

The potentials of art and culture

Jip Vorstermans

To what extent can Sloterdijk add to the potentials and the issues of the current art scene in Amsterdam?

2017 / graduation project
Architectural Design
Studio Complex Projects
TUDelft

Chair:
Kees Kaan

Graduation coordinator:
Hrvoje Smidihen

Studio mentor:
Stefan de Koning

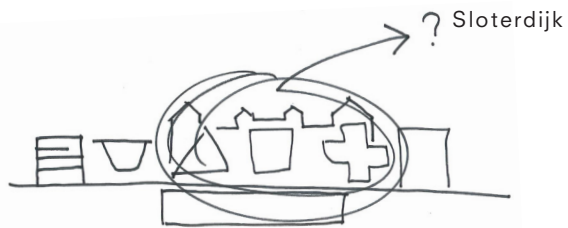

Museum Plein Amsterdam

Museum Plein Amsterdam 2050

Project Monkey
By Jip Vorstermans

Prologue

The number of tourists is a daily struggle the inner city of Amsterdam has to deal with. Thereby the inner city is loveable but not livable.

Sloterdijk is one of the underdeveloped neighborhoods of Amsterdam. A big part of the population consists of first- or second-generation immigrants, predominantly Muslims. These immigrants are badly immigrated with the rest of Amsterdam and the country.

Attracting tourism to Sloterdijk will relieve the inner city and at the same time, connect Sloterdijk. The museum building is by default the first thing which attracts the average tourist in Amsterdam.

However, the museum should add something to the potentials and issues of the art scene in Amsterdam and should offer something extraordinary in the framework of Amsterdam.

Currently, artists are leaving the city. The middle segment of the artistic infrastructure disappears. Amsterdam is in need of low cost studios for artists. Besides that, lots of small galleries close because the inner city is too expensive. In the same time, the larger museums are overcrowded and contain millions of artworks in their depots that can never be shown due to lack of space.

SITE ANALYSIS:

1. Site impression	P. 9
1.1 Problem: Tourism	
1.2 Problem: Integration	<ul style="list-style-type: none"> - Image - Jobs - Culture
2. Idea	P. 45
3. Potentials of art	P. 55
3.1 Image	
3.2 Jobs	
3.3 Education/integration	
4. Research	P. 73
4.1 Isseus studios:	<ul style="list-style-type: none"> - Expensive inner city - Ineffective measures - Solutions
4.2 Issues small museums:	<ul style="list-style-type: none"> - Expensive inner city - Financial troubles - Solutions
4.3 Issues main museums:	<ul style="list-style-type: none"> - Depots - Digitalisation trend - Convey a broad public - Solutions
4.4 Solutions	

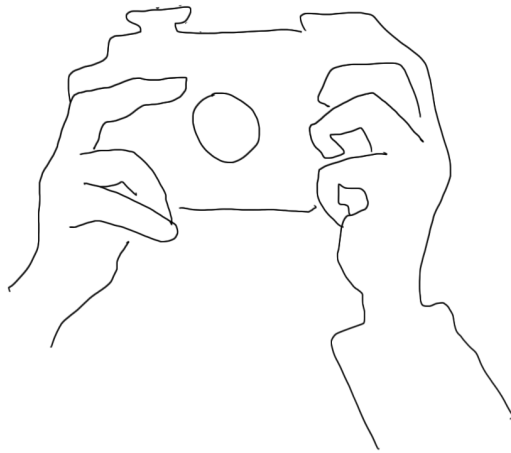
PROJECT:

5. Programm	P. 129
6. Positioning project	P. 137
7. research typologies	P. 155
8. Design brief:	P. 197
8.1 Routing	
8.2 Composition	
8.3 References	
8.4 Sections	
8.5 Plan	

1

Site impression

1.1

Amsterdam issues: Tourism

The current state and prognoses of the future show the actual problem of tourism in Amsterdam.

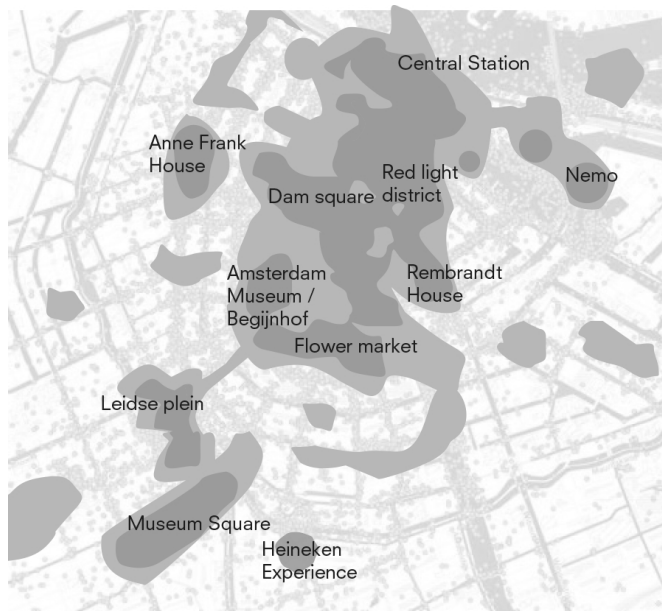
Startdocument Stad in Balans of the municipality of Amsterdam provides a view of the favourite places of visitors, the area where the pressure in the public area is the highest.

The data are provided by the graduation research of Sander van der Drift of the university of Wageningen. For his sources he used the public source Flickr. Flickr concerns only files with pictures. According to the progress report (*stad in balans of januari 2016*), data from this public source appears to be a good indication for the places where crowds are experienced mostly. The source gives a better indication of the crowd then for example visitor numbers of Museums. Not all the tourist always enters museums, now it is possible to get a good indication for the crowd of tourist on public spaces as well.

In the morning, the city is mainly caused by the frequent users of the city. In the afternoon the tourists join.

The city is not the busiest in the summer, but the months before and after the summer. The students and residents leave the city during the holidays, before and after the summer all groups participate in the urban life. Furthermore, the average tourist first visits one or more museums before doing other activities.

Currently the inner city of Amsterdam is loveable but not liveable.

* PROFESSOR JAN
VAN DEN BORG
" AIRBNB NOT A PROBLEM,
IT ENABLES RESIDENTS
TO PAY THE RISING
HOUSING COSTS, AND
PROVIDES THE OPPORTUNITY
TO BENEFIT FROM TOURISM."

* P_{da} , D_{bb} , VVP, SP
POLITICAL MAIN THEME:

- HALVE THE MAX. NUMBER OF AIRBNB 60 → 30
- REDUCE NUMBER OF EVENTS IN INNER CITY

CALCULATE "THE FRUSTRATION LEVEL"

COMPARE INFLATION, INTOLERANCE WITH THE JOB
MARKET

* MEASUREMENTS:

- LOW COST PARKING OUTSIDE THE INNER CITY
- RESERVATION SYSTEM WITH MAPS THE CROWD OF
TOURISM

Currently the growth of tourism in Amsterdam is an political main theme.

Een jaar of twintig geleden ging Jan van der Borg langs bij de gemeente Amsterdam. Of hij onderzoek kon doen naar de gevolgen van toerisme voor de stad. Dat had hij voor zijn proefschrift ook net in het toeristische en drukke Venetië gedaan, en Amsterdam zou weleens die kant op kunnen gaan. Maar de wethouder stuurde hem weg. Drukte, dat is geen issue hier, kreeg hij te horen. Zoals in Venetië, zo wordt het in Amsterdam nooit.

En zie waar de stad nu staat. De drukte is een van de politieke hoofdthema's. Oppositiepartij PvdA presenteerde maandag een actieplan met suggesties voor extra maatregelen, boven op die van de coalitie van D66, VVD en SP. Zoals: halveer de maximaal toegestane verhuur van woningen via sites als Airbnb, van 60 naar 30 dagen. En verminder het aantal evenementen. Venetië is een extreem geval, zegt Van der Borg aan de telefoon vanuit diezelfde stad, waar hij inmiddels als bijzonder hoogleraar stedelijke economie en toerisme werkt (evenals aan de universiteit van Leuven). Er zijn veel toeristen van het 'verkeerde soort': dagjesmensen die weinig uitgeven. „Als je niets doet, wordt het in Amsterdam ook zo.“ Van der Borg ontwikkelde een rekenmodel om te bepalen hoeveel toeristen een stad aankan totdat het „frustratieniveau“ wordt bereikt. Op dat kantelpunt wordt de stad vies, raken parkeerplekken vol en kun je nergens meer uit eten. De negatieve gevolgen (inflatie, intolerantie) zijn dan groter dan de positieve (banen). Amsterdam zou zo'n berekening moeten maken, vindt hij. „Het is een redelijk makkelijke exercitie. En pas als je weet wat de capaciteit is kun je een duidelijke strategie vaststellen.“

Als je niet reguleert, trek je niet de juiste toeristen

Toen hij de berekening eind jaren 80 voor Venetië maakte, vanwege de mogelijke komst van de Wereldtentoonstelling in 2000, bleek de stad twaalf miljoen mensen per jaar aan te kunnen – mits verspreid over de tijd. Er kwamen er vijftien miljoen. Inmiddels is de draagkracht van de stad verhoogd naar veertien miljoen mensen per jaar, waarvan de helft dagjesmensen. Er komen er 27 miljoen. Tachtig procent blijft maar een dag. In Amsterdam is het in ieder geval een paar maanden per jaar te vol, denkt Van der Borg. „Wat gaat frustreren, is als er veel mensen zijn die niets in het laatje brengen en een hoop rotzooi veroorzaken waar de collectiviteit voor op moet draaien.“ Een stad is een publiek goed, en het marktmodel werkt niet voor een publiek goed. „Bezoekers betalen ondernemers, die profiteren van het product Amsterdam. Maar bewoners en gemeente incasseren niet genoeg. Je moet dus beleid voeren dat de marktwerking aanvult of overstemt.“

Zoals een bufferzone rond de stad waar bezoekers goedkoop hun auto kunnen parkeren (een maatregel die Amsterdam in 2014 invoerde). Of een reserveringssysteem, waarmee mensen hun bezoek aan de stad kunnen boeken. In ruil daarvoor zouden ze voordelen krijgen. „Zo kun je als lokale overheid de toeristenstroom managen. En je ziet wat de drukke momenten zijn, zodat je daar bijvoorbeeld politie-inzet op kunt aanpassen.“ Bezoekers zouden daarnaast informatie moeten krijgen over de beste tijd om te komen en de rustige straten. „En er moet heel veel geld gepompt worden in een campagne die Amsterdam cultureel-historisch op de kaart zet. Voor de niet-Amsterdammer blijft het toch een feeststad.“

Veel kritiek richt zich op verhuurplatform Airbnb, dat het toerisme oncontroleerbaar zou maken. Maar Van der Borg ziet de site niet als probleem: „Airbnb stelt bewoners in staat de stijgende woonlasten te betalen. Het geeft ze de mogelijkheid te profiteren van de toeristenstroom.“

Tot voor kort moedigde het stadsbestuur het toerisme juist aan. Heeft de stad zich erop verkeken? Aan de ene kant wel, zegt Van der Borg. Amsterdam heeft de gevaren niet op tijd gezien. Aan de andere kant is de groei van 'slecht toerisme' een natuurlijk gegeven. „Als je niet reguleert, trek je niet de juiste toeristen, en dan verschaalt het winkelaanbod.“

Bezoekers besteden in de metropoolregio Amsterdam bijna 11 miljard euro per jaar. En de toeristische sector levert hier 109.000 banen op. Burgemeester Van der Laan noemde de drukte in Amsterdam vorig jaar dan ook een „luxeprobleem“. Daar is Van der Borg het niet mee eens. „Als je kijkt naar de collectieve kosten en opbrengsten, is dat helemaal niet zo. Kleinere gemeenten, waar veel minder mensen komen, maar economisch-sociaal gezien wel van het goede soort, zijn veel beter af.“

Figure. De stad zag de gevaren niet op tijd, Interview Hoogleraar Jan van der Borg (NRC, Mirjam Remie 12 april 2016)

* STOP TOURIST SHOPS IN INNERCITY →

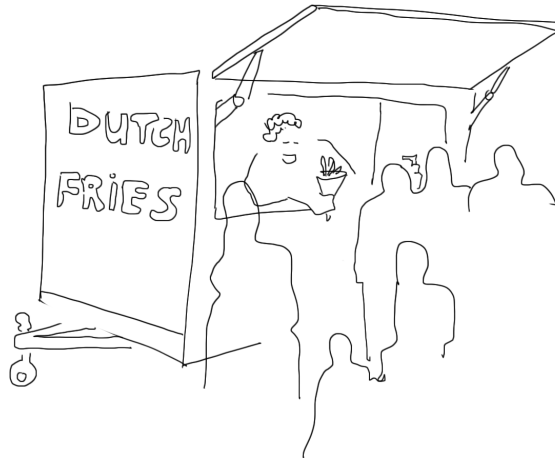
POSTAL CODE 1012

+
40 SURROUNDING STREETS

RIGHT NOW: 85 FOOD SHOPS
(ICE CREAM & NUTELLA SHOP ,
195 SOWENIR SHOPS

THE BALANCE HAS BEEN LOST

Right now, one of the measurements is
a stop at the number of tourist shops in
the inner city.

Measurements that are currently being taken by the municipality of Amsterdam (which are relevant for the site Sloterdijk):

- Building the Van Eesteren pavilion in New West
- Concretize new cultural functions on the outside of the inner city
- New events centers in the metropolitan area
- Opening exposition Bijlmer Museum
- Citymarketing to spread tourism in the city
- Experiment to promote 12 small musea
- Online cultural calendar for tourists
- Current waiting time information for queues for 10 musea and an I Amsterdam
- Redeveloping recreation areas (Rembrandtpark, Martin Luther kingpark, Oosterpark, Noorderpark)
- Developing Sloterpark as a metropolitan city lake (Opening catering industry East bank, Share your beach-shop, construction of a pier for pleasure boats, performances for children during the canal festival)

Met een besluit dat in het diepste geheim is genomen, zet Amsterdam een stop op toeristenwinkels in het centrum. Geen wafelverkoper, fietsverhuurder of ticketshop komt er nog in. Amsterdam heeft er een jaar aan gewerkt en het resultaat is een, volgens wethouder Kaja Ollongren (Economie), voor Nederland ongekend besluit: de binnenstad en veertig straten daaromheen gaan op slot voor winkels die zich richten op toeristen. Ondernemers met plannen voor nog een ijs- of wafelwinkel in het Wallengebied, de Hoogstraten, Elandsgracht, Haarlemmerbuurt, Waterlooplein, Leidsestraat en meer van dat soort drukke straten: vergeet het maar. Dat geldt ook voor nieuwe fietsverhuurders, Nutella-winkels, Tours&Tickets of andere kaartjesverkopers; ze komen de binnenstad niet meer in.

"Ik durf te zeggen dat nergens ter wereld zo'n besluit is genomen," aldus Ollongren.

In postcodegebied 1012 en 40 omliggende straten zijn nu 85 eetwinkels (zoals Nutella- en ijswinkels) en 195 op toeristen gerichte winkels. Hiermee wil Amsterdam de monocultuur van toeristenwinkels en zoetigheid doorbreken. In de binnenstad en aanpalende straten zijn momenteel 280 van dit soort zaken. "De balans is zoek. We kregen alleen nog maar meer van hetzelfde. Dat is niet goed voor de leefbaarheid."

Overrompelingstactiek

Het verbod op nieuwe toeristenwinkels is een volgende maatregel die de gemeente neemt om de overlast van toerisme in te dammen. Eerder is al een stop afgekondigd op nieuwe hotels in het centrum, is de bierfiets verboden en is veel geïnvesteerd in het sluiten van illegale hotels en de aanpak van vakantieverhuur. Donderdagochtend stond de vergrendeling van de binnenstad aangekondigd in de Staatscourant, waarmee de maatregel per direct ingaat. Het is een in het geheim voorbereide overrompelingstactiek; de gemeenteraad heeft er achter gesloten deuren mee ingestemd. Unaniem. Deze geheimzinnigheid was volgens Ollongren nodig om te voorkomen dat toeristische winkeliers, vooruitlopend op het verbod, nog snel nieuwe posities zouden innemen in het centrum. "Dan hadden we een explosieve toename gezien van dit soort winkels."

Snelle consumptie

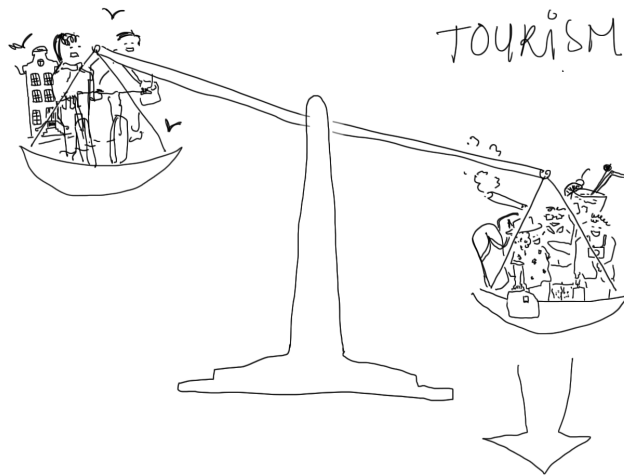
De gemeente legt de beperking vast in het bestemmingsplan. Dat kost tijd en daarom is donderdag al een maatregel afgekondigd die het winkelaanbod befrist en de gemeente de tijd geeft. Het verbod geldt voor winkels die zich alleen richten op toeristen en dagjesmensen, of eten verkopen voor snelle consumptie. Hierbij kijkt de gemeente naar assortiment, bedrijfsvoering, presentatie en reclame-uitingen. De kans dat een ondernemer die donderdag in Het Parool leest dat hij geen winkel meer mag openen, naar de rechter stapt, is aanzienlijk. "Daarover maak ik mij geen enkele zorgen," zegt Ollongren, "we zijn niet over één nacht ijs gegaan."

Figure. 'Amsterdamse binnenstad op slot voor toeristenwinkels' (Michiel Couzy, 5 October 2017)

* WILL INCREASE 2050
DISTURBED THE BALANCE BETWEEN
LIVING, WORKING, RECREATION...

* AMSTERDAM WILL DISNEYFICATE

* RESIDENTS

* THE CROWDS WILL HAVE A NEGATIVE
INFLUENCE ON EXPERIENCES WITH
ICONS LIKE THE RIJCKSMUSEUM

In the future the city of Amsterdam will
get into trouble if no drastic measures
are taken.

Is het te druk in Amsterdam?

'Er zijn momenten en plaatsen waarop het te druk is in de stad, maar dat is niet de hele tijd zo. Dat neemt niet weg dat er een enorme clash gaat komen tussen bewoners en toeristen als we zo doorgaan. We wonen immers in een piepkleine stad en het deel waar de meeste toeristen komen is nog veel kleiner.'

'Het bijzondere van Amsterdam is de balans tussen wonen, werken en recreëren. Als dat uit evenwicht raakt, gaat de stad kapot. Dan krijg je disneyficering en wordt het hier een pretpark.'

Wordt het dan nog drukker?

'Ja, de drukte gaat nog veel meer toenemen. Het internationale toerisme naar Amsterdam is vorig jaar twaalf procent gegroeid en de voorspelling is dat het aantal buitenlandse toeristen in Amsterdam de komende tien tot vijftien jaar zal verdubbelen. Dat komt doordat er mondiaal een enorm sterk groeiende middenklasse is voor wie reizen nu mogelijk wordt.'

Wat moet er gebeuren om disneyficering te voorkomen?

'Amsterdam heeft nu de kans om gidsstad te worden in het beheersen van toerisme. Er is namelijk wereldwijd nog weinig kennis op dit gebied.'

'In elk geval is er niet één oplossing. Wethouder Kajsa Ollongren wil toeristen spreiden. Dat is echter niet voldoende. Het probleem is dat succesvolle plekken binnen de kortste keren vol zitten. Zoals de Hallen in West. Dat is op zaterdag nu al een compleet gekkenhuis. En daar zitten dan voornamelijk Amsterdammers en andere Nederlanders. Misschien dat twee procent van de bezoekers op zaterdag buitenlandse toeristen zijn. Het duurt even voordat dat soort plekken ook bij toeristen bekend wordt. Met apps gaat het wel iets sneller.'

'Een ander probleem met spreiden van toeristen is dat de meesten hooguit twee nachten in Amsterdam blijven. Dan willen ze naar het Rijksmuseum, het Van Gogh Museum, het Anne Frank Huis en een coffeeshop.'

'Een plek die wel kansrijk is om het centrum groter te maken, is de noordelijke Loefer. Die is vanuit de binnenstad zichtbaar en wordt steeds aantrekkelijker. Nu heb je er al Eye en de Tolhuistuin. Straks komt daar een groot congresshotel bij, de Disney-attractie Flying over Holland en de A'dam Toren. De bereikbaarheid is echter een probleem. Er moet dus snel een brug komen.'

Is Amsterdam Marketing overbodig?

'Nee, maar Amsterdam Marketing zou veel meer moeten inzetten om de balans tussen bewoners en bezoekers te behouden. Daarbij helpt het om je te richten op specifieke doelgroepen. Je kunt als stad beter de individueel reizende toerist aantrekken dan de groepen. Ook moeten de minder bekende bezienswaardigheden meer onder de aandacht worden gebracht. De drukte kan de iconen namelijk ook gaan opbreken. Het aantal bezoekers aan iconen als het Rijksmuseum zal verdubbelen. Dat is straks echt niet leuk meer en doet af aan de kwaliteit van het bezoek.'

Figure 22. Article: Amsterdam dreigt te disneyficeren (2015)

"Vroeger was er een toeristenseizoen. Dat is te overleven, want dan wist je wanneer het druk was. Nu is het iedere dag feest." Binnenstadbewoner Bert Nap noemt het de 'disneyficering' van de binnenstad. Het is net een pretpark. Met dit verschil: in de Efteling gaan de mensen 's avonds naar huis en is er voldoende toezicht. Op de Wallen is er volgens hem vaak niemand om de menigte in bedwang te houden. 's Avonds na tien uur kun je er vaak letterlijk niet meer lopen omdat het er zo druk is.

Samen met andere bewoners en ondernemers, verenigd in het wijkorgaan de d'Oude Binnenstad, heeft Nap een brandbrief geschreven aan burgemeester Eberhard van der Laan. Ze willen dat de burgemeester actie onderneemt tegen toenemende overlast van toeristen en van de toeristenindustrie. De stad wordt onleefbaar, zeggen ze. Amsterdammers mijden de binnenstad.

Het cement in de stad verdwijnt.

Binnenstadbewoner Bert Nap: |De drukte wordt onbeheersbaar zeggen de bewoners. De afgelopen vijf jaar is het aantal toeristen verdubbeld. En er komen nog duizenden hotelkamers bij. Tel daarbij op: het groeiend aantal woningen dat via Airbnb wordt verhuurd, een van de grootste ergernissen van de binnenstadbewoners. "Hierdoor verdwijnt het cement", zegt Nap, die er al 40 jaar woont. "Vroeger had je nog burens die je kende, nu zitten er toeristen naast je die een feestje komen vieren. En na vier dagen komen er weer anderen."

Figure. 'Amsterdamse binnenstad kan de drukte niet meer aan' (NOS, Mattijs van de Wiel and Marc Hamer October 2016)

* WORLDWIDE GROWING CULTURAL TOURISM

* THE RIJCKSMUSEUM IS ONE OF THE
MAIN REASONS TO VISIT AMSTERDAM

The number of tourism will only increase
and increase.

Amsterdam komt om in zijn eigen smerigheid. Het nieuwe college moet snel handelen om verder afglijden te voorkomen, meent Wim Pijbes.

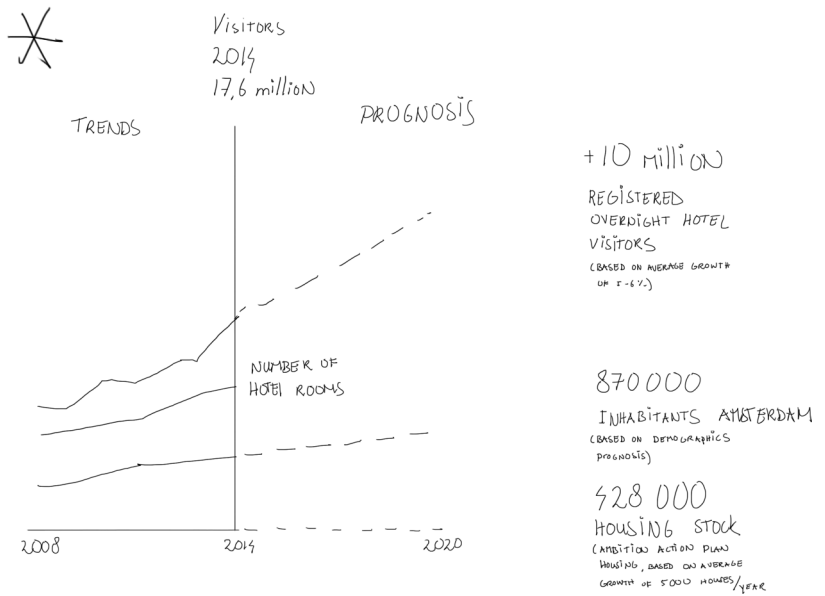
Dit seizoen ervaart Amsterdam voor het eerst in volle omvang wat het betekent een attractieve stad te zijn voor bezoekers uit binnen- en buitenland. Met de heropeningen van de musea kent de stad inmiddels een ongekend aantrekkelijke culturele infrastructuur. Amsterdam profiteert mee van het wereldwijd groeiende cultuurtoerisme.

De geweldige cijfers vormen allerm minst reden om achterover te leunen, eerder het tegenovergestelde. Maar dit succes lijkt niet voor iedereen een onverdeeld genoegen. Bewoners klagen, bestuurders en instanties reageren, en zo wordt keer op keer een nieuwe vinger in de dijk geduwd.

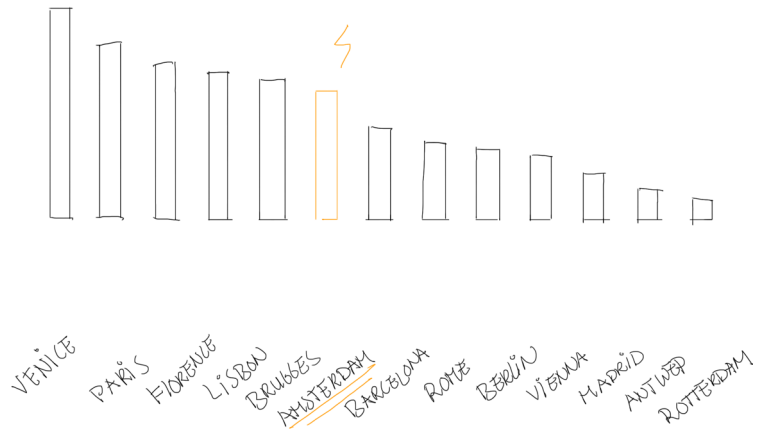
Amsterdam staat op de tweesprong om of aan te haken bij de internationale top wereldsteden, of achter te blijven in de middengroep steden in de wereld. Simon Kuper waarschuwde onlangs voor dit aanstaande dilemma in *The Financial Times* (31 mei jl.) En deze maand publiceert het gezaghebbende *Monocle* de jaarlijkse lijst met 25 topsteden. Amsterdam staat daar, na jarenlange absentie, nu voor het tweede achtereenvolgende jaar in en stijgt zelfs drie plaatsen naar de 19e plek.

Monocle noemt als belangrijke reden het sterke culturele aanbod en met name het nieuwe Rijksmuseum. Monocle maakt ook de kanttekening dat de stad zich voor een aantal belangrijke keuzes gesteld ziet.

Figure. Amsterdam, het toerisme, het vuil en de volle stad (NRC, Wim Pijbes 1 augustus 2014)

✱ TOURIST INTENSITY ARRIVALS PER
100 CITIZENS PER DAY (2015)

The number of residents will grow from 800.000 (2012) to 922.000 (2050), but the number of tourism will grow from 15,8 million (2016) to 25 million (2025, 31,6 2030).

In recent years, the city has grown permanently. Despite the crisis, more than 10,000 inhabitants have been added annually, this trend is expected to continue.

The number of tourist (expressed as the number of overnight visitors) has risen (approximately 450,000 a year) with a peak in 2014, partly due to the reopening of museums (for example Rijksmuseum) and the growth of the number of hotel rooms. The growth is expected to continue in the coming years. *Startdocument stad in balans* (Startdocument city in balance) published by the municipality of Amsterdam has been used to good get an understanding of the future trends in tourism. According to the 2016 measurements, the tourists spend an average of 1,89 nights in Amsterdam.

Tourism in Amsterdam (nights, accommodations and jobs) in the tourism sector 2015-2016 discussed the tourist growth and intensity in European cities. The future tourism in the inner-city of Amsterdam will be comparable with the current situation of the tourism in Venice in case of the absence of interventions.

Het aantal buitenlandse toeristen in Nederland groeide in 2016 met 5,5 procent tot ruim 15,8 miljoen. Die groei zet dit jaar door, daarmee doet Nederland het beter dan veel andere Europese landen.

Dat meldt het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) donderdag in een rapport dat werd opgesteld met de World Tourism Organization (UNWTO).

Uit het onderzoek komt naar voren dat het wereldwijde toerisme sinds 2008 groeit met gemiddeld 4,8 procent per jaar.

In 2016 nam het aantal toeristen wereldwijd toe met 3,9 procent tot ruim 1,2 miljard. Vooral Azië en Oceanië en Afrika profiteren van de groei. Europa vertoont een meer wisselend beeld.

In 2016 groeide het aantal buitenlandse toeristen in heel Europa met gemiddeld 2,4 procent. Voor de 28 lidstaten van de EU was dat percentage gemiddeld 4,6 procent.

Vooral Noord-Europa (6,1 procent) en Centraal- en Oost-Europa (3,7 procent) zagen meer toeristen komen. In de regio West-Europa groeide het toerisme vorig jaar niet.

Nederland

Nederland vormde echter een positieve uitschieter in West-Europa met een groei van 5,5 procent in 2016. "Ook in 2014 en 2015 groeide het toerisme in Nederland harder dan in andere EU-lidstaten en de wereld", aldus de instanties.

Daar heeft Nederland vooral te danken aan de buurlanden met gasten uit Duitsland, het Verenigd Koninkrijk en België.

Van alle buitenlandse gasten die Nederland in 2016 bezochten, kwam 76 procent uit Europa. Niet-Europeaan kwamen vooral uit Noord-, Midden- en Zuid-Amerika (9,2 procent).

2017

Ook dit jaar zet de groei van het toerisme zowel in Nederland als wereldwijd door, weet het CBS. In de eerste acht maanden van 2017, groeide het internationale toerisme met 6,6 procent ten opzichte van dezelfde periode in 2016.

"Daarbij herstelden de bestemmingen die recent werden getroffen door terroristische aanslagen. Zo groeide het toerisme in Frankrijk met 7,5 procent, terwijl in 2016 nog sprake was van een daling."

Met 12,4 miljoen buitenlandse gasten (+13,1 procent) in de eerste acht maanden van 2017 overtreft Nederland opnieuw de andere EU-lidstaten in groei.

Er kwamen dit jaar ruim 25 procent meer bezoekers uit Azië naar Nederland dan in 2016. Ook groeide het aantal Duitse toeristen in 2017 tot bijna 3,8 miljoen gasten (+15,7 procent).

Figure. Toerisme Nederland groeit harder dan in andere EU-landen (23 november 2017)

* RATIO VISITORS/RESIDENTS

19/100 INNER CITY

4/100 ENTIRE AMSTERDAM

CRUISE PASSENGERS

2005 - 2012

153961

125717

2005 2006 2007 2008 2009 2010 2011 2012

+173%

SEACRUISE PASSENGERS

+130%

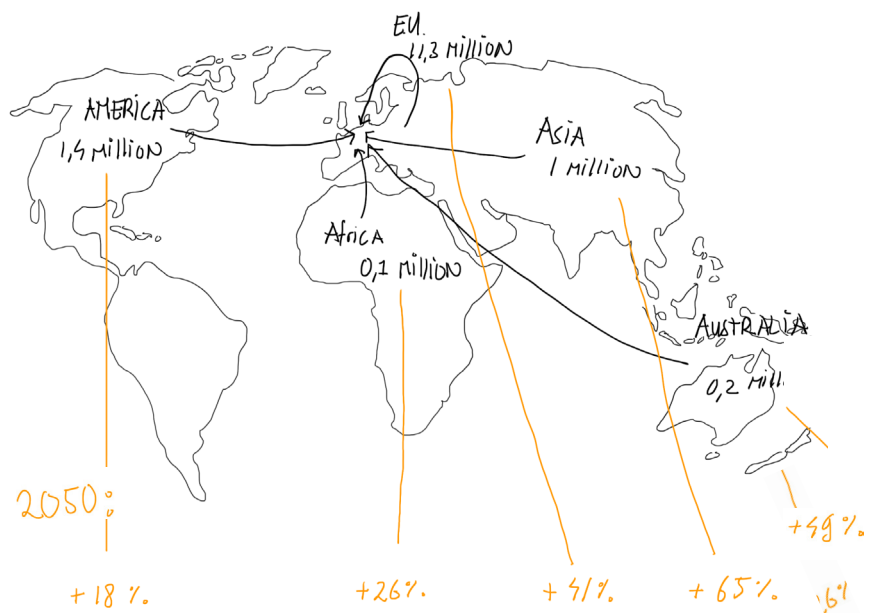
RIVERCRUISE PASSENGERS

The ratio between the residents and the tourists will increase.

The ratio hotel guests and residents of the inner city is 19/100. This ratio is 4/100 in the rest of Amsterdam.

According to these sources, the increase in tourism is mainly due to the rise of budget flight companies (after 1998) online bookings (no intermediary), mobile technologies, different role consumer (reviews), lower oil prices and a world wide higher income.

* ORIGIN TOURISM AMSTERDAM :

Especially tourism from Asia will increase dramatically.

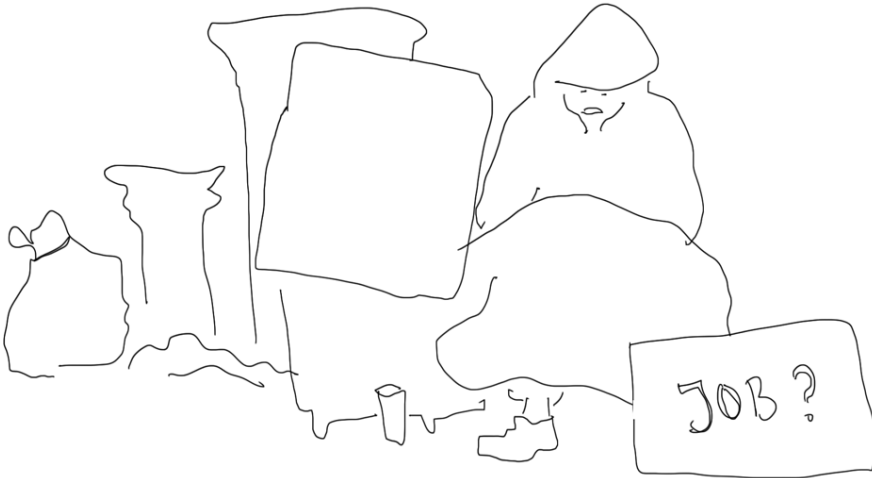
Amsterdam global cultural footprint of the municipality of Amsterdam provides a view of the variety in arts and culture in Amsterdam and why this topic is that important for the city, its residents, visitors and businesses. The strengthening of Amsterdam's position as a world city of arts and culture is mapped by this source. The same source has been used to provide information of the number of cultural activities per year in Europe. And the origin of the tourists.

1.2

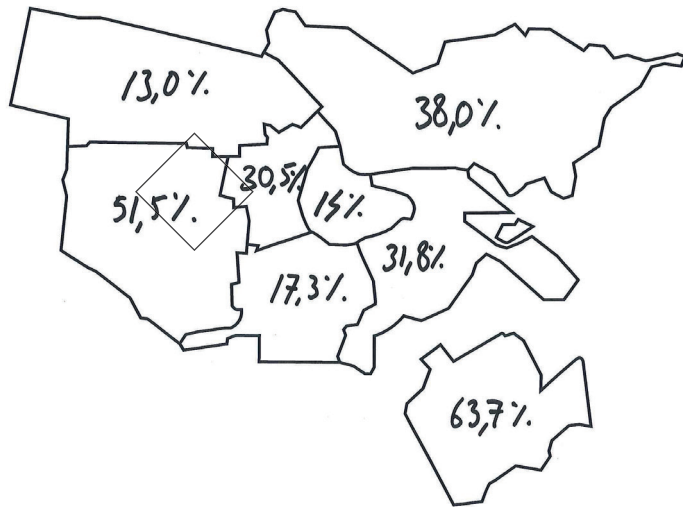
Sloterdijk issues: Underdeveloped neighborhood

Amsterdam Sloterdijk is a part of the municipality of Amsterdam, and is situated about 3 km northwest of the city Centre. The amount of tourists is a daily struggle that the inner city of Amsterdam has to deal with. Thereby the inner city is loveable but not livable.

Amsterdam Sloterdijk is one of the underdeveloped neighborhoods of Amsterdam. A big part of the population of this area consists of first- or second-generation immigrants, predominantly Muslims. These immigrants are badly immigrated with the rest of Amsterdam and the rest of the country.

non western immigrants:

unemployment benefits (WWB):

The site is characterized by a high unemployment ratio and a large amount of immigrants

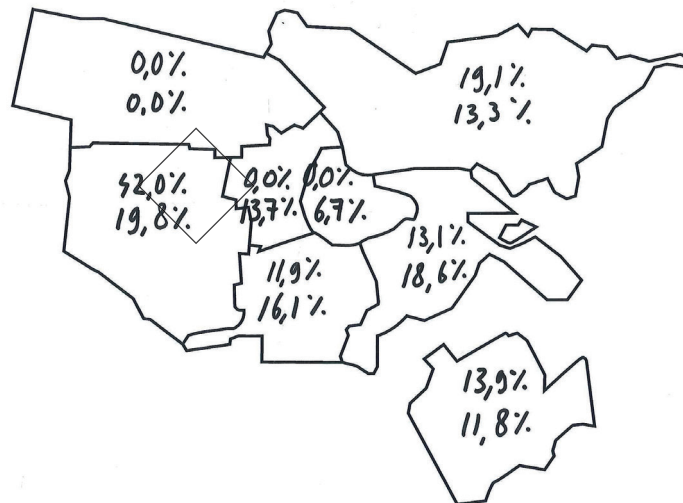
Jaarboek Amsterdam in cijfers by OIS (Yearbook Amsterdam in numbers) provides an overview of the percentage of non-Western immigrants, families with children, WWB and number and type of education in different neighbourhoods for Amsterdam. This information has been used to get an overview of places with relatively more needs for education and cultural integration.

Futhermore, it provides the average length of stay (in years) for 98 different neighborhoods in Amsterdam. As an indication how people appreciate their neighborhood, you can investigate how long they stay

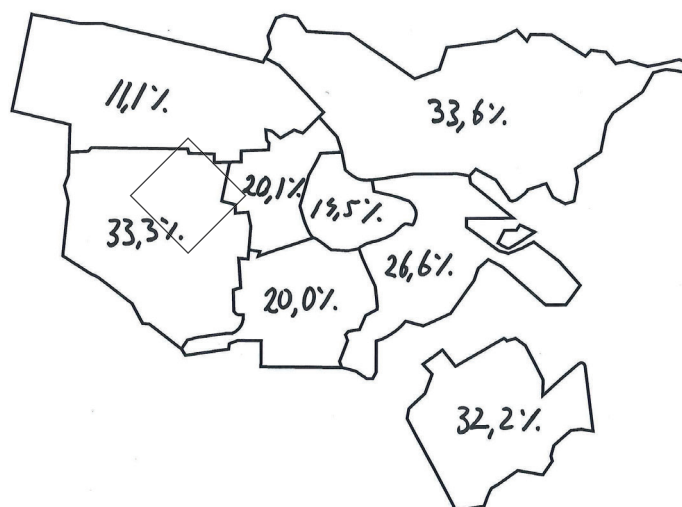
According to this Yearbook the 5 shortest duration of stay are Sloterdijk (3.4), Zeeburg island/Nieuwe diep (2,1), De omval (2,4), Noordelijke IJ oevers (2,9), Amstel III (1,7). If you compare the number of sloterdijk with that of the average in Amsterdam, which is 8,6 years, the negative image of the neighborhood is already clear .

* special primary education
primary education

(total 1078)
(total 62380)

* families with children:

The site is characterized by many young families. These families with children are generally low educated.

* IMMIGRATION
BIGGEST
PROBLEM
IN THE NETHERLANDS

* IMMIGRATION
EXPELLED THE DUTCH
CULTURE

* THE DUTCH ARE AFRAID
THEIR CULTURE WILL
DISAPPEAR

Integration is a big problem in the Netherlands.

Nederlanders zijn minder pessimistisch over de toekomst, maar maken zich nog steeds veel zorgen over twee thema's: immigratie en integratie. De Nederlandse cultuur zou in gevaar zijn, als migranten niet integreren. Uit doorlopend onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) blijkt dat Nederlanders in het laatste kwartaal van het jaar wat positiever gestemd zijn over de staat van het land. Iets meer dan een derde, 37 procent, vindt dat het 'de goede kant op gaat met Nederland'. Afgelopen kwartaal was dat nog 28 procent. Toch blijft een meerderheid, 53 procent, pessimistisch over de toekomst. Dat heeft voor velen weinig te maken met de economie – driekwart van de ondervraagden geeft de Nederlandse economie een voldoende. Een kleine meerderheid zegt ook vertrouwen te hebben in de Tweede Kamer, aan het begin van 2016 was dat nog 45 procent.

Immigratie ten koste van 'gewone Nederlander'

De belangrijkste maatschappelijke kwestie is nog altijd immigratie, vindt iets minder dan de helft van de Nederlanders. De onderzoekers schrijven dat veel ondervraagden die vinden dat Nederland de verkeerde kant op gaat, dit wijten aan te veel vluchtelingen en aan het geld dat naar asielbeleid en immigranten gaat. Het verwelkomen van immigranten zou 'ten koste gaan van de gewone Nederlander'. 'Het gevoel van onrechtvaardigheid lijkt nog steeds sterk aanwezig,' aldus het rapport. Slechts 13 procent vindt dat Nederland meer vluchtelingen moet opnemen.

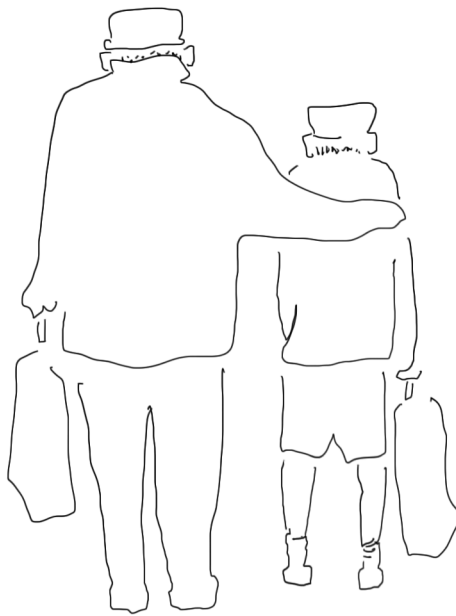
Ook is er gedeelde zorg dat de migratiestroom ertoe kan leiden dat Nederlandse cultuur verdwijnt, als er niet wordt gezorgd dat vluchtelingen integreren in onze samenleving. 'Als dat niet gebeurt vreest men voor waardevolle zaken als de vrijheid van meningsuiting,' aldus het SCP-rapport. Afgelopen jaar kwamen bijna 60.000 asielzoekers naar Nederland, die jaar komt dat aantal uit rond de 30.000. Veel ondervraagden wijzen ook naar 'specifieke cultuuruitingen zoals Zwarte Piet'. Dat etnische minderheden 'steeds nadrukkelijker een plek opeisen in de samenleving' zorgt voor bezorgdheid bij sommige Nederlanders, die aangeven dat 'Nederland niet langer Nederland is'. Het onderzoek presenteert meer opvallende uitkomsten. Zo is een minderheid – 39 procent – voorstander van het EU-lidmaatschap en gelooft 41 procent in klimaatverandering door de uitstoot van fossiele brandstoffen. SCP rapporteert ieder kwartaal over de veranderende stemming onder Nederlanders.

Figure. Nederlanders optimistischer, maar immigratie blijft grootste zorg (Emile Kossen, 30 dec 2016)

* ONLY 4/10 IMMIGRANTS

SUCCEED FOR THE
INTEGRATION DEGREE

* IMMIGRANTS DON'T FEEL SUPPORTED TO INTEGRATE
WITH THE CURRENT INTEGRATION POLICY...

It is hard to integrate and find a job for
the non western immigrants.

Iemand die vanuit Eritrea hiernaartoe is gevlucht en geen zucht Nederlands spreekt, per brief - in het Nederlands - oproepen om de taal te leren. Onderzoeker Tamar de Waal is niet verbaasd dat sinds de invoering van de nieuwe inburgeringswet de slagingspercentages zijn gekelderd.

"Er wordt gedaan alsof het 'hun' (de inburgeraars, red.) probleem is", zegt De Waal in het NOS Radio 1 Journaal. "Maar ik denk dat het uiteindelijk leidt tot een maatschappelijk probleem." De oplossing volgens de onderzoeker van de Universiteit van Amsterdam? Minder ideologie en meer praktisch denken.

Amper vier op de tien migranten slaagt nu voor het inburgeringsexamen, blijkt uit onderzoek van de Rekenkamer. Voor de beleidswisseling in 2013 was dit percentage nog ruim 80 procent.

Figure. 'Er wordt gedaan alsof de inburgering 'hun' probleem is' (NOS, January 2017)

* CIRCULATION OF
ANTI GAY FLYERS
IN NEIGHBORHOOD
SLOTERDIJK

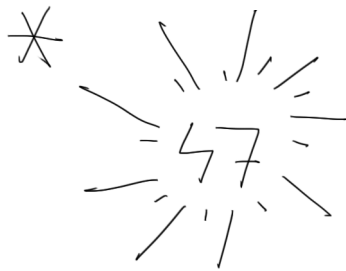
A lot of the residents in Sloterdijk are not integrated well, there is a big cultural gap with the Dutch culture.

In de Amsterdamse wijken West en Nieuw-West hebben bewoners dit weekend een anti-homoflyer in de bus gekregen. Daarin worden moslims, christenen en joden opgeroepen zich te verenigen tegen homoseksualiteit.

Tweede Kamerlid Marcouch roept mensen die zo'n flyer hebben gekregen op aangifte te doen. In de flyers wordt gezegd dat homoseksualiteit volgens de heilige boeken van moslims, christenen en joden verboden is. Verder wordt beweerd dat veel homoseksuele ouders kinderen misbruiken: "Het aantal kinderen die seksueel misbruikt worden door homoseksuele ouders is 29%."

Hoeveel flyers zijn verspreid, is niet duidelijk. Bij de politie zijn zo'n twintig meldingen binnengekomen van mensen die de flyer hebben gekregen. De politie onderzoekt wie de flyers verspreidt. In de Amsterdamse politiek is met afschuw gereageerd.

Figure. Anti-homoflyers verspreid in Amsterdam-West (NOS, October 2016)

YOUNG PEOPLE
IN AMSTERDAM
RADICALIZE

A poorly integrated group can have major consequences for society.

In Amsterdam lopen 47 jongeren rond die 'zorgelijk radicaal' gedrag vertonen: 37 jongens en tien meisjes.

Dat zei burgemeester Van der Laan donderdag in de commissie Algemene Zaken, waar zijn anti-radicaliseringsbeleid op de agenda stond. Aan de hand van de Top 600-aanpak die eerder ingezet werd bij criminele jongeren, speurt Amsterdam actief naar indicaties van radicalisering onder jongeren.

Op die manier zijn de huidige 47 gevallen in beeld gekomen, waarmee ambtenaren volgens Van der Laan 'heel secuur' bezig zijn.

Meisjes vormen inmiddels twintig procent van deze groep. Daar moet je niet meer overheen kijken.

Binnen het anti-radicaliseringsbeleid dat Amsterdam sinds 2015 hanteert wordt onderscheid gemaakt in vijf risicogroepen: potentiële terroristen en getraumatiseerde terugkeerders, ronselaars, potentiële uitreizigers, individuen die radicaliseren of een dergelijk gedachtengoed al aanhangen en familie van uitreizigers en terugkeerders. Hoeveel en hoe vaak die vijf groepen zijn vertegenwoordigd in het 47-koppige gezelschap werd buiten beschouwing gelaten.

Figure. Amsterdamse jongeren 'radicaliseren zorgwekkend' (Parool, David van Unen, January 2017)

2

Idea

Attracting the tourists to Sloterdijk solves both problems. Attract tourism to Sloterdijk relieves the inner city and Sloterdijk is no longer disconnected, physical and social links will be improved.

The average tourists in Amsterdam first visit the art in museums before doing other activities. That's why I will focus on the art scene in Amsterdam.

To what extent can the art scene add to the potentials and issues of Sloterdijk ?

Art and culture coming to Sloterdijk helps by creating a positive image for the neighborhood. Sloterdijk becomes loveable and the inner city liveable. Furthermore, it increases the level of education. Tourism in Sloterdijk will stimulate spatial, economic and social developments in the neighborhood.

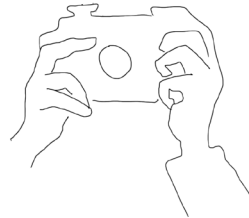
SLOTERDIJK

A PROBLEM AREA,
REINTEGRATION IS NECESSARY

AMSTERDAM

TOURISM DESTROYS INNER CITY

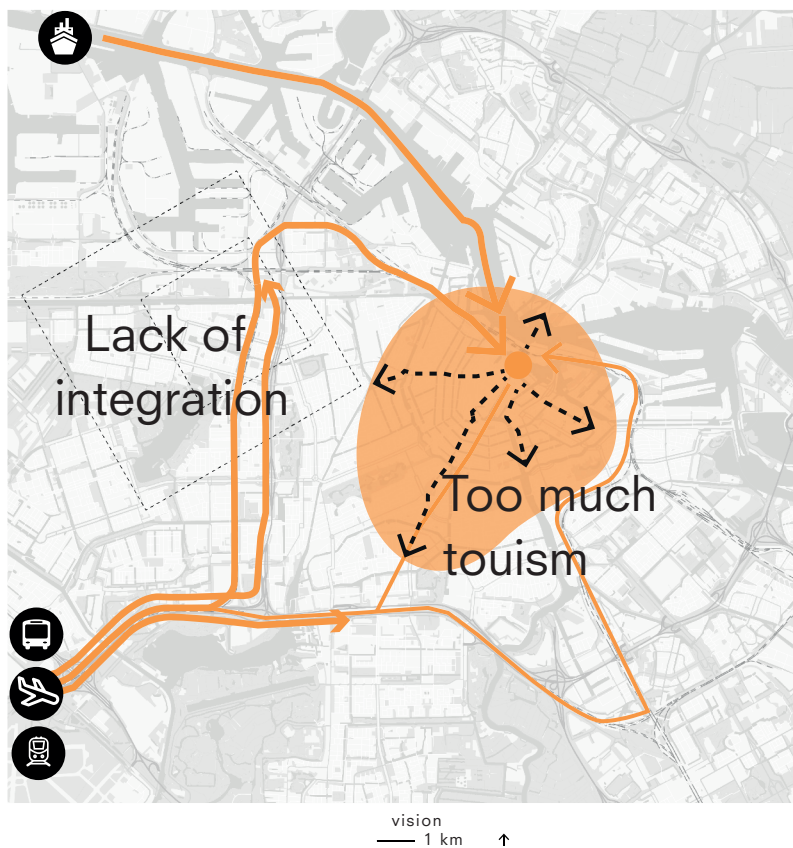
COMBINE

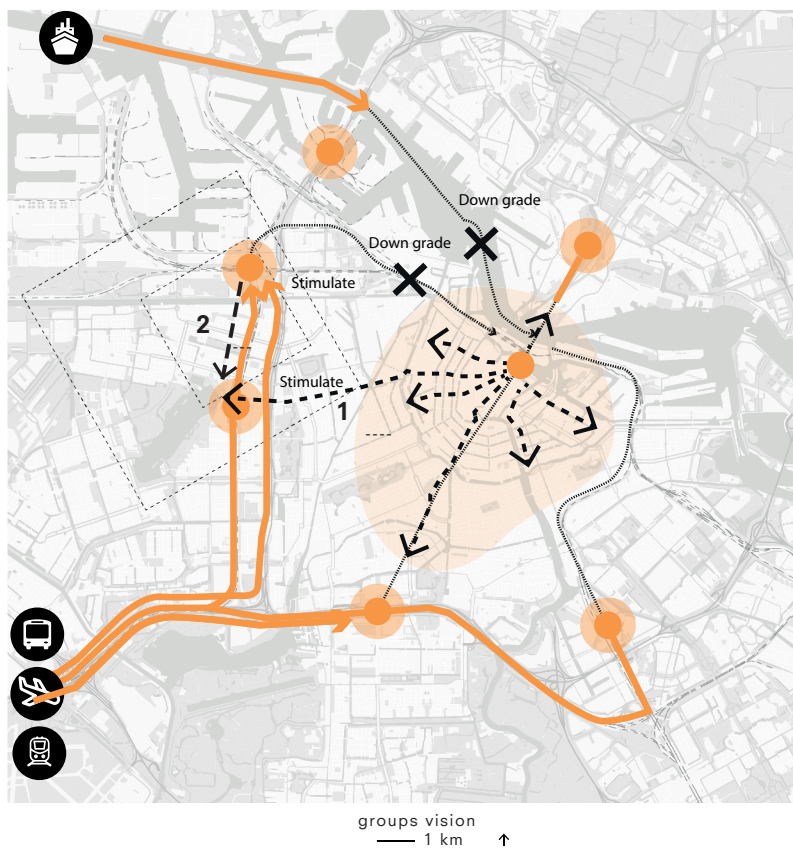
BOTH

WORLDS

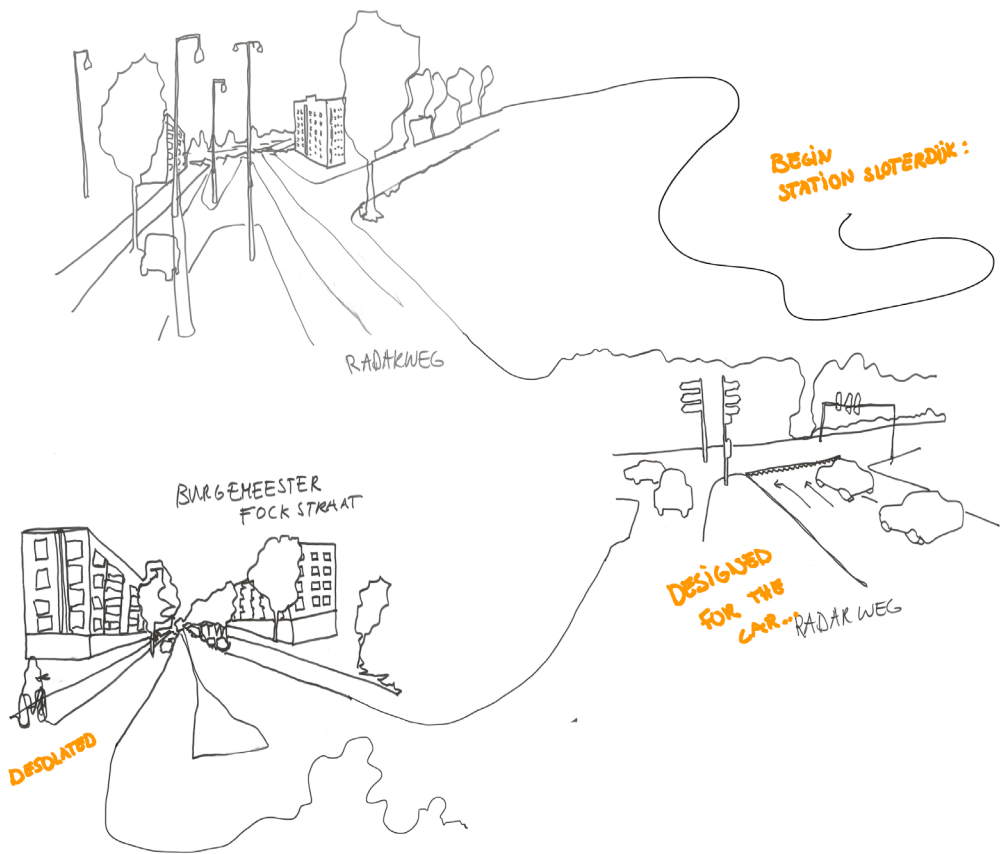
WITH ART + CULTURE

Attracting tourism to Sloterdijk will solve
both problems.

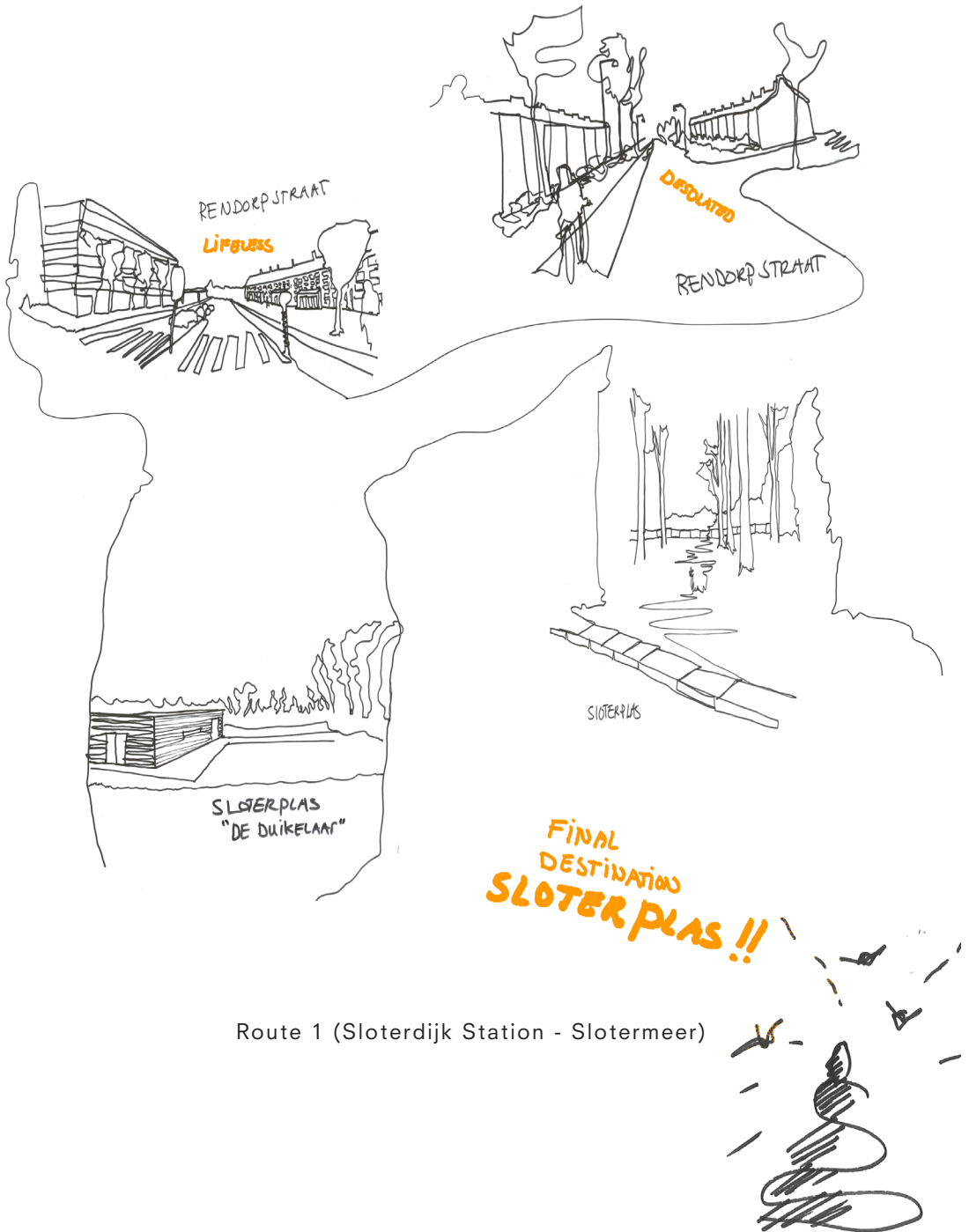

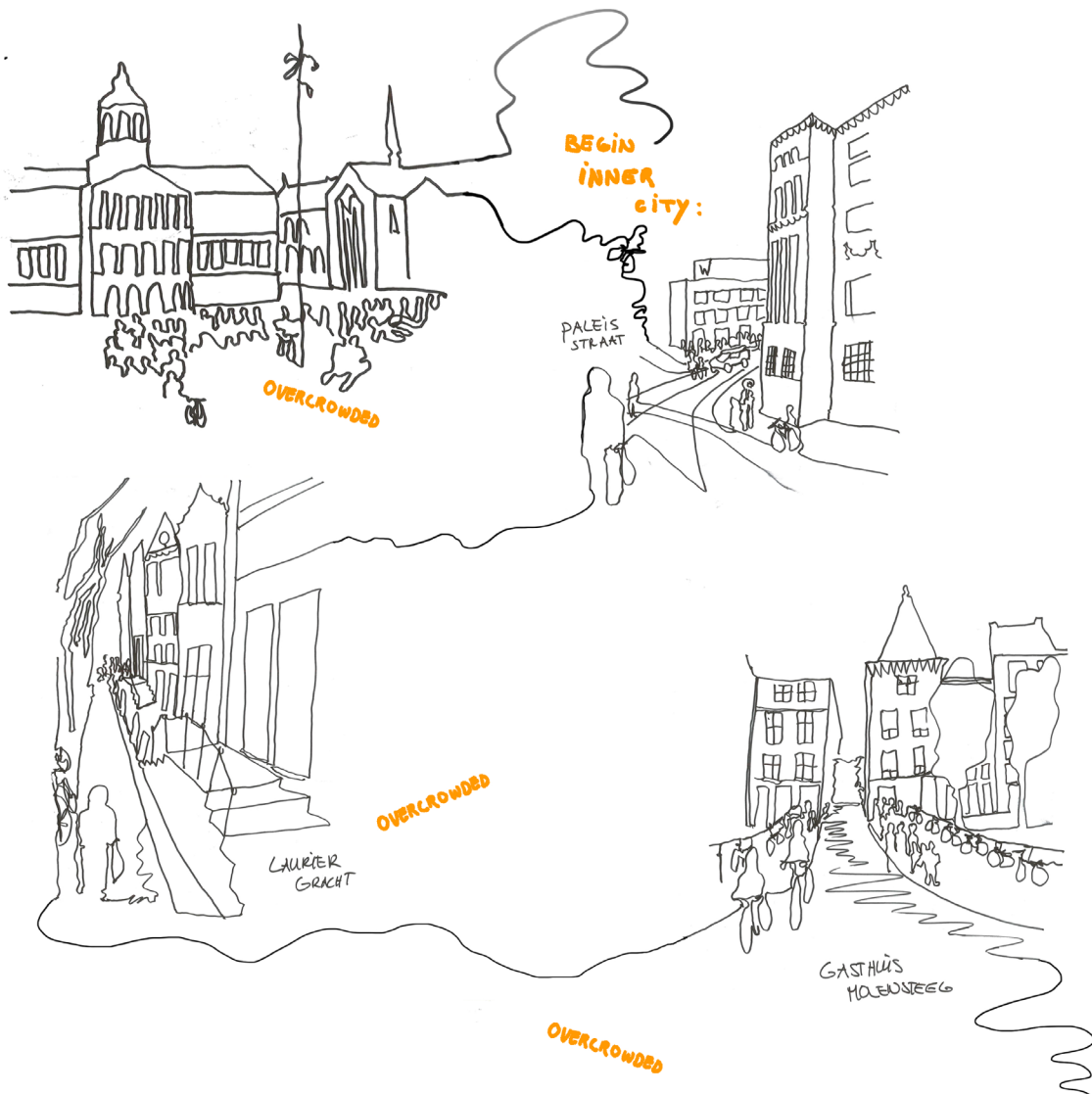
Route 1 links dam square to sloterdijk, with as final destination the Sloterplas. Route 2 links one of the new main gate of Amsterdams (Sloterdijk Station) with the underdeveloped neighborhood of Sloterdijk. The Sloterplas is also the final destination when expanding the second route.

Route 1 (Sloterdijk Station - Slotermeer)

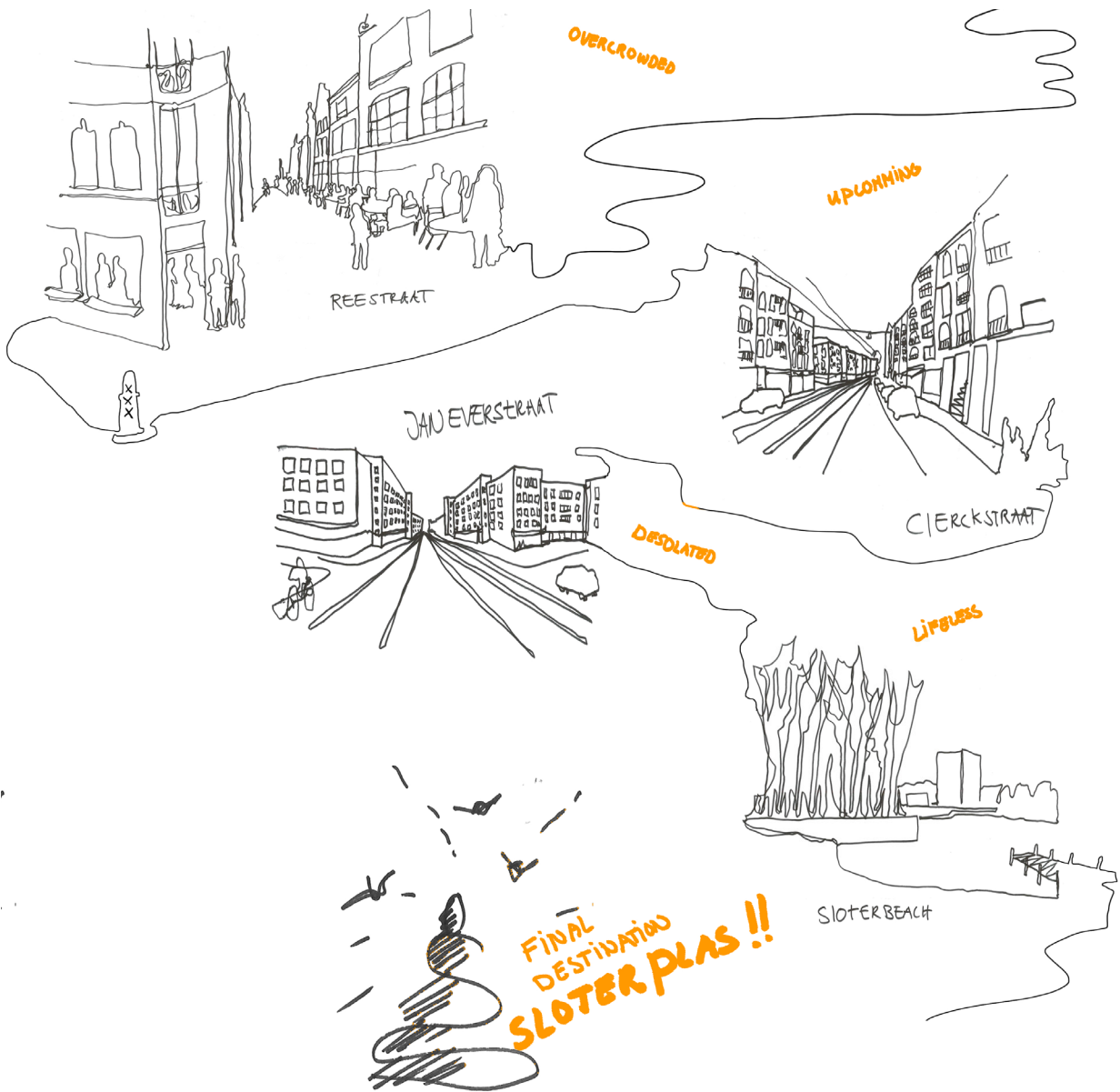

Route 1 (Sloterdijk Station - Slotermeer)

Route 2 (Dam square - Slottermeer)

Route 2 (Dam square - Sloterveer)

3

The potentials of the art scene
for the issues in Sloterdijk

*IMAGE OF THE CITY

IF WE ATTRACT NEW PEOPLE, NEW INITIATIVES RISE
WHICH RESULTS IN AN INCREASE IN CREATIVITY

The art scene has a possitive influence
on the image of the city

Voorstellingen, kunstwerken en tentoonstellingen uit Nederland zijn in steeds meer steden en landen te zien. Meer dan helft daarvan komt uit Amsterdam, blijkt uit nieuwe cijfers van DutchCulture.

Amsterdamse talenten, kunstenaars, creatieve professionals en kunst- en cultuurinstellingen - vooral in de disciplines film, theater, dans en fotografie - bewegen zich over de hele wereld, bereiken een mondiaal publiek en verbinden zich met de internationale top.

Het beleid werkt twee kanten op, meent Ollongren: "De stad ontvangt steeds vaker cultuurdelegaties uit andere steden die willen samenwerken. Andersom doen wij hetzelfde. Daar profiteren bezoekers én instellingen van. Want door invloed van buitenaf wordt het culturele aanbod breder, ontstaan er nieuwe initiatieven en neemt de creativiteit toe."

Figure 20. Article: Kunst en cultuur big business voor Amsterdam (2017)

* IMAGE OF THE NEIGHBORHOOD:

CREATIVE PROJECTS HAVE A POSITIVE EFFECT:
AND WILL ATTRACT NEW TARGET GROUPS

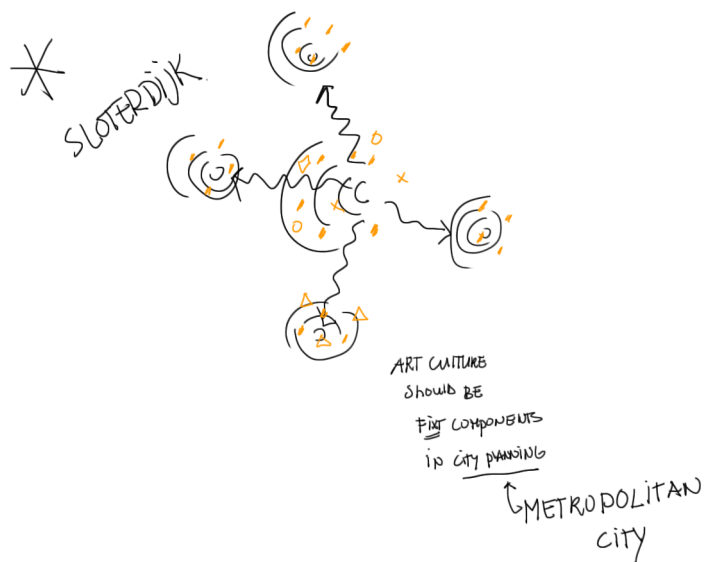

The art scene has a positive influence
on the image of the neighborhood

Zichtbaarheid creatieve sector verbeterd wijkimago

Creatieve ondernemers genereren nieuwe informatiestromen naar de wereld toe over een gebied. Creatieve projecten hebben een positief effect: een gedevalueerd gebied straalt ontwikkeling en nieuwe ideeën uit en de negatieve nieuwsberichten worden vervangen door positief nieuws. Projectbureau's binnen broedplaatsen kunnen hiervoor de projecten stimuleren welke de creatieve en culturele sector versterken en zichtbaarder maken. Binnen Eiland8 zorgt bijvoorbeeld graffiti op de flats in het gebied voor een zichtbaar creatieve uitstraling en trekt het project 'Knalland' veel aandacht in de media. Knalland is een groep muzikanten uit Eiland8 welke een album hebben gemaakt en nationale bekendheid hebben verworven. Broedplaatsen maken zichzelf niet alleen offline maar ook online en in de media zichtbaar, zoals het

Figure. Wat kunnen we leren van bestaande creatieve broedplaatsen bij de inzet van de financiële impuls vanuit Triodosbank en het College? (Sterre Hijlkema, 28 februari 2014)

The art scene helps to release the inner city and attract the people to Sloterdijk

3. Meerpolige stad

Focus op de hele stad

Voor de periode 2017-2020 kiest het stadsbestuur voor een integrale stedelijke visie op kunst en cultuur, waarbij het bereiken van de hele stad het uitgangspunt is en ook het perspectief van de Metropoolregio Amsterdam een rol speelt. Het streven is om kunst en cultuur als vast onderdeel op te nemen in de gebiedsplannen en gebiedsagenda's, en vroegtijdig te betrekken bij de uitwerking van de ontwikkelstrategie Koers 2025.

De AKr ziet dat een aantal A-Bis-instellingen een actief marketingbeleid heeft gericht op bewoners buiten het centrum. Daarmee wordt de samenstelling van het kunstpubliek verbreed en tevens de spreiding van culturele activiteiten in de stad bevordert. Ook het AFK constateert dat steeds meer instellingen zich als doel stellen de hele stad te bereiken.

Veel Kunstenplaninstellingen, waaronder bijna alle A-Bis-instellingen geven in hun plannen aan dat zij (gaan) samenwerken met een of meer cultuurhuizen. De AKr verwacht dat de cultuurhuizen openstaan voor initiatieven van andere instellingen maar dat zij binnen deze samenwerkingen de regie voeren.

De cultuurhuizen hebben in 2016 met een eenmalige, aanvullende subsidie de mogelijkheid gekregen om een herstelplan uit te voeren. Na het herstel moeten deze instellingen, die een bijzondere positie hebben in de A-Bis, in staat zijn om het Kunstenplan 2017-2020 vanuit een financieel gezonde beginsituatie te starten. De uitkomsten van de intensievere monitoring van de cultuurhuizen en een nader onderzoek naar de bedrijfsvoering bij de Tolhuistuin en Podium Mozaiek worden meegenomen bij de herziene aanvragen voor het nieuwe Kunstenplan.

Gebiedsgebonden kunst- en cultuuractiviteiten

Kunst- en cultuuractiviteiten gericht op buurten en gebieden zijn van grote waarde voor het lokale culturele klimaat en voor het leefklimaat in het algemeen. Deze activiteiten bieden de gelegenheid aan buurtbewoners om kennis te maken met kunst en cultuur en dragen bij aan de versterking van sociale en maatschappelijke verbindingen.

Daarom heeft het college in overleg met de stadsdelen de stedelijke subsidieregeling Gebiedsgebonden kunst- en cultuuractiviteiten opgesteld. De regeling wordt uitgevoerd door de stadsdelen die hierbij elk op hun eigen manier voor een specifieke uitwerking kiezen. Op deze manier is maatwerk mogelijk met aandacht voor zowel de ontwikkelingen, opgaven en kansen van een gebied, het profiel of eigen karakter van een gebied, en meer algemene kenmerken zoals de bevolkingssamenstelling.

Stad in balans: sturen van bezoekersstromen

Om de druk op de openbare ruimte op locaties zoals het Museumplein, het Leidseplein en de Dam te verlagen, worden de bezoekersstromen naar andere delen van de stad en naar locaties buiten de stad gestimuleerd. Kunst en Cultuur kijkt samen met kunstinstellingen en Amsterdam Marketing naar manieren om het culturele aanbod buiten het centrum beter te ontsluiten en te ontwikkelen. In de reeds gestarte buurtencampagne van Amsterdam Marketing is veel aandacht voor het aanbod van kunst en cultuur.

Figure 23. Kunstenplan 2017-2020 page 14 (2017)

*

* NEED FOR MUSEA
OUTSIDE THE INNER CITY
TO RELIEVE:

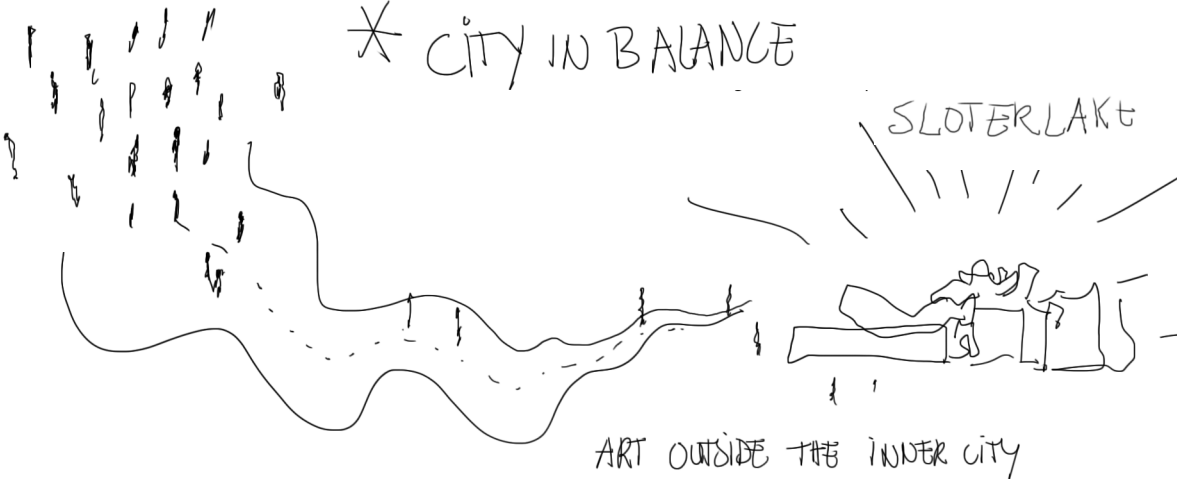
ADAM MUSEUM, STEDELIJK MUSEUM, FOAM

X DEPENDANCES

WHAT IS BEST
LOCATION ??

* CITY IN BALANCE

The art scene helps to release the museums in the inner city.

De samenwerkende musea bereiden samen met Amsterdam Marketing een experiment voor met het publiceren van wachttijden voor musea op de website van amsterdam. Bezoekers kunnen op deze manier zien hoe lang de wachtrijen zijn bij de grote publiekstrekkers en welke musea op dat moment geen wachtrij kennen.

Ook binnen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) is het sturen van bezoekersstromen een belangrijk thema. Daarom starten Kunst en Cultuur (vanuit de werkgroep Cultuuirimpuls MRA) en Amsterdam Marketing een innovatietraject.³³ Dit traject is gericht op een uitgebreide en gebruikersvriendelijke online cultuuraagenda voor de MRA op de website amsterdam.nl, bedoeld voor bewoners en (nationale en internationale) bezoekers. Met behulp van digitale *gidstools* worden bezoekers gestimuleerd kennis te nemen van een breder kunst- en culturaanbod.

Stad in balans: musea aan de rand van de stad

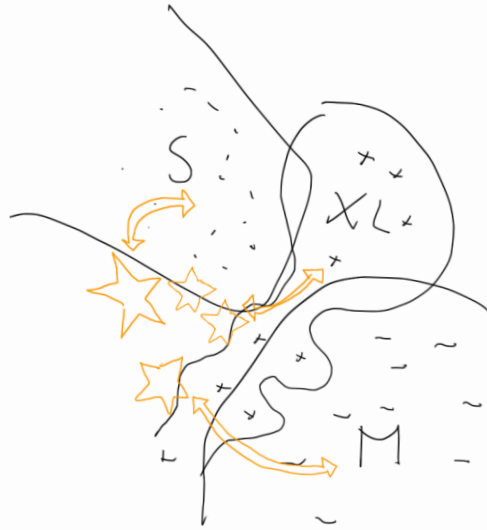
Bij de verdere ontwikkeling van de meerpole stad kunnen nieuwe culturele iconen een belangrijke rol spelen. In dit licht heeft de gemeenteraad het college gevraagd de mogelijkheden te onderzoeken van de vestiging van nieuwe of bestaande (top)musea of dependances van Amsterdamse musea aan de rand van de stad.³⁴ In de hernieuwing van het coalitieakkoord van Amsterdam voor de periode 2014-2018, 'Amsterdam blijft van iedereen', is al een onderzoek aangekondigd naar een nieuw museum aan de rand van de stad. Een museum met een grote aantrekkingskracht zodat de culturele bezoekersstroom in de stad gedeeltelijk verlegd kan worden. Met de stadsdelen en met projectbureau Zuidas is gesproken over mogelijke locaties en geschikte (internationale) partners. Musea zoals het Stedelijk Museum Amsterdam, het Amsterdam Museum en Foam hebben concrete plannen voor meer spreiding en/of het inrichten van dependances in anderen delen van de stad.

Op korte termijn wordt een aantal nieuwe projecten gerealiseerd buiten het centrum van de stad. De samenwerking tussen Filmtheater Rialto en de Vrije Universiteit zal resulteren in Rialto VU Campus. Aan de Sloterpas wordt het Van Eesterenpaviljoen geopend en realiseert de Meervaart een uitbreiding van het gebouw om ruimte te bieden aan het dansgezelschap ICK. Aan het Buikslotermeerplein in Noord wordt een multiplex-bioscoop gebouwd.

Stad in balans: openingstijden musea

De gemeenteraad heeft het college gevraagd samen met Amsterdamse musea de mogelijkheden te onderzoeken om geregeld avondopenstellingen bedoeld voor Amsterdammers te organiseren³⁵ en zo mogelijk exclusief en gratis voor deze doelgroep.³⁶ Volgens de raad ervaren veel Amsterdammers de drukte bij musea als drempel voor een bezoek en kan een verruiming van openingstijden bijdragen aan een betere spreiding van bezoekers.

* TOURISM IS PRESENTED IN
THE DIFFERENT LEVELS

* ART & CULTURE

ATTRACTS HIGH EDUCATED PEOPLE

AND PROVIDES JOBS FOR LOW EDUCATED PEOPLE

The art scene provides jobs in the segments most needed in Sloterdijk: Low segment (Bars/restaurants/hotels/touristshops etc) and Middle segment (creative business, start ups).

WORLD WIDE THIRD EXPORT PRODUCT :

XL

Toerisme is wereldwijd het derde exportproduct, na brandstof en chemische producten, becijferden UNWTO en de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

De instanties schatten de wereldwijde inkomsten uit toerisme op 1.102 miljard euro. Toerisme maakte in 2016 zo'n 7 procent van de totale exportwaarde in de wereld uit.

In Nederland steeg het aandeel dat toerisme heeft in de economie in de afgelopen jaren. In 2016 verschaft de sector 542.000 personen werk.

Het aandeel van de toerismesector in de totale werkgelegenheid van Nederland (in voltijdbanen) steeg in 2016 met 0,1 procentpunt naar 5,5 procent.

Figure. Toerisme Nederland groeit harder dan in andere EU-landen (23 november 2017)

CREATIVE BUSINESS :

M

Amsterdam en de wereld zijn in een razend tempo aan het veranderen. Er zijn grote uitdagingen die vragen om creatieve en innovatieve oplossingen. Klimaatverandering dwingt ons anders gebruik te maken van energie, grondstoffen, voedsel et cetera. Actuele vraagstukken als de vluchtelingenstroom zullen niet snel verdwijnen en hebben bovendien een enorme impact op de stad. Amsterdam moet flink groeien om steeds meer Amsterdammers te huisvesten, maar hoe en waar?

De creatieve sector zorgt ervoor dat Amsterdam flexibel en adaptief genoeg blijft om die uitdagingen aan te gaan en zal onontbeerlijk zijn in het vinden van oplossingen. Ontwerpers, kunstenaars en vele andere professionals moeten samen de toekomst vormgeven. Dat betekent vooral: veel experimenteren en werken aan duurzame verandering. We moeten op zoek naar betekenis in een wereld die steeds chaotischer lijkt te worden.

FLEXIBLE
AND
ADAPTIVE

Figure. Article: Kunst- en cultuurbeleid mist visie en ambitie op het gebied van innovatie (2015)

S

Versterking van lokale economie

Vanuit het creatieve draagvlak kunnen andere lokale organisaties of initiatieven in de wijk ondersteund worden. De vaak startende ondernemers in broedplaatsen zijn enthousiast om lokale initiatieven op te zetten of te ondersteunen vanuit hun talent. De creatieve ondernemers kunnen vanuit de broedplaats professionele relaties opbouwen. Het is een win-win situatie: zij bouwen aan hun portfolio & vanuit de wijk economie worden lokale initiatieven ondersteund en versterkt. Belangrijke culturele spelers in het gebied dienen hiervoor via een soort cultuurmakelaar met een broedplaats gekoppeld te worden.

STRENGTHENS
LOCAL
ECONOMY

- PROVIDES LOCAL INITI.
- support talent
- support professionni RELATIONS

Figure. Wat kunnen we leren van bestaande creatieve broedplaatsen bij de inzet van de financiële impuls vanuit Triodosbank en het College? (Sterre Hijlkema, 28 februari 2014)

*

SIJTERDIJK HOUSES

LOTS OF DIFFERENT

COMMUNITIES + WE ADD EVEN MORE

INTEGRATES

PEOPLE AND COMMUNITIES

ART ↔ CITY

*

ART + CULTURE

CONTRIBUTE

TO SOCIAL CONNECTIONS

The art scene will support integration.

LOT OF NON WESTERN
IMMIGRANTS IN SLOTERDIJK

IMMIGRANTS ↔ CULTURE

* FREE TICKETS
FOR
IMMIGRANTS

WANT
TO ADD YOUNG FAMILIES + YUPP
IN SLOTERDIJK

EDUCATION :

The art scene will support integration.

Vouchers voor nieuwkomers

De gemeenteraad heeft het college verzocht culturele instellingen te vragen om toegangskaarten ter beschikking te stellen en deze om te zetten in vouchers voor nieuwkomers (vluchtelingen, expats, statushouders) in de stad.⁵⁸

Figure 23. Kunstenplan 2017-2020 page 16 (2017)

Het stimuleren van de verbinding tussen de kunst en de stad, de kunst en het publiek én het creëren van ruimte voor dynamiek en innovatie is cruciaal. Daarom investeert het stadsbestuur in de periode 2017-2020, samen met het AFK, serieus in kunst en cultuur. Dat doen we via de bijdragen aan kunst- en cultuurinstellingen, waarvoor € 7,6 miljoen meer beschikbaar is dan in de vorige Kunstenplanperiode. Daarnaast investeren we ook op vele andere manieren. We stimuleren de spreiding van kunst en cultuur in de stad. We maken de toegankelijkheid van Amsterdam voor kunstenaars en andere creatieven groter met nieuw aanbod van betaalbare ateliers en atelierwoningen en de uitbreiding van het aantal broedplaatsen. We geven scholen meer regie bij cultuureducatie en we vereenvoudigen de financiering ervan. En het internationale kunst- en cultuurbeleid krijgt een nieuwe impuls na de eerste kunst- en cultuurmissie van september 2016 in New York.

Figure 23. Kunstenplan 2017-2020 page 2 (2017)

Verbreiding en verdieping van het aanbod cultuureducatie

Het rapport Cultuureducatie in Amsterdam⁵⁴ laat zien dat de kwaliteit van de cultuureducatieprogramma's van Amsterdamse kunst- en cultuurinstellingen onveranderd hoog is en een brede impact kunnen hebben. Ook worden de mogelijkheden geschetst om vanuit kunst en cultuur en onderwijs samen bij te dragen aan vernieuwing van het onderwijs, gericht op de persoonlijke ontwikkeling, kennisvergaring en maatschappelijke vorming. Een vroege kennismaking met cultuureducatie heeft een positief effect op een duurzame connectie met kunst en cultuur.

Figure 23. Kunstenplan 2017-2020 page 9 (2017)

* ART
IN
COMBINATION
WITH
LOW RENTS

TYPICAL FOR
SLOTERDIJK

ATTRACT YOUNG BEGINNING CREATIVE PEOPLE AND ENTREPRENEURS
THE IDEAL CLIMATE FOR:

STEPPING
STONE

The art scene, together with low rents,
(typical for Sloterdijk) will create the ideal
climate for a stepping stone.

Creatief netwerk: leefbaarheid, veiligheid en sociale cohesie

Een creatief netwerk vormt samen met een lage huurprijs een sterke aantrekkingskracht op jonge startende creatieve ondernemers. Het bestaan van een sterk intern netwerk heeft hiernaast binnen de creatieve broedplaats effect op de openbare ruimte; het gebied wordt als leefbaarder en veiliger ervaren en ook de harde cijfers van woninginbraken en straatvuil dalen. Het netwerk verzorgt dus een dual rol; enerzijds versterkt het de sociale cohesie en onderlinge samenwerking in het gebied en anderzijds zorgt het netwerk voor een doorlopend aanbod van nieuwe jonge en creatieve huurders welke aansluiten bij de bestaande bewonersgroep. Het ontstaan en ondersteunen van een netwerk door een ontmoetingsplek, projecten, social media en evenementen is stap één voor een succesvolle broedplaats.

Figure. Wat kunnen we leren van bestaande creatieve broedplaatsen bij de inzet van de financiële impuls vanuit Triodosbank en het College? (Sterre Hijlkema, 28 februari 2014)

4

Research: To what extent can Sloterdijk add to the potentials and the issues of the current art scene in Amsterdam?

Through research into the potential of the art world, it became clear to me that this world has a number of important problems that need to be resolved. The main problems are related to the studios, the smaller museums and the larger museums.

4.1

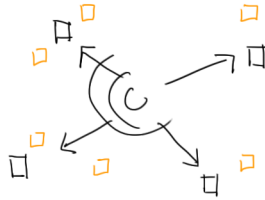
Isseus studios:

- Expensive inner city
- Ineffective measures
- Solutions

↙ SLOTERDIJK = CHEAP AND RELATIVELY
CLOSE TO THE CITY

* ARTIST IN NEED FOR LOW COST STUDIOS
THE CITY IS TOO EXPENSIVE

* MUNICIPALITY
WILL ADD
20 000 m²
CREATIVE BREEDING PLACES
INCLUDING 47 000 m² IN SLOTERDIJK
(CONTRACT WEG 47)

BUT ADAM ↗
NEEDS MORE

- CLOSE TO THE CITY

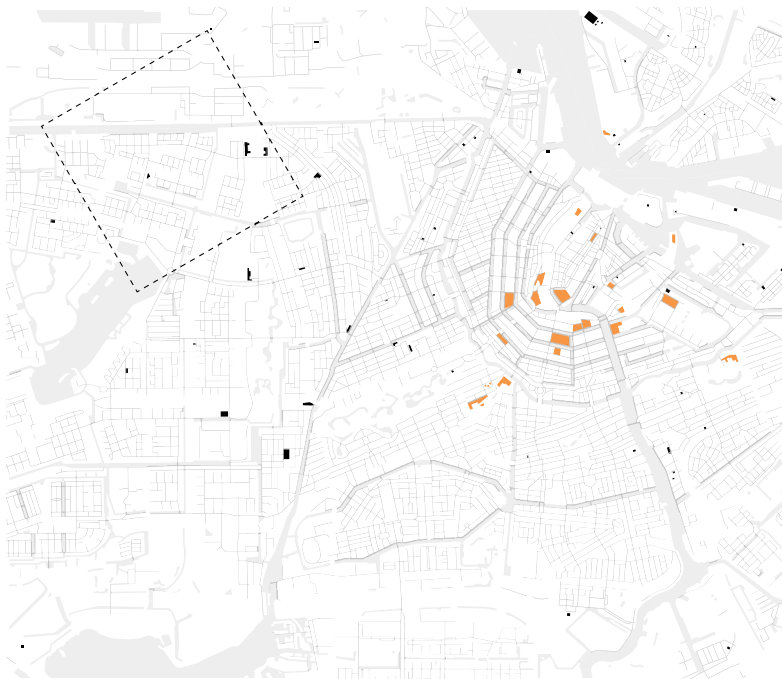
↙ POTENTIAL: - CHEAP
- NEEDS A BOOST

SLOTERDIJK COULD BE USED (BY BEGINNING ARTIST)
AS A STEPPING

The artist is in need of low cost studios
close by the dynamics of the inner city.

STONE

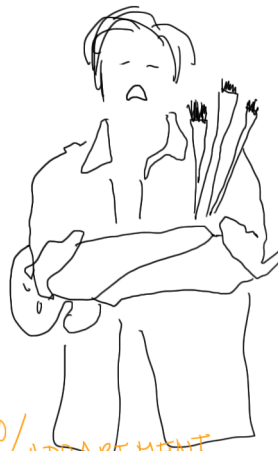
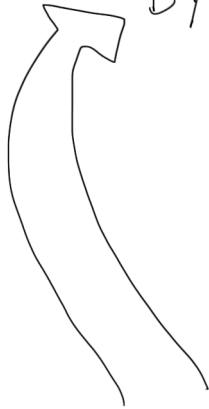
■ studio ■ museums
1 km ↑

* YOUNG ARTIST LEAVE THE CITY AND
MEASUREMENTS TO ATTRACT ARTIST

DO NOT HELP :

DYNAMIC is not the GOAL

* ARTIST OFTEN DESIGN THEIR
BEST WORK AFTER
A FEW YEAR.

- 1 YEAR AFFORDABLE STUDIO / APARTMENT
- RELIEVE A DEVELOPMENT BUDGET
- GUIDED BY RENOWNED ART + CULTURAL

IF ARTIST ARE
LABELED AS
INDEPENDENT
ENTREPRENEURS

RENTS
will
INCREASE!

Current measurements don't support the
beginning artist.

Wonen en werken in Amsterdam is duur, de stad is goedkoper dan Londen en Parijs, maar duurder dan Berlijn en Brussel. Het is niet gemakkelijk om betaalbare woonruimte in Amsterdam te vinden. Een topinstelling als het Koninklijk Concertgebouworkest heeft moeite om jonge internationale musici aan te trekken omdat zij geen betaalbare woning kunnen vinden. Kunstenaars die aan de Rijksakademie hebben gewerkt, verlaten de stad na hun residency door gebrek aan betaalbare woon/werkruimte.

In februari 2016 is een herzien atelier- en broedplaatsenbeleid vastgesteld door de gemeenteraad, dat moet leiden tot meer doorstroming in de bestaande voorraad atelierwoningen. Voor de realisatie van nieuwe broedplaatsen is vanaf 1 januari 2017 € 1,1 miljoen beschikbaar, zodat deze worden uitgebreid met ten minste 10.000 m² per jaar. De AKr constateert echter dat de beoogde doorstroming in het atelierbeleid tot veel onzekerheid bij huidige bewoners/gebruikers heeft geleid en nog weinig nieuwe mogelijkheden heeft opgeleverd.

In het beleid moet een onderscheid gemaakt worden tussen ateliers en werkruimtes die ook geschikt zijn voor bewoning. Doorstroming in atelierwoningen staat op gespannen voet met de huurbescherming. Dynamiek is geen doel op zichzelf, artistieke vernieuwing komt niet zozeer van ervaren kunstenaars die na jaren van studie hun beste werk maken. Hoewel de meeste kunstenaars als cultureel entrepreneur werkzaam zijn, verschillen zij sterk van de culturele ondernemer. De artistieke roeping is leidraad en de verdiensten zijn daaraan ondergeschikt. In de kunst bestaan geen 'verdienmodellen' die een permanent stijgende lijn vertonen. Vervult de meeste kunstenaars kiezen voor een bestaan op (of zelfs onder) het minimum.

De kunstraad prijst het college voor de keuze tot uitbreiding van de 'Uzere voorraad', maar waarschuwt het gemeentebestuur voor de consequenties van de Woningwet 2015. Wanneer kunstenaars worden gezien als zelfstandige ondernemers, kunnen de huurprijzen voor ateliers en atelierwoningen een vlucht nemen. De nieuwe wet dreigt de bestaande voorraad aan te tasten, wat ernstige, direct voelbare effecten zal hebben op het vestigingsklimaat in de stad.

Amsterdam voor internationale kunstenaars (kunstraad.nl, december 2017)

In de 19de eeuw verbleef 20 procent van de professionele Nederlandse kunstenaars enige tijd in de Franse hoofdstad. George Hendrik Breitner ontdekte er de impressionisten, Jacob Maris de landschapsschilders van Barbizon.

Op hun beurt inspireerden de Nederlanders hun Franse vakgenoten. Johan Barthold Jongkind werd 'de vader van het impressionisme' genoemd, Vincent van Gogh werd een model voor het streven naar persoonlijke expressie, Mondriaan een voorbeeld van de compromisloze zoektocht naar pure vorm.

Deze artistieke uitwisseling wordt belicht op de tentoonstelling *Nederlanders in Parijs, 1789-1914* in het Van Gogh Museum in Amsterdam. De expositie toont werk van acht Nederlandse kunstenaars in de context van hun Franse tijdgenoten.

Amsterdam en Den Haag waren maar suffe provinciesteden vergeleken met het grote Parijs

Parijs was in de 19de eeuw een droomstad. 'Den grootsten tooverklank mijns levens. Daar vlamt de fakkel der moderne kunst en woont de geestdrift en de liefde voor haar, daar zijn hare ijverigste aanbidders en hare uitverkorene lievelingen', schreef de schilder Gerard Bilders. Nergens ter wereld was zo veel kunst te zien. In 1793 was het Musée du Louvre geopend, in 1818 het Musée du Luxembourg voor eigentijdse meesters.

De tentoonstelling *Nederlanders in Parijs 1789-1914* fascineert, maar stemt ook een beetje melancholiek. Parijs is nog steeds een prachtige stad met een rijk cultureel aanbod, maar allang niet meer die kunstmetropool die zij destijds was. De Tweede Wereldoorlog was een enorme klap. Piet Mondriaan en andere kunstenaars vertrokken naar de Verenigde Staten, evenals grote kunsthandelaars, zoals de Joodse familie Rosenberg, die Picasso vertegenwoordigde. Daarna werd de Franse cultuur overvleugeld door de Angelsaksische popcultuur.

Het relatieve verval van Parijs heeft veel oorzaken, maar ligt ook besloten in de loop der dingen, denkt conservator Jonkman. 'Steden komen tot culturele bloei als er een artistieke basis is en als de huren laag zijn, zodat jonge kunstenaars er gemakkelijk kunnen leven. Dat zag je in Parijs in de 19de eeuw, in New York na de Tweede Wereldoorlog en in Berlijn in de jaren tachtig.'

Waarom trokken al die Nederlandse kunstenaars naar Parijs? (Volkskrant, Pieter Giesen 13 oktober 2017)

Possible solutions issues studios

- Create more (low rent) studio spaces close to the dynamics of the inner city and close to the main museums.

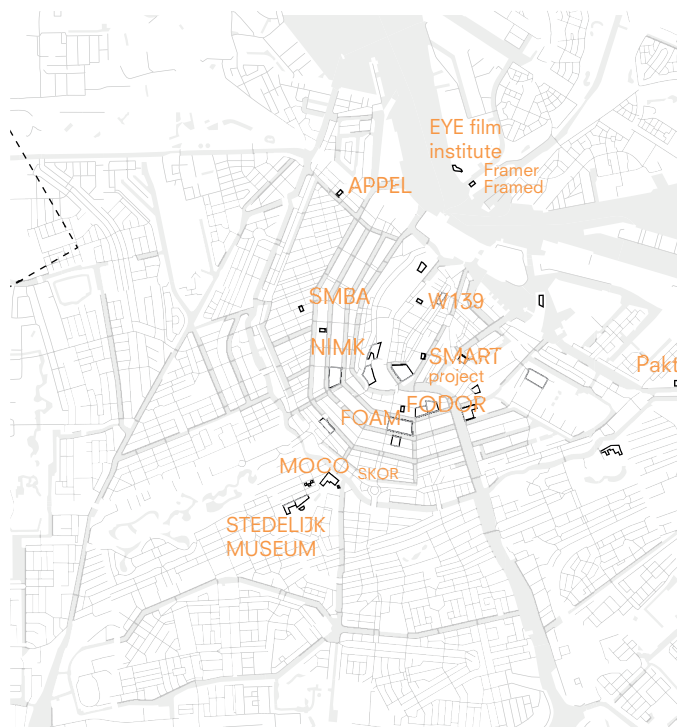
4.2

Issues small museums:

- Expensive inner city
- Financial trouble
- Solutions issues small museums

SKOR	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Dutch organization developping special art projects in relation to public space. - Atelier 100 m²
FODOR/SMBA	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Part of the Stedelijk Museum Amsterdam, a platform for young Amsterdam artists. <p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -900 m² exhibition space
DEAPPEL	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promote new and upcoming artists - Exhibition space: 600 m²
SMART PROJECT	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 500 m² studio spaces (44 studios) - 600 m² of exhibition space for contemporary art - Auditorium - Restaurant "De ruimte" - Cinema
STEDELIIK MUSEUM	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Expose Contemporary Art of Amsterdam before rebuilding 1895-1960: - Exhibition space: 2000 m²
NIMK	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Exhibitions with contemporary media art to promote new and upcoming artists as well as established artists. - Exhibition space: 300 m² - Workshop space: 100 m² - Auditorium: 200 m²

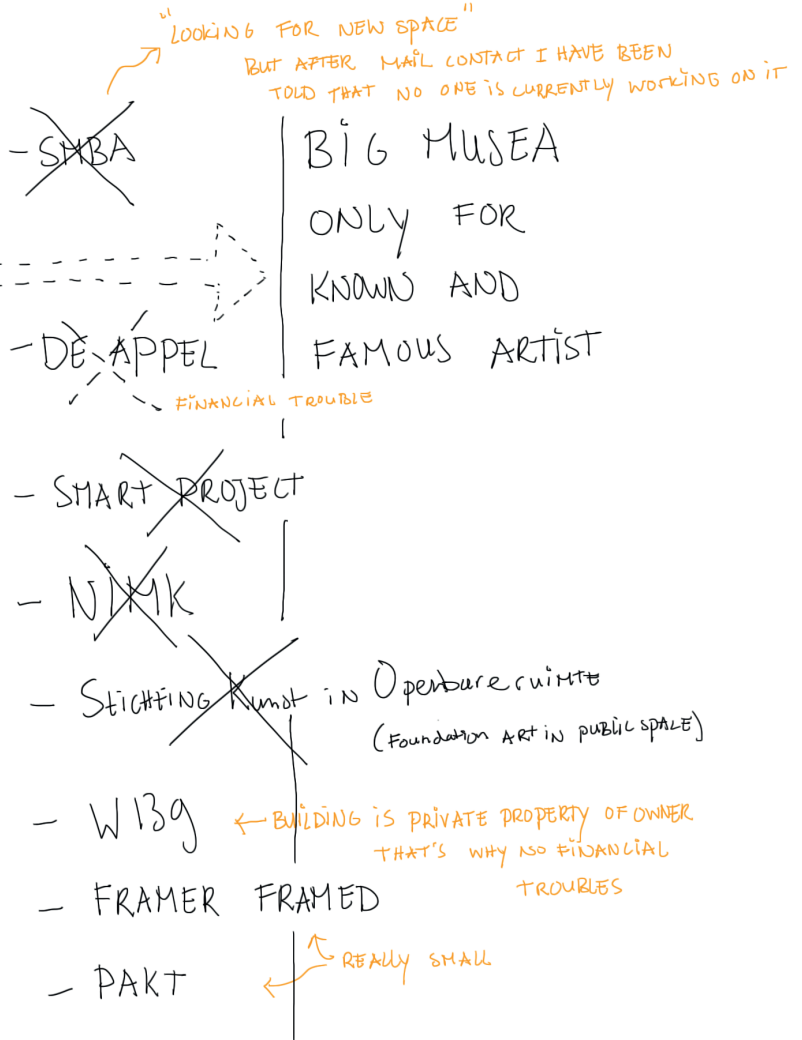

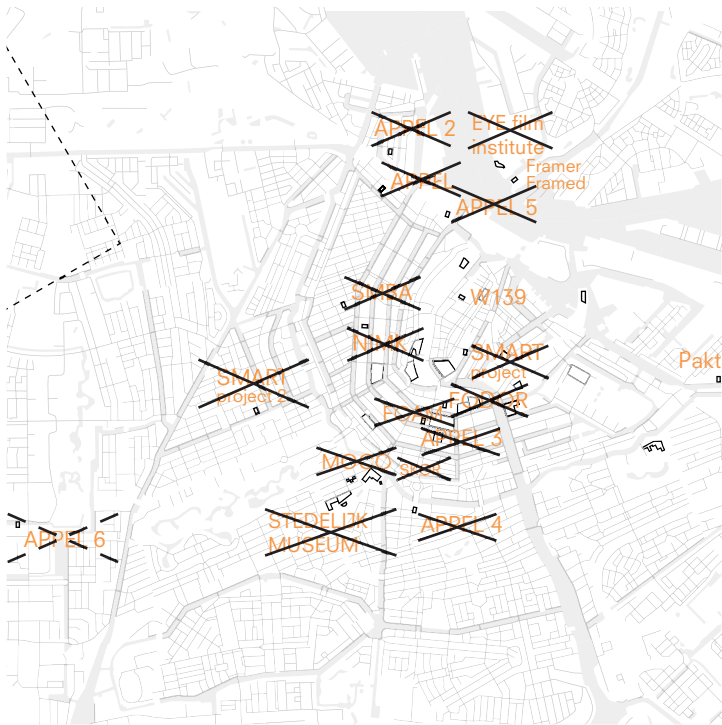
Museums for contemporary art in Amsterdam
— 1 km — ↑

STUDENTS

- AMSTERDAM SCHOOL OF THE ARTS
- RIETVELD ACADEMIE
- ATEIJER WERKPLAAS MOLENPAD
- MK 24

In the last years the middle segment of the artistic infrastructure in Amsterdam disappeared resulting in almost none studio spaces for the beginning artist in the dynamic city. At the same time, Amsterdam has relatively large number of artistic schools.

Dissapearing middle segment
1 km ↑

FODOR: 1863 - 1993**Closed because:**

Lost its funding from the city of Amsterdam.

Future: SMBA

SMBA: 1993 - 2016**Closed because:**

Cuts in fundings

Future:

"Repositioning".

For now, digital archive.

SMART PROJECT

1994 - 1999:

Kloveniersburgwal 48

2000 - 2013:

Jan Swammerdam 1

Closed because:

Cuts in fundings

Future:

Rent (expensive studios)

SKOR

1999 - 2012

Closed because:

Cuts in fundings

Future:

Digital

NIMK: 1978 - 2012**Closed because:**

Cuts in fundings

Future:

Digital future under new name LIMA

De Appel

1975:

Brouwersgracht 10

1984:

Prinseneiland 7

1993:

Nieuwe Spiegelstraat 10

2010:

Eerste Jacob van

Campenstraat 59

2012:

Prins Hendrikkade 142

2017:

Schipluidenlaan 12

Future:

Financial troubles

MOCO, FOAM, EYE INSTITUTE

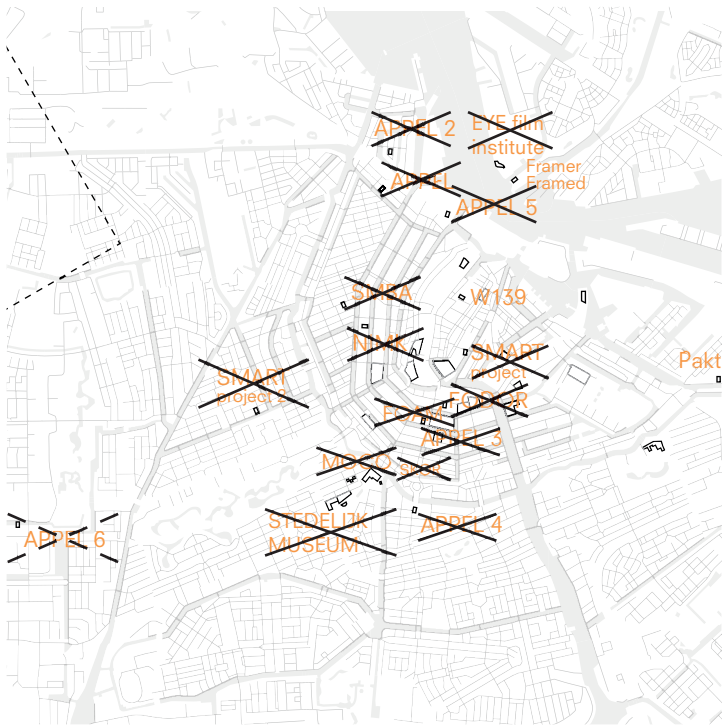
and STEDELIJK MUSEUM : Don't

support a stage for the beginning

artists, only a stage for well known

artists.

The middle segment in the artistic infrastructure disappears.

Dissapearing middle segment
1 km ↑

SKOR	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - A Dutch organization developping special art projects in relation to public space. - Atelier 100 m²
FODOR	<p>Program:</p> <p>Part of the Stedelijk Museum Amsterdam, a platform for young Amsterdam artists.</p>
SMBA	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -900 m² exhibition space
DEAPPEL	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promote new and upcoming artists - Exhibition space: 600 m²
SMART PROJECT	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 500 m² studio spaces (44 studios) - 600 m² of exhibition space for contemporary art - Auditorium - Restaurant "De ruimte" - Cinema
STEDELIIK MUSEUM	<p>Program:</p> <p>Expose Contemporary Art of Amsterdam before rebuilding 1895-1960: 2000m²</p>
NIMK	<p>Program:</p> <ul style="list-style-type: none"> -Exhibitions with contemporary media art to promote new and upcoming artists as well as established artists. - Exhibition space: 300 m² - Workshopspace: 100 m² - Auditorium: 200 m²

- EXPENSIVE CITY
- TOO LITTLE INVESTED IN LOWEST- AND MIDDLE SEGMENT OF ART
- COMPETITION WITH MEGA INSTITUTIONS
(FOR EXAMPLE MUSEUM SQUARE)
BOTH POLITICIAN AND SPONSORS CHOOSE FOR PRESTIGE
- CUTS IN ART AND CULTURE

Main reasons for the disappearance of the middle segment of the artistic infrastructure.

Musea en galleries genoeg in de hoofdstad, maar amper plek voor jonge makers. De een na de andere toonaangevende expositieruimte valt om en verzet is er amper. Wat gaat er mis?

Door: Sacha Bronwasser en Anna van Leeuwen 24 juni 2016, 02:00

'Ik krijg het idee dat we hier zitten te huilen bij een overledene. Het is te laat', zei een bezoeker. Plaats van handeling was de volgepakte expositieruimte van Stedelijk Museum Bureau Amsterdam (SMBa) vorige week. Onderwerp van discussie was de aanstaande sluiting van deze dependance van het Stedelijk Museum - komende zondag gaat die dicht. Dat zou nog niet zo dramatisch zijn, instellingen komen en instellingen gaan, ware het niet dat de sluiting van SMBa niet op zichzelf staat.

Als je als jonge, nog niet gearriveerde kunstenaar je werk wil laten zien of dat van generatiegenoten wil bekijken in de hoofdstad, wordt dat moeilijk. Lang werd 'het experiment' gekoesterd en waren er talloze kleinere, vooruitstrevende kunstpodia. Maar die middenlaag is de afgelopen jaren afgebrokkeld en nu bungelen ook de blijvers.

Sinds de grote bezuinigingen op cultuur van vier jaar geleden ondersteunt de overheid landelijk nog maar zes van dergelijke podia - voorheen negen. Het Mondriaan Fonds heeft reserves ingezet om dit op te vangen, maar ziet haar middelen ook krimpen. Dit najaar, bij de nieuwe aanvraagronde van het fonds, dreigt een tekort van 1 miljoen euro. Er gaat dus nog meer verdwijnen.

Expositieruimtes sluiten, maar fel protest blijft uit
(Volkskrant, Sacha Bronwasser en Anna van Leeuwen 24 juni 2016)

- EXPENSIVE CITY
- TOO LITTLE INVESTED IN LOWEST- AND MIDDLE SEGMENT OF ART
- COMPETITION WITH MEGA INSTITUTIONS
(FOR EXAMPLE MUSEUM SQUARE)
BOTH POLITICIAN AND SPONSORS CHOOSE FOR PRESTIGE
- CUTS IN ART AND CULTURE

Main reasons for the disappearance of the middle segment of the artistic infrastructure.

In hartje stad bestaat nog wel W139 in de Warmoesstraat en er zijn wat nieuwe, kleinere initiatieven, zoals Framers Framed en Pakt. Toch stevent de hoofdstad af op een situatie van zo'n dertig jaar geleden: musea en galeries genoeg, maar amper plaats voor onafhankelijke, jonge, risicovolle geluiden.

Andere grote steden lijken het beter te doen. In Rotterdam floreert de hedendaagse kunstsector met gerenommeerde presentatie-instellingen als Witte de With en TENT. Den Haag heeft het initiatiefrijke Stroom en twee kleinere instellingen, Nest en West, spelen een nationale voortrekkersrol.

Wat is er mis in Amsterdam? Hoe merken we dat? En vooral: wat nu? V legt diverse betrokkenen uit het veld vragen voor.

Stedelijk Museum Bureau Amsterdam sluit aanstaande zondag. Over de plannen van het museum is nog niets bekend, behalve dat afgelopen vrijdag in het advies van de Amsterdamse Kunstraad pikante dingen staan. Ten eerste stelt het Stedelijk Museum de taak van het SMBA - 'het tonen van jonge makers, het aanjagen van discussie' - zelf op te knappen. Ook wordt gemeld dat het Stedelijk Museum twee dependances gaat openen 'buiten het centrum'. En een van deze dependances zou zich richten op vormgeving. Vragen daarover (Twee dependances? Vormgeving?) werden op het symposium door directeur Beatrix Ruf omzeild.

Met stip boven aan de lijst van genoemde oorzaken voor de Amsterdamse malaise: de stad is te duur. Atelierruimtes en presentatieplekken zijn schaars en prijzig. Vincent van Velsen, (schrijver, criticus en curator, die met diverse instellingen heeft samengewerkt en zich de afgelopen tijd roerde in het debat hierover) vindt dat het Amsterdamse broedplaatsenbeleid een negatieve uitwerking heeft gehad. Het had voor goedkope atelierruimte moeten zorgen, maar: 'het atelieraanbod wordt gedeeld met de gehele creatieve sector. Grafisch ontwerpers bijvoorbeeld kunnen veel meer opbrengen.'

Gentrificatie, het oppimpen van een stukje stad door er goedkoop ruimte te bieden aan ateliers en presentatieplekken, is een woord dat veel valt. Het broedplaatsenbeleid lijkt daarin een instrument geworden. Kunst verdwijnt steeds verder naar de rafelranden van de stad.

Dat het Stedelijk Museum de goedkope huur (jaarlijks 15 duizend euro) van het pand midden in de Jordaan van SMBA heeft opgezegd, zien velen in dit verband als kwalijk. Irene Fortuyn, kunstenaar en bestuurslid van W139, noemt het 'onvoorstelbaar' en getuigen van 'institutionele arrogantie'. 'Dat terwijl de binnenstad al zo onder druk staat en één groot Disneyland wordt.' De huur van de ruimte is meteen verhoogd naar 50 duizend euro per jaar; die volgende huurder zal dus geen beginnend, non-commercieel kunstplatform zijn.

[Volgens scheidend SMBA-curator Jelle Bouwhuis ligt het niet alleen aan gemeentebeleid en vastgoedprijzen: 'De kunstgemeenschap hier was misschien een beetje apathisch geworden. De zekerheid dat je mag bestaan en dat er ruimte is voor experiment leek vanzelfsprekend, dat maakt sloom.'

Ann Demeester, nu directeur van het Frans Hals Museum en Museum De Hallen in Haarlem, was eerder directeur van W139 en van De Appel en treedt regelmatig op als woordvoerder voor de hele sector. Zij benadrukt dat de Amsterdamse situatie niet op zichzelf staat: 'In andere steden gaat het ook moeizaam. Er is overal te weinig geïnvesteerd in de onder- en middenlaag van de kunst.'

Maar Amsterdam draagt een extra juk, zegt Vincent van Velsen, 'het juk van de mega-instellingen zoals de Museumpleinmusea. Zowel de politiek als sponsoren kiezen liever voor prestige. Subsidies en private gelden gaan naar de groten.' Hij vermoedt dat dit funeste gevolgen zal hebben: 'De hele artistieke infrastructuur denivelleert en de belangrijke onder- en middenlaag valt er tussenuit.'

Expositieruimtes sluiten, maar fel protest blijft uit
(Volkskrant, Sacha Bronwasser en Anna van Leeuwen
24 juni 2016)

Possible solutions small museums

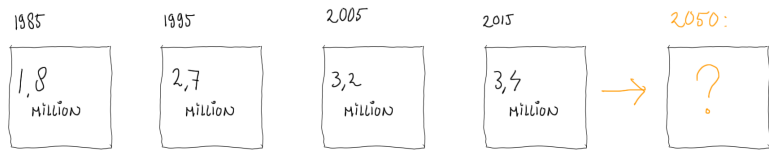
- Merge small museums
- Create a stepping stone for the beginning artist
- A mega institution to attract tourists and investments.

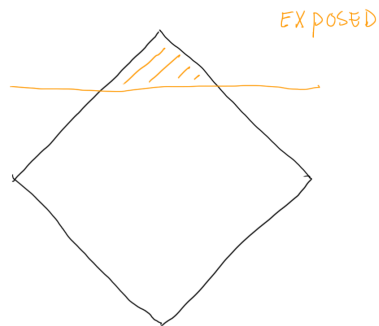
4.3

Issues main museums:

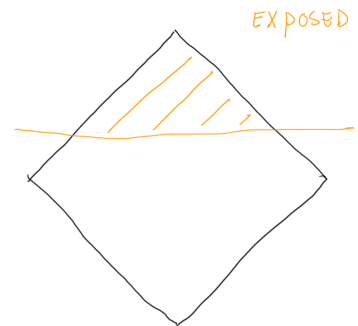
- Depots
- Digitalisation trend
- Convey a broad public
- Solutions

8% in 2014

18% in 2005-2014

Too many art pieces stored in depots.

Wat musea van hun eigen collectie laten zien, is slechts het topje van een ijsberg. In tien jaar tijd hebben 41 publieke musea met een kunstverzameling gemiddeld minder dan een vijfde van hun collectie getoond. Het totaal aantal collectiestukken is in drie decennia bijna verdubbeld. Steeds vaker klinkt de kritiek dat te veel kunst ongezien blijft, doordat werken het depot niet uitkomen.

Jaarlijks tonen de musea gemiddeld 7,7 procent van hun verzameling. Meer kan volgens hen niet vanwege gebrek aan expositieruimte. Wel is - omdat ze exposities wisselen en vaak ook stukken in hun permanent getoonde collectie omruilen - de score over tien jaar meer dan twee keer zo hoog.

De cijfers zijn af te leiden uit de antwoorden die de musea hebben gegeven op een vragenlijst van de Volkskrant. Zeventig kunstinstellingen waren verzocht die in te vullen, bijna 60 procent deed dat. De grote musea zijn goed vertegenwoordigd: van de 15 best bezochte musea in 2014 deden er twaalf mee.

De 41 musea die de enquête invulden, bezaten eind dat jaar gezamenlijk 3,4 miljoen collectiestukken. In 1985 waren dat er 1,8 miljoen. De groei is wel afgevlakt. De musea geven aan dat zij minder snel stukken accepteren dan vroeger, ook omdat zij zich meer bewust zijn geworden van de kosten om die te bewaren.

In het Drents Museum werden in 2014 honderd stukken vernietigd, maar die waren volgens de kunstinstelling bewust onder slechte omstandigheden bewaard vanwege hun geringe waarde © ANP

De museumwereld lijkt zich het verwijt aan te trekken dat veel kunst uit de eigen verzameling ongezien blijft. Zo mogen bekende Nederlanders geregeld grasduinen in de opslagplaatsen van musea voor een tentoonstelling, zoals het Pop-Up Museum van De Wereld Draait Door. Museum Boijmans Van Beuningen in Rotterdam hoopt in 2018 het revolutionaire 'Collectiegebouw' te openen, een depot dat toegankelijk is voor (betalende) bezoekers.

In de afgelopen tien jaar zijn een kleine tweehonderd collectiestukken weggegooid vanwege een slechte staat. Honderd stukken werden in 2014 vernietigd door het Drents Museum, maar die waren volgens de kunstinstelling bewust onder slechte omstandigheden bewaard vanwege hun geringe waarde.

Zelfs als collectiestukken genoeg waarde hebben om te kunnen worden geveild, zijn de kosten van het afstoten vaak hoger dan de opbrengsten

Gemiddeld hebben de 41 musea drie depots. Vijf van de ondervraagde kunstinstellingen hebben zelfs zeven depots of meer. Uit kostenoverwegingen gaan musea steeds vaker opslagruimtes delen. Het Rijksmuseum in Amsterdam heeft met drie andere instellingen vergoederde plannen om een 'Collectie Centrum Nederland' te bouwen. In Friesland wordt deze zomer een nieuw depot in gebruik genomen waarin vijf musea uit de provincie hun niet tentoongestelde collectiestukken zullen opslaan.

Dan wordt ook duidelijker wat de dubbelingen in deze verzamelingen zijn. De minst gave exemplaren worden 'ontzameld' (afgestoten). Alle ondervraagde musea geven aan dat ze ontzamelen. Maar zelfs als collectiestukken genoeg waarde hebben om te kunnen worden geveild, zijn de kosten van het afstoten vaak hoger dan de opbrengsten. De 60 duizend voorwerpen die in de afgelopen vijf jaar zijn ontzameld, brachten gemiddeld minder dan twee euro per stuk op. Meerdere musea geven aan dat zij de regels over het ontzamelen te streng vinden als het gaat om collectiestukken die weinig waarde hebben.

Musea klagen ook dat het op internet zetten van hun verzameling duur is, terwijl de digitale ontsluiting juist tegemoet komt aan de kritiek dat veel in het museumdepot ongezien blijft. Vooral kleinere musea stellen door de hoge fotografiekosten er lange tijd over te doen om hun collectie op internet te zetten. De 41 musea hebben nu gemiddeld de helft van hun verzameling online staan.

Musea laten slechts fractie van eigen collectie
zien (Volkskrant, Sybren Kooistra Michiel Kruij 18
februari 2016)

* WHY SO MANY OBJECTS ARE STORED IN DEPOTS?

- BECAUSE THE OBJECT IS IN A BAD CONDITION
- BECAUSE A MORE BEAUTIFUL OBJECT IS PREFERRED
- BECAUSE THE OBJECT DOESN'T FIT IN THE PERMANENT COLLECTION
- BECAUSE THE COMPETITION BETWEEN MUSEUMS, MUSEUMS GET BETTER ATTENDED, SO THEY HAVE TO DISTINGUISH THEMSELVES
- BECAUSE TOO MANY OBJECTS ARE COLLECTED IN THE PAST.
- BECAUSE THE OBJECTS REFLECT ON SOCIETY, THEY TELL A STORY ABOUT WHO WE ARE AND HOW WE SEE THE WORLD. THOSE STORIES CAN'T BE THROWN AWAY
- THE SAME OBJECTS STORED IN DIFFERENT DEPOTS
- HIGH STORAGE COSTS: RENTS, OPERATING COSTS
- ONLY ONE DEPOT IS VULNERABLE → SEVERAL DEPOTS REDUCED THE VULNERABILITY BUT INCREASED THE OPERATING COSTS

PROVED BY THE
RISE OF
MUSEUM YEAR CARD

Reasons for this high number of art pieces stored in depots.

Bijna alle musea zeggen graag meer van hun ondergrondse kunst te willen tentoonstellen, maar kunnen dat niet bij gebrek aan expositieruimte. En dan zijn er nog tal van andere redenen waarom kunst blijft veroordeeld tot het depot. Omdat een stuk in een slechte staat verkeert. Omdat een mooier exemplaar de voorkeur krijgt. Omdat het niet in de vaste collectie past. Het Mauritshuis in Den Haag heeft daar nu een leerzame tentoonstelling over: Hoogte- en dieptepunten uit het depot.

Nog een reden waarom veel stukken uit het zicht blijven, is frappant genoeg de competitie tussen musea. Die worden steeds beter bezocht, getuige ook de gestage groei van de Museumkaart. Gevolg is wel dat steeds flink moet worden uitgekapt om de strijd met de concurrentie niet te verliezen. 'Met alleen onze eigen collectie krijgen wij niet het gewenste aantal bezoekers', antwoordt het Drents Museum op een vraag uit de enquête. 'Voor de kleinere tijdelijke tentoonstellingen wordt wel regelmatig gebruikgemaakt van de eigen collectie, maar de grote blockbusters komen voornamelijk uit andere (buitenlandse) collecties.'

In 1985 beschikten de 41 musea gezamenlijk over 1,8 miljoen collectiestukken. Dertig jaar later is dat bijna twee keer zoveel: 3,4 miljoen. Opvallend is dat de groei steeds meer afneemt. De aanwas in de afgelopen tien jaar, 250 duizend stuks, is een stuk kleiner dan in de twee decennia ervoor, als we bedenken dat de collecties over de laatste dertig jaar met 1,6 miljoen stukken groeiden.

In het verleden is 'vrij klakkeloos allerlei spul binnengehaald', bericht Museum Martena, etaleur van de geschiedenis van Franeker alsmede Friese kunst. De nieuwe lijn is streng, stelt directeur Manon Borst: 'Er wordt niet verzameld voor het depot.' De kunstinstelling is de enige van de 41 musea die nu een kleinere collectie heeft dan dertig jaar geleden.

Als er een vliegtuig boven op ons Collectiecentrum valt, zijn er miljarden weg

Bart Rutten (Stedelijk Museum Amsterdam)

Meer musea melden een kritische houding tegenover uitbreiding. Museum Catharijneconvent, dat christelijke kunst toont en door de massale kerksluiting veel aanbod krijgt, zegt bij elke schenking niet alleen naar de eigen verzameling te kijken. 'Dus wanneer een voorwerp al in andere museale collecties beschikbaar is, dan wel geen bijdrage levert aan de kwaliteit van de collectie Nederland, dan wordt een schenking niet aanvaard.'

Volgens het museum bestaat er tegenwoordig ook beter zicht op de opslagkosten, die op termijn aanzienlijk kunnen zijn, zeker als een kunstwerk moet worden gerestaureerd. Gelukkig rapporteren bijna alle musea dat het met het onderhoud van de collecties goed is gesteld, al worden her en der wel achterstanden gemeld.

Niemand meldt grote ongelukken in de depots. Acht musea hebben maar één opslagplaats, wat hen kwetsbaar maakt. 'Als er een vliegtuig boven op ons Collectiecentrum valt, zijn er miljarden weg', zegt Bart Rutten, hoofd collecties van Stedelijk Museum Amsterdam. 'De verzekeringspremie die we betalen is hoog.'

Het gemiddeld aantal depots per museum is drie. Vijf van de 41 musea hebben zelfs zeven of meer depots, wat bepaald niet efficiënt is. Niet alle musea willen of kunnen bekendmaken hoe hoog de jaarlijkse huur en exploitatiekosten zijn een uniforme berekeningsmethode ontbreekt. Duidelijk is wel dat middelgrote musea hieraan al snel tonnen kwijt zijn en grote musea meer dan een miljoen.

Er valt dus een hoop te besparen als opslagruimten worden gedeeld. Tekenend is dat vier grote instellingen (Rijksmuseum, Nederlands Openluchtmuseum, Nationaal Museum Paleis Het Loo en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed) gezamenlijk een depot gaan bouwen. Oppervlakte van het nieuwe 'Collectie Centrum Nederland': 20 duizend vierkante meter, grofweg drie voetbalvelden.

Zo'n verzameldepot is in Friesland al bijna realiteit. Over enkele maanden wordt het 'Kolleksjesintrum Fryslân' in gebruik genomen, het in opdracht van de provincie gebouwde depot dat vijf Friese musea gaan delen. 'We zijn niet bang de collecties van de verschillende musea door elkaar heen te bewaren (papier bij papier, textiel bij textiel, zilver bij zilver, et cetera)', schrijft Meindert Seffinga, directeur van het Fries Scheepvaart Museum in Sneek. 'Zo creëren we de Collectie Friesland, die het mogelijk maakt snel en vlug uit elkaars collectie te lenen.'

Figure. Wat doen musea met hun depots? (Volkskrant, Sybren Kooistra Michiel Kruijt 18 februari 2016,)

Speelt een collectie nog een rol in het museum van de toekomst?

'Een gebouw en een eigen collectie zijn volgens mij niet noodzakelijk om een goed museum te zijn. Maar als je een collectie hebt, is dat wel mooi meegenomen. Verzamelingen bevatten vaak spullen die we als samenleving belangrijk vinden, die we soms voor enorm veel geld bewaren of hebben gekocht, en waarvan heel slimme mensen besloten hebben dat ze iets vertellen over wie wij zijn of over hoe de wereld is.'

Figure. Misschien is het museum van de toekomst wel een buurthuis (De Correspondent, Lynn Berger October 2014,)

* SOLUTIONS PACKED DEPOTS

- OPEN DEPOTS FOR THE PUBLIC
- GRANT MORE LOAN APPLICATIONS
- MAKE THE COLLECTION MORE VISIBLE through DIGITIZATION
- PLAN FOR COMMERCIAL LOAN
- DEVELOPMENT JOINT DEPOT FOR RIJKSMUSEUM, NEDERLANDS OPEN LUCHT MUSEUM, PRINCE HET LOO, RIJKSDIENST VOOR CULTUREEL ERFGOED (RCE)
- DEVELOPMENT BOIJMANS VAN BEUNINGEN MUSEUM DEPOT

Possible solutions to reduce the number of stored art pieces.

Het 'CollectieCentrum Nederland', zoals het depot gaat heten, wordt vier verdiepingen hoog en zal circa 675 duizend objecten herbergen. De totale vloeroppervlakte wordt 30 duizend vierkante meter.

'Dat zijn zo'n vijf voetbalvelden met kunst en erfgoed', becijfert architect Jan Pesman van cepezed. Naast het Rijksmuseum gaan ook het Nederlands Openlucht Museum, Paleis het Loo en de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) van de opslagplaats gebruik maken.

In 2020 moet het nieuwe gebouw, dat in de Amersfoortse vinexwijk Vathorst komt te staan, in gebruik worden genomen. 'De schatkamer van Nederland komt in het hart van Nederland', zegt Taco Dibbits, directeur Collecties van het Rijksmuseum. Die instelling wordt eigenaar en beheerder van het gebouw. 'Het wordt het fysieke geheugen van ons land: van de cultuur van alledag van het Openlucht Museum, de 'officiële' cultuur van het Rijksmuseum en de RCE, tot de koninklijke cultuur van het Paleis het Loo.'

Het Rijksmuseum had behoefte aan een nieuwe opslagplaats omdat het huurcontract van zijn depot in Lelystad in 2019 afloopt. Het zou een forse investering vergen om dat naar het hedendaagse niveau van duurzaamheid en klimatologie te brengen. Het gebouw, in 2004 door het Rijks in gebruikgenomen, is nooit bedoeld geweest als museumdepot; het diende als opslagplaats voor euro's voordat de munt als betaalmiddel werd ingevoerd. De drie andere instellingen hebben zich bij de depotplannen van het Rijks aangesloten uit kostenoverwegingen en efficiency. Zo heeft Paleis het Loo 'wel twintig kleine depots', aldus Dibbits.

De opslagruimte is slechts incidenteel voor het publiek toegankelijk. Openstelling zou volgens Dibbits de exploitatie flink duurder maken. 'Het moet een studiecentrum worden voor onderzoekers en studenten.' Om die reden zullen delen van de collecties op chronologische volgorde worden opgesteld. 'Dan kan je zien wat de ontwikkeling is van de Middeleeuwen tot nu.'

Het depot komt vlakbij de snelweg te liggen met het oog op de vele transporten van stukken die worden geëxposeerd of uitgeleend. 'Je wil ook het liefst boven NAP zitten', zegt Dibbits. Door de relatief hoge ligging van Amersfoort kunnen eventuele overstromingen geen gevaar opleveren.

Het Rijksmuseum is de opdrachtgever voor de nieuwbouw en wordt ook de eigenaar. 'Het is zo'n belangrijk onderdeel van onze functie, het behouden van de collectie, dat we het in eigen beheer willen doen.' Omdat het Rijks veel ervaring heeft opgedaan met de verbouwing van het museum, hebben de andere instellingen volgens Dibbits met de hoofdrol van de kunstinstelling in Amsterdam ingestemd.

Nieuw superdepot Rijksmuseum komt in Amersfoort (Volkskrant, Michiel Kruijt 26 mei 2016)

'Bijzonder, hè?', zegt ze. 'In het oude depot was er geen ruimte om dergelijke doeken op te hangen, daar lagen ze opgerold in stellingkasten.'

Dat ze nu wel zichtbaar zijn, hoort bij het nieuwe beleid. Lange tijd was het collectiegebouw een bunker waar nooit iemand kwam, nu wordt het steeds vaker opengesteld voor het publiek. 'Van ons' staat dan ook in grote letters op de muur van het kantoor waar de depotmedewerkers van het Amsterdam Museum hun administratie verrichten en de stukken registreren die het depot in- en uitgaan. De collectie moet voor iedereen te aanschouwen zijn.

Dat betekent overigens niet dat je als bezoeker zomaar kunt aanbellen om een schilderij te bekijken. Je moet vooraf een afspraak maken en aangeven welk werk je wilt zien. Dat stuk wordt zorgvuldig uit het depot gehaald en voor bezichtiging in de werkruimte van de medewerkers van het depot gestald. Door de opslagruimten wandelen is er niet bij, dan zou de temperatuur te veel oplopen en dat kan de kunstwerken aantasten.

Figure. 'Alles voor de conditie' interview with Sophie de Weger depot employee of Amsterdam Museum (Volkskrant, Madelon Meester 19 februari 2016,)

Dependance amsterdam museum to share the story of the history and rise of t Amsterdam .

Speciale aandacht voor de Collectie Amsterdam

Binnen de A-Bis hebben het Amsterdam Museum en het Stedelijk Museum Amsterdam de verantwoordelijkheid voor het beheer en de ontsluiting van een groot deel van de Collectie Amsterdam. In dit licht is de AKr positief over de digitale strategie - inclusief digitale ontsluiting van de collectie - van het Stedelijk Museum en over het streven van dit museum om meer bruikleenaanvragen te honoreren. Ten aanzien van het Amsterdam Museum mist de AKr een visie van het museum op commerciële verhuur van onder meer collectiestukken.

Ook de gemeenteraad vraagt aandacht voor de zichtbaarheid en de mobiliteit van de Collectie Amsterdam. De raad heeft het college verzocht om een plan voor de digitale ontsluiting van de Collectie Amsterdam via één website en/of portal voor te leggen.⁶ In oktober 2016 zal de portal Collectie Amsterdam op de gemeentelijk website gereed zijn. Vanaf deze plek kunnen de digitaal ontsloten onderdelen van de Collectie Amsterdam direct geraadpleegd worden. Het gaat daarbij om kunstwerken in de collecties van het Amsterdam Museum, het Stedelijk Museum Amsterdam, het Rijksmuseum, het Stadsarchief en de gemeentelijke archeologiestudiecollectie. Het Amsterdam Museum heeft inmiddels nagenoeg de gehele collectie digitaal ontsloten. Het Stedelijk Museum heeft een deel van de collectie ontsloten en werkt aan de uitbreiding daarvan. De auteursrechtelijke wetgeving (bescherming tot 70 jaar na overlijden van de maker) is daarbij een grote uitdaging.

De gemeenteraad heeft het college tevens verzocht in overleg met het Stedelijk Museum Amsterdam en het Amsterdam Museum een concreet plan inzake commerciële bruikleen van de Collectie Amsterdam aan bedrijven, instellingen en openbare gebouwen op te stellen.⁷ In de komende kunstenplanperiode zullen het Stedelijk Museum Amsterdam en het Amsterdam Museum concrete stappen zetten om commerciële bruiklenen makkelijker te maken. Het Stedelijk Museum heeft in zijn plannen voor de periode 2017-2020 aangekondigd de collectie te waarderen. Per object wordt materiaal-technisch en kunst- en cultuurhistorisch onderzoek gedaan om de relevantie te bepalen. Het Amsterdam Museum voert zogenaamde kunstschouwen uit met verzamelaars en deskundigen om specifieke collectieonderdelen te onderzoeken en te waarderen. De verwachting is dat na de collectiewaardering beide musea ruimhartiger kunnen beslissen over bruiklenen aan externe partijen die niet voldoen aan alle officiële museale beheerstandaarden.

Figure 23. Kunstenplan 2017-2020 page 6 (2017)

* NEED FOR DEPENDANCES 2050

* AMSTERDAM MUSEUM

- IN THE END (2050) NOT ENOUGH SPACE
- SPREAD KNOWLEDGE IN THE CITY

MUSEUMS MUSEUMS SQUARE

- * - NOT ENOUGH EXHIBITION SPACE
- NO LONGER FUNCTION FOR WHAT IT MEANT TO BE (STEDELIJK MUSEUM)

* NEW CULTURAL

ACTIVITIES

OUTSIDE THE INNER CITY

NECESSARY.

MOBILITEIT

We geloven nu sterk dat we het verhaal van Amsterdam op meerdere plekken moeten vertellen. Dan moet je het weeshuis niet achterlaten

Judikje Kiers

Maar waar blijft dan het argument dat door verhuizing de drukte in de stad meer kan worden gespreid? 'De binnenstad is druk en commercieel, maar ook ongelooflijk mooi. Dat moet je koesteren.' Ze wijst erop dat het Amsterdam Museum op veel plekken in de stad - ook buiten het Burgerweeshuis - de geschiedenis belicht. Het baat twee historische panden uit (Willet-Holthuysen en Cromhouthuys) en huurt ruimte in de Hermitage voor de tentoonstelling *Hollanders van de Gouden Eeuw*. Het museum kende vorig jaar een totaal bezoekersaantal 495 duizend, waarvan 200 duizend in het Burgerweeshuis.

Daarnaast loopt er een proef om in Amsterdamse bibliotheken delen van de collectie te laten zien. Kiers wil ook een nevenvestiging openen in Nieuw-West, verkapt ze, waar veel Amsterdammers wonen met een andere culturele achtergrond. 'Vorig jaar lag een verhuizing voor de hand. Nu geloven we sterk dat we het verhaal van Amsterdam op meerdere plekken moeten vertellen. Dan moet je het weeshuis niet achterlaten.'

Recente en komende positieve veranderingen in de omgeving sterken haar in dat idee. Van het nieuwe metrostation Rokin, waarlangs in 2018 de Noord-Zuidlijn gaat rijden, zullen naar verwachting dagelijks 52 duizend reizigers gebruikmaken. De gemeente heeft ook het plan opgevat om de (nu nogal rommelige) Nieuwezijds Voorburgwal te transformeren tot een meer pleinachtige omgeving. Een bezoekersingang van het museum aan die kant ligt dan voor de hand.

Kiers heeft inmiddels Monumentenzorg en de wethouder van Cultuur ervan weten te overtuigen dat er een onderzoek moet komen naar een nieuwe inrichting van het Burgerweeshuis. In haar vorige functie leidde ze een gecompliceerde verbouwing van Ons' Lieve Heer op Solder: het museum kreeg een ondergrondse ingang om de toenemende bezoekersdrukke aan te kunnen. 'Daardoor ken ik alle partijen die bij zo'n operatie zijn betrokken. Dat maakt het gesprek veel makkelijker.'

Kiers: 'Als blijkt dat het Burgerweeshuis toch niet geschikt is om een paar honderdduizend bezoekers te ontvangen, kun je alsnog elders gaan kijken. Maar je moet een goede reden hebben om deze plek te verlaten.'

Figure. Amsterdam Museum blijft graag in haar stadslabyrint (Volkskrant, Michiel Kruijt 20 april 2017)

Het onderzoek maakt deel uit van grotere plannen om het gebied rond de Sloterpas cultureel aantrekkelijker te maken. Zo is ook Paradiso op zoek naar een nevenlocatie in Nieuw-West.]

"Amsterdam wordt steeds groter," zegt wethouder Ollongren. "Ik zie buurten aan de randen van de stad die steeds aantrekkelijker worden. Het spreiden van cultureel aanbod draagt daar aan bij."

Figure 21. Article: Amsterdam museum mag locatie Nieuw-West onderzoeken (2017)

Het totale bezoek aan de drie musea op het Museumplein verandert sinds 2014 nauwelijks: circa 5 miljoen. Dat is voor Nederlandse begrippen veel, maar weinig vergeleken met het buitenland. Het Louvre in Parijs trok in 2015 in zijn eentje al 8,6 miljoen bezoekers en was daarmee internationaal de koploper.

Figure. Wisseling in pikorde op het Museumplein (Volkskrant, Michiel Kruijt 17 december 2016)

Paniek in Amsterdam: Rijksmuseum en Van Gogh in mondiale top-drie Stekel

Door: Arnout Brouwers 30 augustus 2017, 02:00

Alarmerend nieuws over Amsterdam, de stad die wordt overlopen door horden bierfietsautoklemzuipers die in de wietwolken het trottoir niet altijd kunnen onderscheiden van het fietspad. Deze wildplassende, ijslikkende Nutellaverslinders geven volgens recent onderzoek hoog op van onze musea. Europeanen noemen het Van Gogh Museum het beste ter wereld. Mondiaal duldt dat museum alleen het Louvre boven zich, met ook het Rijksmuseum in de top-drie. Op het gemeentehuis heerst paniek. Zo trek je alleen maar meer mensen aan. En dat is niet eerlijk, want iedereen die thuis een handvol halfverlepte bloemen in een vaas kwakt, kan CO₂-neutraal het Van Gogh-effect bereiken. Hetzelfde geldt voor het verorberen van een pot aardappels in een lcd-verlichte huiskamer. Maar dat zien die toeristen niet, stelletje cultuurbarbaren.

Paniek in Amsterdam: Rijksmuseum en Van Gogh in mondiale top-drie (Volkskrant, Arnout Brouwers 30 augustus 2017)

3000 / 13000

Citizens who adopt art could
help to reduce the pressure
on the depots

'Particulieren kunnen net zo goed een rol spelen in het beheer van erfgoed als musea,' zegt Wijsmuller. Ze vertelt over een openluchtmuseum in Noorwegen waarvan de depots overvol waren. 'Die directeur is gewoon naar z'n dorp gegaan en heeft gezegd, willen jullie allemaal één stuk adopteren? Je krijgt er een papiertje bij met hoe je ervoor moet zorgen en eens per jaar kom ik langs om te kijken of het goed gaat. Zijn depots zijn helemaal leeg! Dat engagement van het publiek is fantastisch.'

Wie bij Ontferd Goed een werk adopteert krijgt een 'adoptiecertificaat' mee. 'Adoptieouder verworft het volle eigendomsrecht en verklaart zorg te dragen voor gepast beheer en behoud van het ter adoptie overgedragen object', staat daar bijvoorbeeld op. En ook: 'Presentatie in de breedste zin van het woord van object ten behoeve van derden, wordt zeer op prijs gesteld en aangemoedigd.'

Van de in totaal 13.000 objecten of objectgroepen die de stichting ter adoptie aanbiedt, hebben er inmiddels een kleine 3.000 een nieuw huis gevonden.

65 miljoen kunstobjecten, wat moet je ermee? (De correspondent, Lynn Berger oktober 2014)

In today's society, sharing
is stimulated, not collecting
(netflix, airbnb).

Digitalisering is een begrip dat geregeld opduikt in discussies over ontzamelen. 'Het lijkt vloeken in de kerk,' zei Paul Schnabel twee jaar geleden tijdens een congres over Onbeheer(s)baar Erfgoed, 'maar juist in een tijd waarin reproducties in kleur en driedimensionale opnamen mogelijk zijn [...], zou selectiever gekeken mogen worden naar wat wel en niet bewaard of wel en niet publiek eigendom zou moeten blijven.'

Zonder een verhaal is een object niets waard. Uiteindelijk, zegt Wijsmuller, is 'het verhaal' zoveel belangrijker dan het object. 'Een museum gebruikt objecten om een verhaal te vertellen. Zonder een verhaal erbij is een object niets waard. Dat is een opvatting die goed aansluit bij het anti-materialisme dat je nu steeds meer ziet' – bijvoorbeeld in de opkomst van de zogenaamde deeleconomie, maar ook in nieuwe vormen van mediaconsumptie, zoals Netflix en Amazon, waarbij 'bezit' plaatsmaakt voor gebruiksrecht.

Zero growth, recycling, verhalen in plaats van objecten, gebruik in plaats van bezit: het zijn begrippen die we doorgaans met de economie of het web associëren, maar die nu ook de wereld van het verzamelen steeds meer betekenis krijgen.

Niet dat we helemaal zonder objecten kunnen, maar met drie emailen bordjes in plaats van driehonderd heb je het verhaal ook wel verteld, willen Otten en Wijsmuller maar zeggen. 'En wie weet staat er over vijftig jaar wel een nieuwe groep mensen op die zegt, gooi het in godsnaam allemaal weg, we hebben het gedigitaliseerd, het zit in 3D in de computer. Mochten we het ooit nog nodig hebben, nou, dan printen we het wel uit.'

65 miljoen kunstobjecten, wat moet je ermee? (De correspondent, Lynn Berger oktober 2014)

A place without phones, to
really experience the art and
forget the busy daily life.

Het museum van de toekomst – there's no app for that?

'Een paar jaar geleden deed het Museum of East Anglian Life onderzoek naar de manier waarop musea bijdragen aan welzijn – The Happy Museum Project. The Happy Museum Project. Een van de uitkomsten was dat musea nog een van de weinige echt publieke plekken in de samenleving zijn. Een museum is een consumptievrije ruimte, waar je gewoon op een bankje kan gaan zitten zonder dat iemand je aanspreekt. Als je in een café een beetje voor je uit gaat zitten kijken, zonder laptop of telefoon, word je al gauw raar aangekeken. In een museum is dat normaal.'

'Musea kunnen zich onderscheiden door een plek te zijn waar je niet continu je WhatsApp en e-mail hoeft te checken. Dat is een prachtige ervaring die je niet meteen moet gaan 'verrijken' met video's en gepersonaliseerde museum-apps. Neem een kunstenaar als Mark Rothko. Mensen kijken Museum Minutes. 10 tot 20 seconden naar een kunstwerk. Als je 16 seconden naar Rothko kijkt, dan denk je: dat kan mijn zoontje ook. Kijk een kwartier en je bent Lees ook dit essay van Joost de Vries over de vermeende kracht van Rothko. nooit meer dezelfde.'

'Maar je gaat niet een kwartier naar een Rothko kijken als je ook nog je mail moet checken en er een museum-app is die voortdurend met leuke feitjes komt over de andere werken die de beste man heeft gemaakt. Ik denk, en nu ga ik wat ik in het begin zei eigenlijk weer tegenspreken, dat de pure ervaring van kijken naar een kunstwerk, in een juiste omgeving, heel veel waard is. Het hangt er maar net van af wat voor kunstwerk het is, en wat voor museum. Maar soms kun je al die leuke extra's maar beter bewaren, wanneer mensen weer thuis zijn – of in de auto terug zitten.'

Figure. Interview with Jasper Visser (consultant and museum blogger) Misschien is het museum van de toekomst wel een buurthuis (De Correspondent, Lynn Berger October 2014,)

* OBJECTS IN THE COLLECTION
SHOULD BECOME SOCIAL
OBJECTS

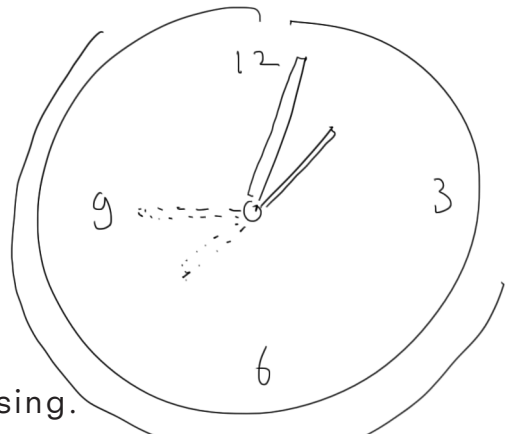
↑ IT SHOULD LINK PEOPLE
AND STIMULATE A DISCUSSION, ACTIVATED
AND MANAGED BY THE MUSEUM

FOR EXAMPLE: NOSTALGIA ABOUT HOW
SOCIETY USED TO BE, AND REFLECT
ON HOW WE SEE OURSELF NOW
AND IN THE FUTURE

* A RELEVANT INSTITUTION
HELPS TO REFLECT ON
SOCIETY

*
SPREAD OPENINGS
HOURS

Modern ways of exposing.

Kijk ernaar, zit er niet aan, houd alsjeblieft je mond, maak geen foto's

En dat – praten over wie wij zijn en hoe de wereld is – is waar het in een museum om zou moeten gaan: 'Kunst komt uit de samenleving en gaat meestal ook over de samenleving. Het is er een reflectie op. Door het uit de samenleving te halen en in een witte doos aan een muur te hangen, wordt het heel steriel. Het is eigenlijk heel raar om te zeggen: kijk ernaar, zit er niet aan, houd alsjeblieft je mond, en maak geen foto's.'

'Nina Simon, directeur van het Santa Cruz Museum of Art & History, schrijft in haar boek *The Participatory Museum*. *The Participatory Museum* dat je van de objecten in je collectie sociale objecten zou moeten maken.' Volgens Simon kunnen musea zo relevanter en dynamischer worden dan ze nu vaak zijn. 'Een sociaal object is niet iets wat je enkel laat zien, maar iets waaromheen je mensen laat samenkomen en een gesprek laat voeren – een gesprek dat je actief probeert te sturen en te faciliteren.'

'Neem het Rijksmuseum. Rechts van de *Nachtwacht* hangt een schilderij – dat je nooit ziet, want iedereen staat ervoor om naar de *Nachtwacht* te kijken *De compagnie van Roelof Bicker*, van Bartholomeus van der Helst, uit 1639. Daarop staat één zwarte man, verscholen tussen een heleboel blanke mannen. Nu het Pietendebat weer gevoerd wordt, zou je als museum kunnen zeggen: laten we naar dit schilderij kijken. Wat zegt dit over traditie, nostalgie, over wat onze samenleving was en over hoe we nu gezien willen worden?'

Het museum als krant of buurthuis

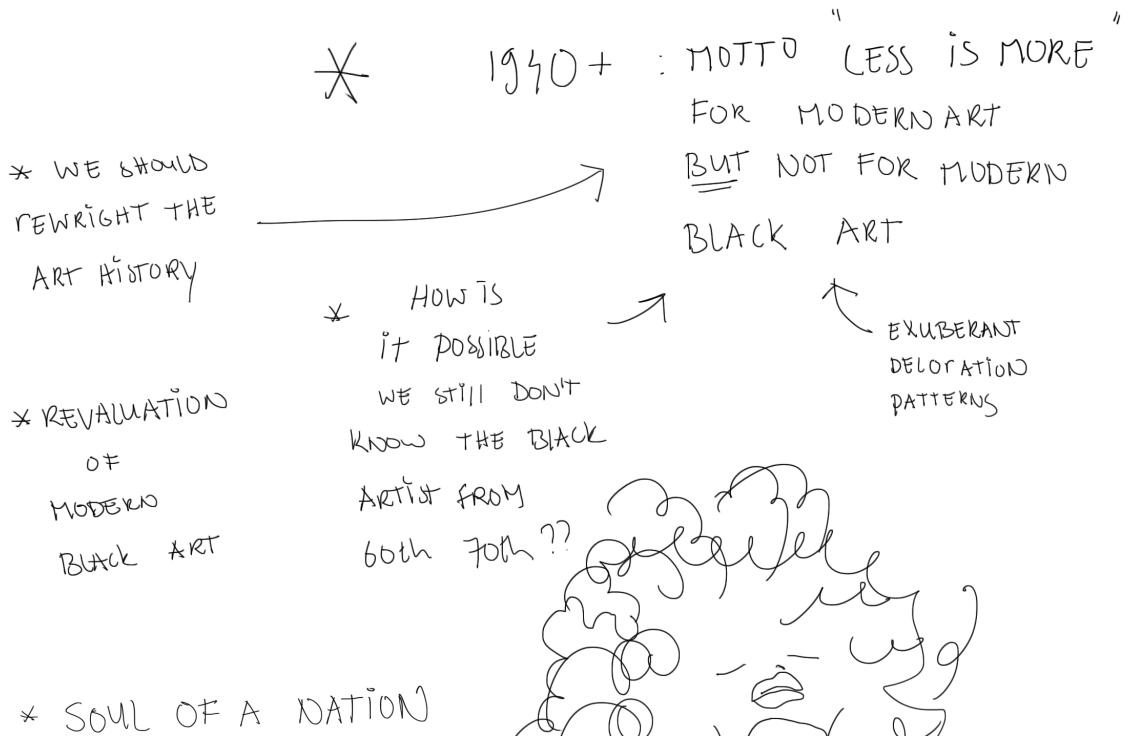
Als het museum van de toekomst een plek is waar mensen samenkomen en in gesprek gaan, wat onderscheidt dat dan van een buurthuis of een krant? 'Ik weet niet of dat onderscheid wel zo belangrijk is. Een relevante instelling helpt met het reflecteren op de samenleving. De manier waarop dat gebeurt verschilt – een krant doet het rondom actualiteit, een dierentuin heeft dieren en een museum heeft kunst, of objecten.'

Figure. Misschien is het museum van de toekomst wel een buurthuis (De Correspondent, Lynn Berger October 2014,)

Heb jij dat ook: dat je, wanneer je een museum bezoekt, je voorneemt om voortaan vaker te gaan? En dat de reden dat het vervolgens niet lukt een hele simpele is? Namelijk dat jouw agenda en die van de meeste musea op elkaar lijken. Een museum doet zaken van negen tot vijf. Jij ook.

Dan zou je in het weekend kunnen gaan. Maar ja, dan gaat iedereen die doordeweeks niet kan al. Bovendien moeten de (schoon)(groot)ouders, voetbalvelden, clubs, brunch en ellenlange katers nog afgevinkt worden.

Figure. Waren alle musea maar 's avonds open (De Correspondent, Ernst-Jan Pfauth September 2014,)

For a long time, modern black art was not appreciated and exposed in the Western museum culture.

Dat is geen overbodige luxe. De expositie past bij het beeld en de wetenschap dat in Amerika de ongelijkheid voortduurt. Laat de recente, voor een Oscar genomineerde, documentaire 13th niet onverbloemd zien dat zwarten nog steeds slachtoffer zijn van moderne slavernij? Leidde het door een blanke geschilderde portret van de bruid vermoorde, zwarte tiener Emmett Till op de Whitney Biennial dit jaar niet tot de nodige ophef? En waarom weten we nog steeds niet wie de zwarte kunstenaars uit de jaren zestig en zeventig waren? William T. Williams, Betye Saar, Sam Gilliam, Ed Clark, Alma Thomas, Wadsworth Jarrell, ooit van gehoord?

De inhaalrace komt op een moment dat ook de grote overzichtstentoonstellingen, zoals in Kassel en Venetië, bezig zijn het belang van de witte, eurocentrische blik te relativeren en, belangrijker, die aan te vullen met wat u en ik niet weten van artistieke uitingen buiten het blanke Westen. Soul of a Nation is een belangrijk hoofdstuk in de beschrijving van de westerse kunstgeschiedenis. Met kunst die direct verband houdt met de bewustwording van de zwarte gemeenschap in Amerika, dankzij de opkomst van bewegingen als de Civil Rights Movement en Black Panther; met hoofdrolspelers als Martin Luther King, Angela Davis, Malcolm X, Stokely Carmichael en Muhammad Ali.

De tentoonstelling wil laten zien wat Black Art is, hoe weinig samenhangend die noemer misschien ook is, en waar haar wortels liggen. De oorsprong ligt namelijk niet in de blanke kunstgeschiedenis. 'Zwarte kunst' is gebaseerd op andere kleuren, het gebruik van uitbundige decoratiepatronen, met een nadrukkelijker gebruik van materialen, zoals verf en hout, schelpen en prikkeldraad.

Sinds de jaren veertig was less is more het adagium in de moderne kunst. Een motto dat werd aangewakkerd door de stelling van de toonaangevende criticus Clement Greenberg dat hoe vlakker en immateriëler een schilderij was, hoe beter het paste in de ontwikkeling die moest leiden tot de ontstoffelijking en waarde-vrijheid van de beeldende kunst.

Het was een mooi ideaal. Het gold alleen niet voor de zwarte kunstenaars, willen ze in Londen aantonen. Er heerst in de Tate een grote visuele uitbundigheid. Zie het glinsterende oppervlak van Howardena Pindell's schilderijen, alsof ze diamantstof over het pigment heeft gestrooid. Of de portretten van Wadsworth Jarrell, die veel weg hebben van hallucinante platenhoezen. Er zijn verwijzingen naar traditionele totembeelden en houtsnijwerk uit Afrika. In de abstracte doeken van Frank Bowling zijn de kleuren rechtstreeks afkomstig uit de Ethiopische vlag. Sam Gilliam's expressionistische canvas zit vol bloedrode vlekken en blijkt opgevouwen te zijn geweest als de lijkwade van Turijn. Het heet April 4 1969, de eerste verjaardag van de moord op Martin Luther King. En ja, dan hangt er aan het plafond ook nog een gordijn van prikkeldraad en kettingen, van Melvin Edwards.

Het is begrijpelijk dat er een grote strijd lustigheid in het werk zit. Activisme met gebalde vuisten, schreeuwende gezichten, vurige kleuren, breed uitgeschreven slogans ('Free All Political Prisoners'). Er was wat te bevechten. Niet alleen de mensenrechten zelf, ook een plaatsje aan het officiële kunstfirmament: in de belangrijke musea en galleries. Niet dat de zwarte kunstenaars uit het galerie- en museumcircuit helemaal werden geweerd. Al eind jaren zestig konden velen hun kunst presenteren in toonaangevende instellingen als het Whitney en Metropolitan Museum. Maar het werk werd toch als een afgeleide gezien van het oeuvre van de witte kunstenaars, vergelijkbaar, maar niet kwalitatief onderscheidend. Te naïef, te decoratief, te propagandistisch, te weinig beeldend. Het paste niet in de artistieke lijn die de westerse kunstgeschiedenis had uitgestippeld, van Monet en Cézanne, via Picasso en Mondriaan, naar Donald Judd en Jan Schoonhoven.

Dat is het effect van een expositie als Soul of a Nation: je wordt je ervan bewust hoe smaakvol en artistiek verantwoord blanke kunst is, maar ook hoeveel minder maatschappelijk belangwekkend. De zwarte kunstenaars op deze expositie omarmen juist die maatschappelijke noodzaak. Het spijtige is alleen dat er een aparte tentoonstelling voor nodig is om dat duidelijk te maken. Het wordt tijd om zwarte en witte kunst bijeen te brengen als verschillend, maar gelijkwaardig. Zodat de moderne kunstgeschiedenis echt wordt herschreven.

Hoogste tijd voor een herwaardering van moderne
'zwarte kunst' (Volkskrant, Rutger Pontzen 10
augustus 2017)

* SLAVERY SHOULD BECOME
A FIXED COMPONENT IN
THE DUTCH EDUCATION

For a long time, slavery past
has not been part of the
Dutch history lessons.

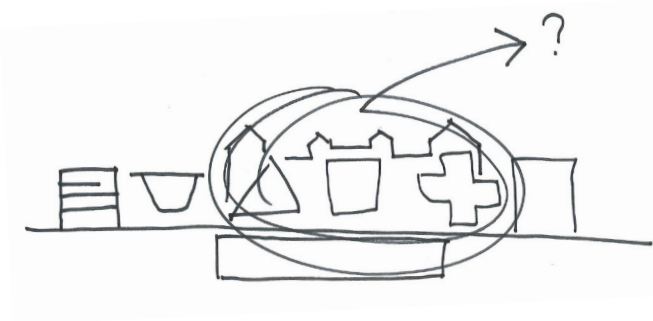
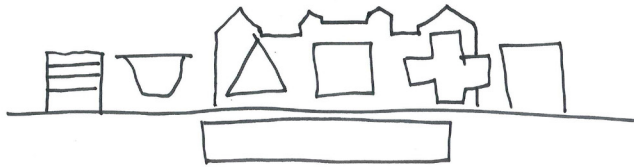
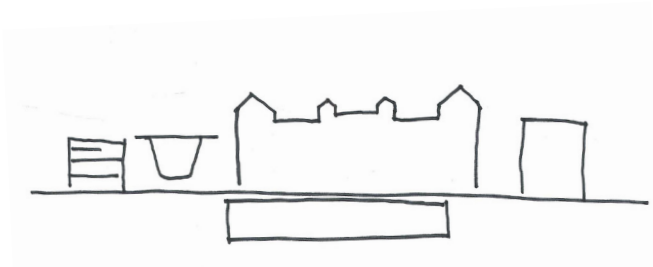
Taco Dibbits, directeur van het Rijksmuseum, heeft terecht veel bijval geoogst met zijn voornemen om in 2020 een tentoonstelling te wijden aan het Nederlands slavernijverleden. Op die manier hoopt hij eraan bij te dragen dat een beladen onderdeel van de nationale geschiedenis de aandacht krijgt die het verdient maar tot voor kort niet heeft gekregen.

Het initiatief van Dibbits sluit aan bij de 'revisionistische' trend die al enige tijd zichtbaar is, getuige onder andere de recente publicaties over het Nederlands aandeel in slavenhandel en slavernij. Een tentoonstelling in 's lands meest prestigieuze museum zal de apotheose vormen van die ontwikkeling. De apotheose, niet het sluitstuk. Want het is te hopen dat het slavernijverleden in de toekomst ook een vanzelfsprekend onderdeel zal vormen van het Nederlands onderwijs.

Het is te hopen dat het slavernijverleden in de toekomst ook een vanzelfsprekend onderdeel zal vormen van het Nederlands onderwijs

De vraag is hoe deze aandacht vorm moet krijgen zonder de eenzijdigheid van de oude vaderlandse geschiedenis - waarin duistere episoden werden vergeleken of verzwegen - te verruilen voor de andere: de reductie van het Nederlands verleden tot een lange reeks schanddaden. Dat zal niet eenvoudig zijn. Want slavernij is bij uitstek een thema dat aanleiding geeft tot controverses tussen veel 'nieuwe Nederlanders', die hun identiteit mede aan de slavernij ontleen, en de (overwegend oudere) Nederlanders die gewend zijn aan een lankmoedige omgang met het nationaal verleden - met name de Gouden Eeuw. Een nationale consensus over slavernij is niet snel te vinden.

Slavernij als onderdeel van een collectieve
geschiedenis (Volkskrant, Sander van Walsum 13
februari 2017)

Possible solution issues main museums

- Dependences to convey their stories to a broader public
- Dependences to support lack of exhibition space
- Commercial loan of stored art pieces
- Design exhibition spaces with no distractions by daily life , to be fully engaged with art

4.4

Solutions issus art scene

From the previous studies and conclusions it can now be said that the sloterplas will be the location for this new cultural park. As a final destination of route 1 and 2.

The question that still has to be asked is where around the Slotterplas the project has to be realized.

To answer this question, facilities around lake have been analyzed.

▲ Facilities of native city dwellers

- Non western facilities

- General facilities

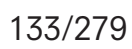
Merging the previous maps provides a good basis for the program around the lake.

It becomes clear that almost the entire park provides in facilities and program except the north side. (The south side is more divided for dance, and the west side for sports).

- General facilities

- Funeral center
- Party location
- Mosque
- BBQ location
- Church
- Temporary event
- Circumcision clinic
- Hindu temple
- Fair
- Pleasure boats
- Harbor
- Football
- Tennis
- Running
- Culture
- Dance

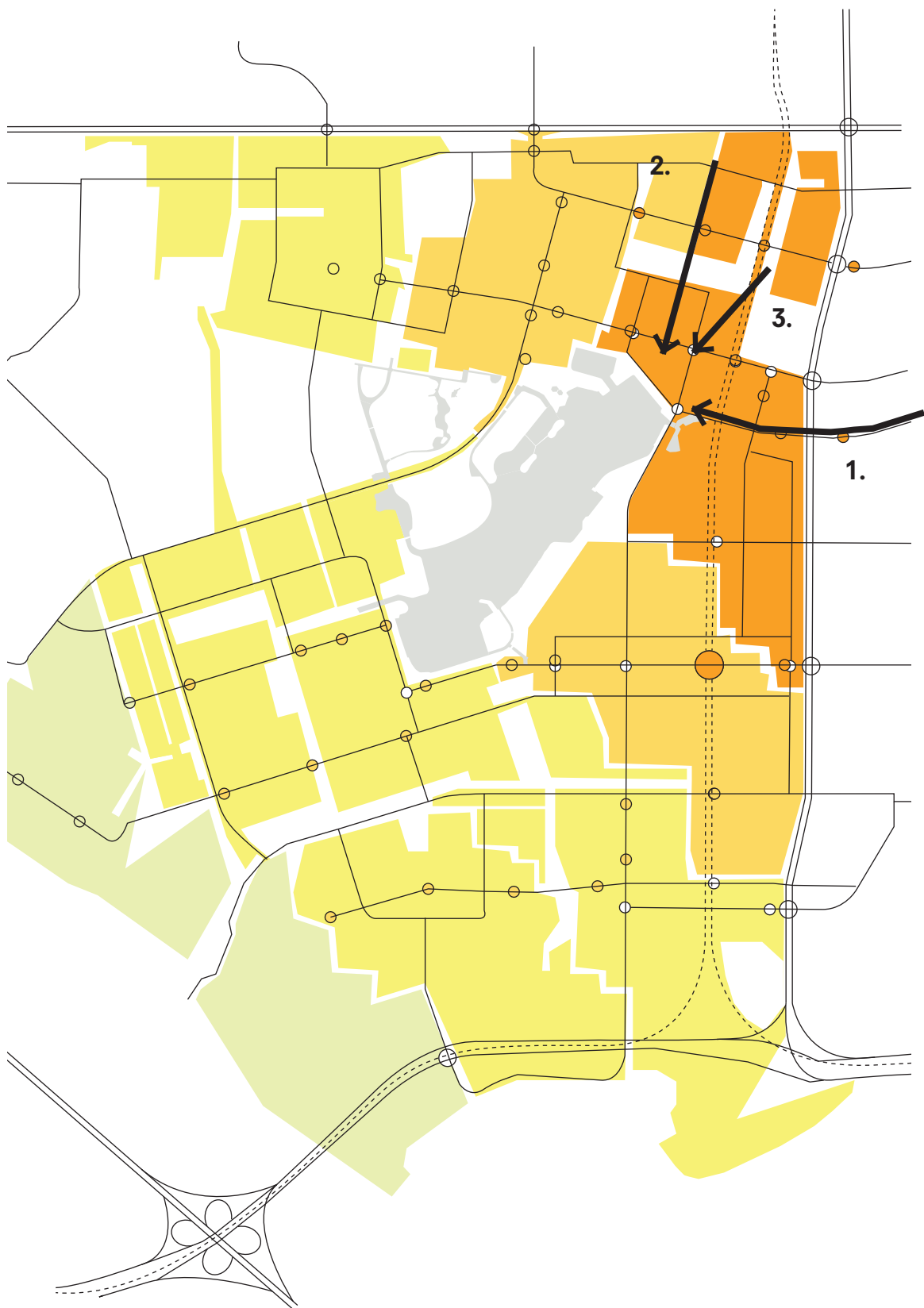

The proposed location for the project is the north side of the Slotterplas.

Because the project should attract tourism of entire Amsterdam, another link (3) with the metro station is proposed.

These interventions result in the following vision concerning the neighborhood sloterdijk.

This side of the lake is characterized by the straight lines of architect van Eesteren

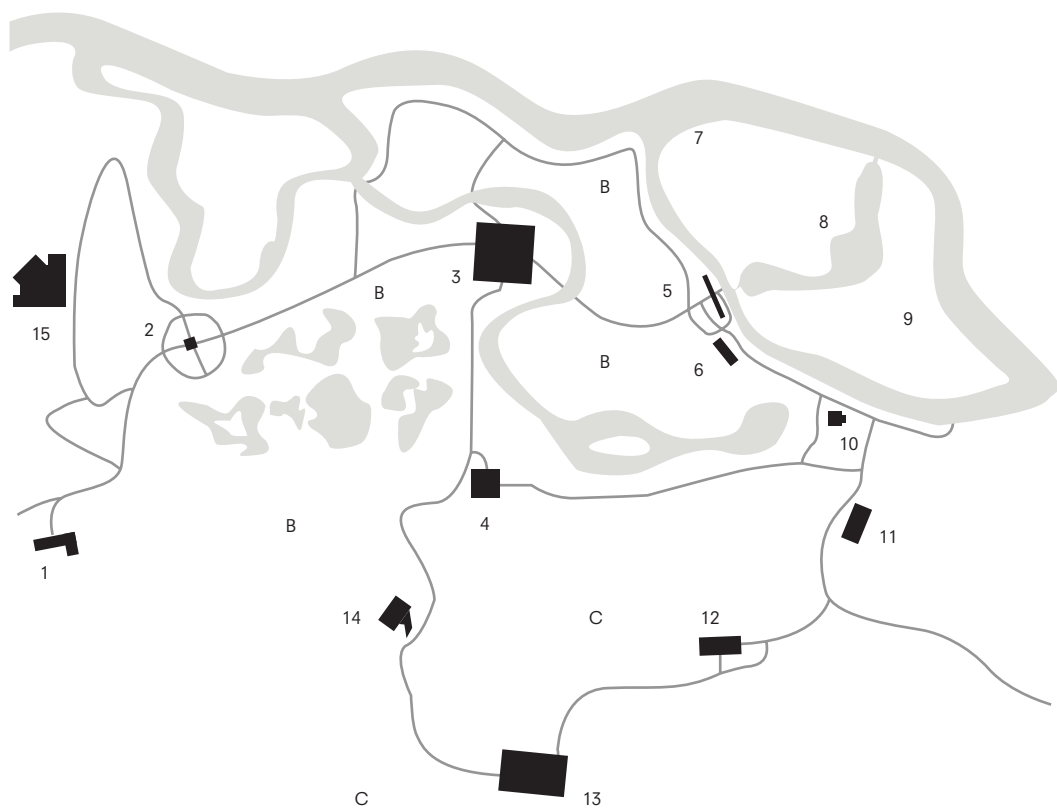

7

Art scene typologies; Cultural parks

Typologies of cultural parks, will be discussed to gain a better understanding of program, composition, scale, relation with nature/culture, the number of visitors, and its reason for development to to gain a better understanding of a well-functioning cultural park.

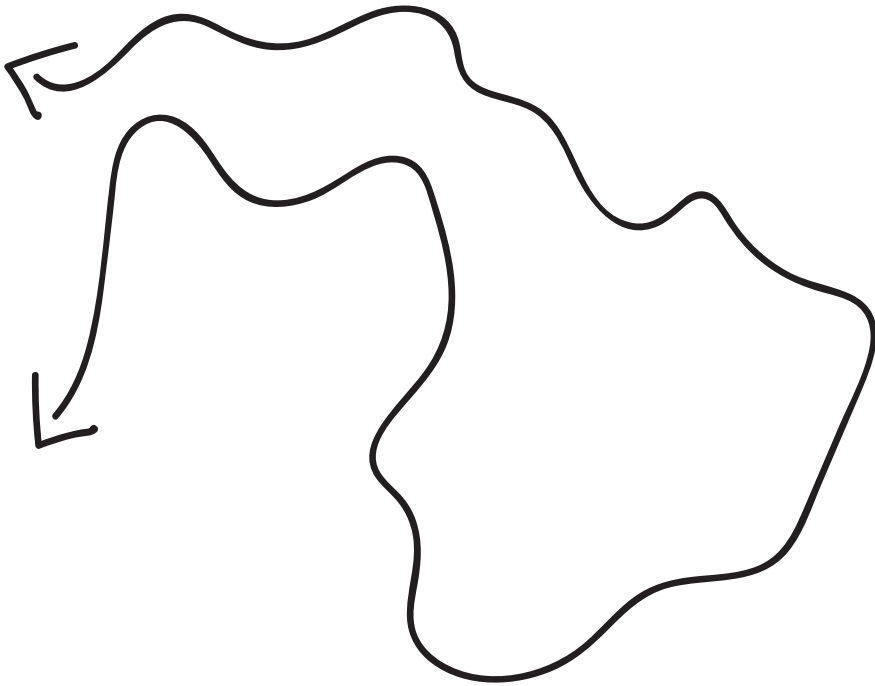

1:500 ↑

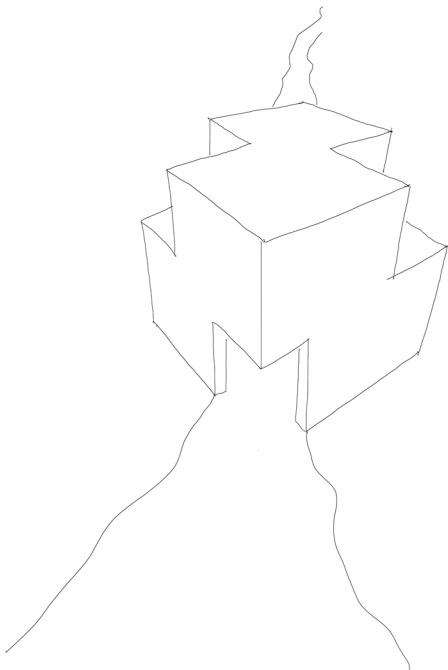
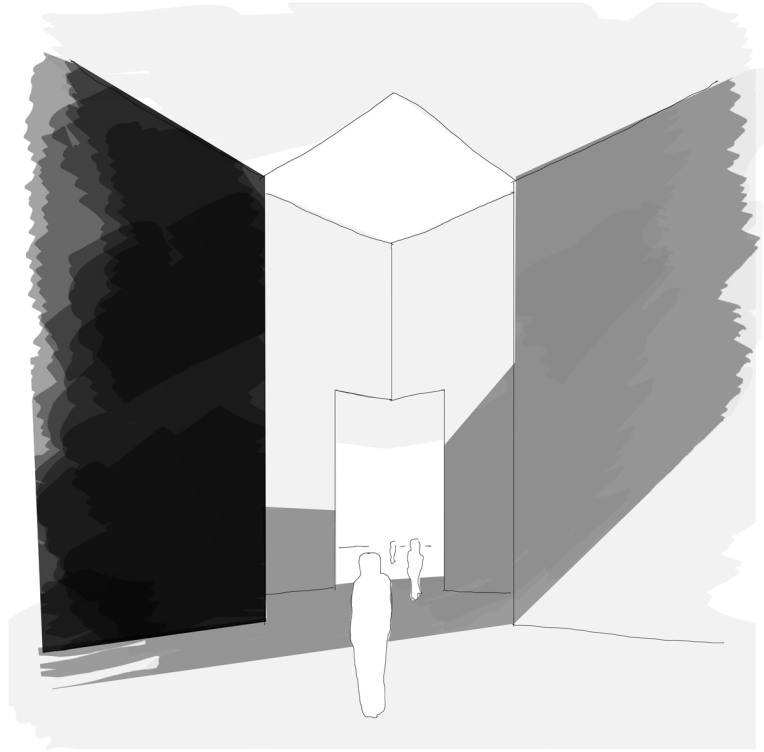
Museum Insel Hombroich
Minkel 2, 41472 Neuss

Legend:

A) Historical park, B) Wetland and meadows,
C) Terraces and gardens, 1) Entrance building,
2) Tower, 3) Labyrinth, 4) Cafeteria, 5) Long
gallery, 6) Anatol's house, 7) Vitrine,
8) Orangery, 9) Rosa house, 10) Studio and
residence, 11) Barn (for concerts and performances),
12) Tadeusz pavilion, 13) Twelve-room gallery,
14) Savil, 15) Graubner's atelier

Route

- When build? 1987

- Who ? Art collector; Karl-Heinrich Müller (1936 – 2007) not only collected art, but maintained close contact with artists. In 1982, he had a former barn in the old park converted for Anatol Herzfeld, once a pupil of Joseph Beuys's, and the sculptor has been working there almost daily since. Both, the sculptor Erwin Heerich (1922 – 2004) and the painter Gotthard Graubner (1930 – 2013), had studios in the Museum grounds.

- Tourism? Estimated 400.000 people visit the park each year

- Why unique? In creating this unique ensemble of art, architecture and landscape, he was true to the tenet of the Impressionist Paul Cézanne – 'art in parallel to nature'. Museum Insel Hombroich is a special place, away from the bustle of daily routine and fashionable trends. It is an invitation to enter into the adventure of a direct encounter with art and nature.

- Programm? Wandering through the museum, the visitor passes through fifteen pavilions, most of them designed by sculptor Erwin Heerich. Built of recycled, rough bricks, steel and glass, these minimalist buildings have a cloister like feeling. Some of them contain artworks, some are empty, functioning themselves as huge sculptures to be experienced both from outside and inside. The Museum dispenses with signposts altogether – visitors are free to find their own way in the extensive parkland and make their own discoveries of art and nature alike. This freedom of the spirit is at the heart of the Museum's particular charm. A day at Museum Insel Hombroich wakens the senses.

1:500 ↑

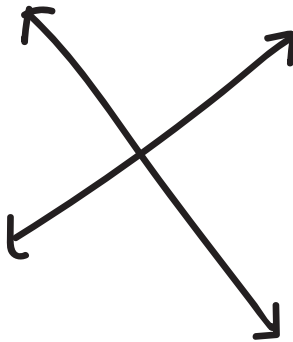

Parc de la Villette

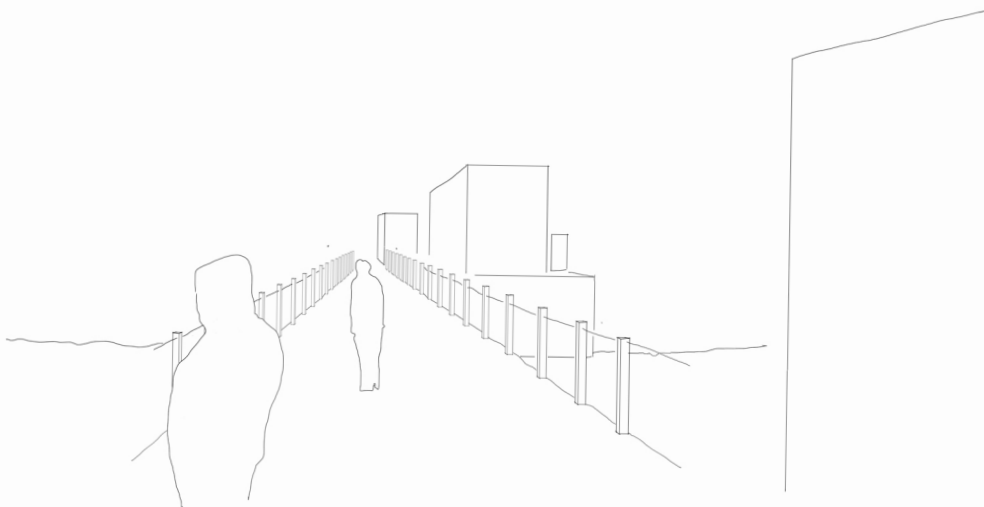
211 Avenue Jean Jaurès, 75019 Paris, France

Legend:

1) WIP Vilette, 2) Cité des science et de l'industrie, 3) Centre équestre de La Villette, 4) Cabaret Sauvage, 5) L'Argonaute, 6) La Géode, 7) Cinaxe, 8) Place du Rond-point des Canaux, 9) APSV, 10) Hall de la chanson, 11) Prairie du Cercle Sud, 12) Le Zénith, 13) Pavillon Paul-Delouvrier, 14) Grande Halle, 15) Prairie de Traingle, 16) Trabendo, 17) Theatre Paris-Vilette, 18) Philharmonie de Paris, 19) Pavillon Janvier, 20) Allée de la Philharmonie, 21) Conservatoire de Paris

Route

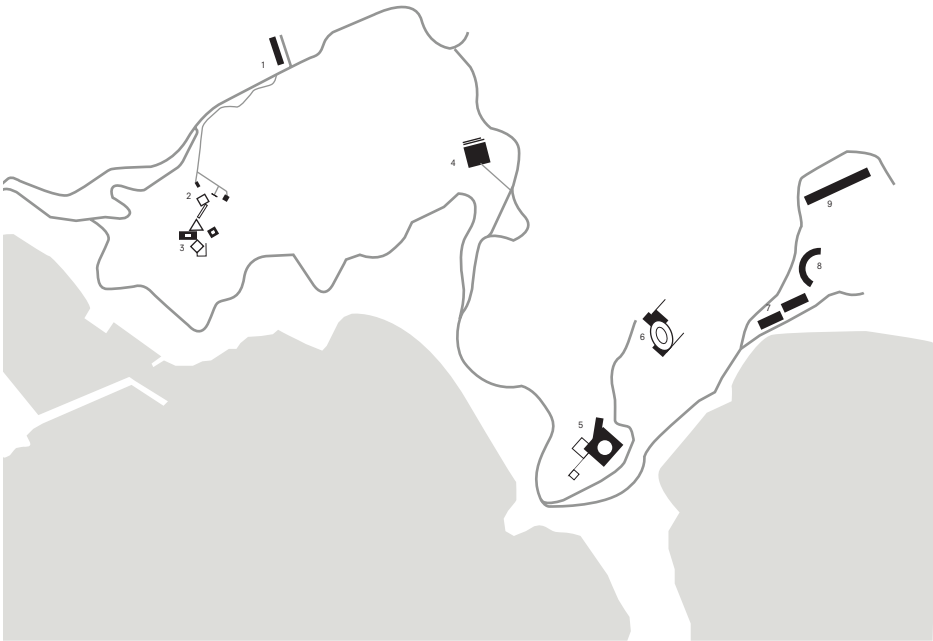
- When build? 1987

- Who ? Architect; The park was designed by Bernard Tschumi, a French architect of Swiss origin, who built it from 1984 to 1987 in partnership with Colin Fournier, as part of an urban redevelopment project.

- Tourism? Estimated 10 million people visit the park each year to take part in an array of cultural activities. Parc de la Villette has become a popular attraction for Paris residents and international travelers alike.

- Why unique ? The park is meant to be a place inspired by the post-modernist architectural ideas of deconstructivism. Tschumi's design was in partial response to the philosophies of Jacques Derrida, acting as an architectural experiment in space (through a reflection on Plato's Khôra), form, and how those relate a person's ability to recognize and interact. According to Tschumi, the intention of the park was to create space for activity and interaction, rather than adopt the conventional park mantra of ordered relaxation and self-indulgence. The vast expanse of the park allows for visitors to walk about the site with a sense of freedom and opportunity for exploration and discovery. The design of the park is organized into a series of points, lines, and surfaces. These categories of spatial relation and formulation are used in Tschumi's design to act as means of deconstructing the traditional views of how a park is conventionally meant to exist.

- Programm? With its collection of museums, theatres, architectural follies, themed gardens, and open spaces for exploration and activity, the park has created an area that relates to both adults and children. The museums, concert halls, and theatres have been designed by several noted contemporary architects, including Christian de Portzamparc, Adrien Fainsilber, Philippe Chaix, Jean-Paul Morel, Gérard Chamayou, on to Mr. Tschumi.

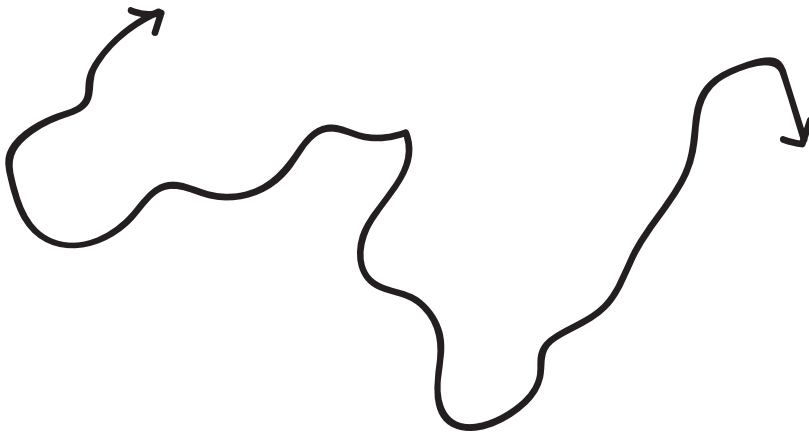

1:1000 ↑

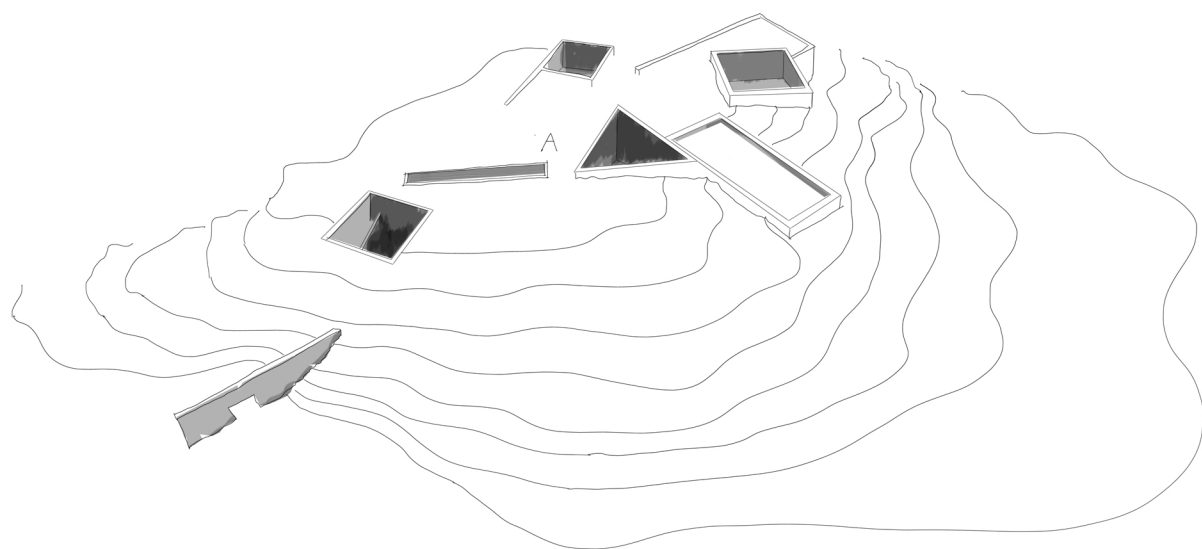
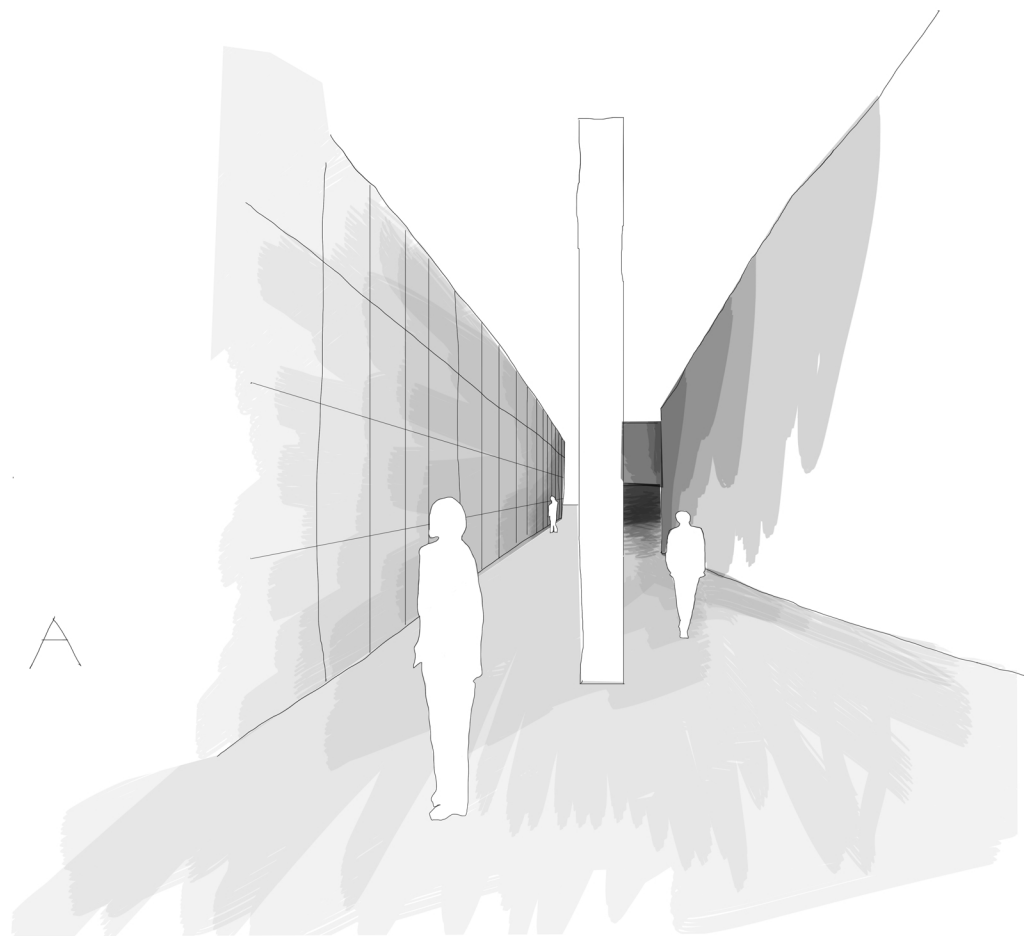
Benesse Art Site Naoshima
761-3110 Kagawa Prefecture, Kagawa-gun,
Naoshima, 34491, Japan

Legend:

1) Free Parking and Chichu Art Museum
Ticket Center, 2) Chichu Art Museum 3)
Restaurant, 4) Lee Ufan Museum, 5) Benese
House Museum, 6) Benese House , 7) Benese
House restaurant, 8) Benese House resta-
rant shop, 9) Benese House restaurant Park.

Route

- When build? Benesse House opened in 1992.

- Who ? These activities are organized by Benesse Holdings, Inc. and Fukutake Foundation. Benesse Art Site Naoshima lets artists and architects exhibit their art at various locations on the islands.

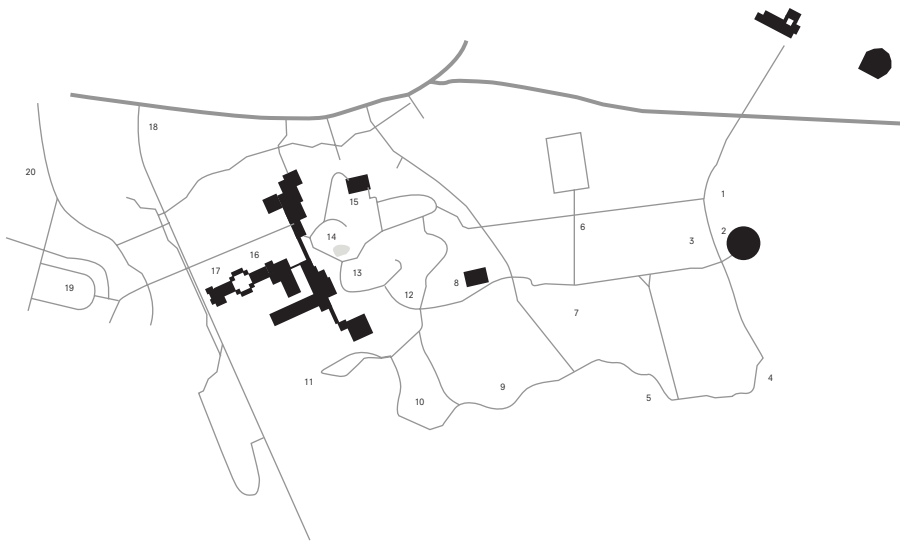
- Tourism? The museums and beauty of the island draw many tourists, whose visits help support the local economy. The exact number of tourists visiting the site is not known.

- Why unique? The goal of this project is to show modern art and architecture in a different way, in the middle of nature on the islands and in the main time to create a place for children from all over the world to meet.

The subterranean The Chichu Art museum is under the administration of the Naoshima Fukutake Art Museum Foundation, a project of the Benesse Corporation whose president Soichiro Fukutake also acts as director of the facility. It exists as part of an ongoing initiative to "rethink the relationship between nature and people," and is one of several arts-related sites generating tourist interest in the area. Despite its position buried underground, the design of the building is such that it facilitates the exclusive use of natural light to illuminate a number of the exhibits, changing their appearance at different viewing times throughout the day and, in essence, encompassing the building itself within the same realm as the art on display.

- Programm?
The Chichu Art Museum and the Benese House are the main activities in this museum park.

Guests can stay in the Benesse House and in the same building visit all kinds of exhibitions.

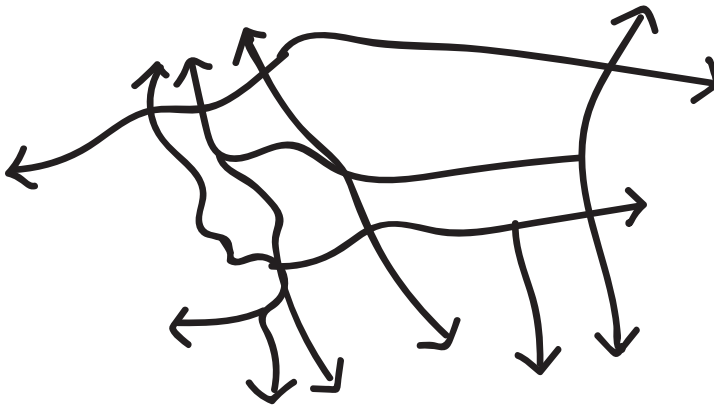

1:1000 ↑

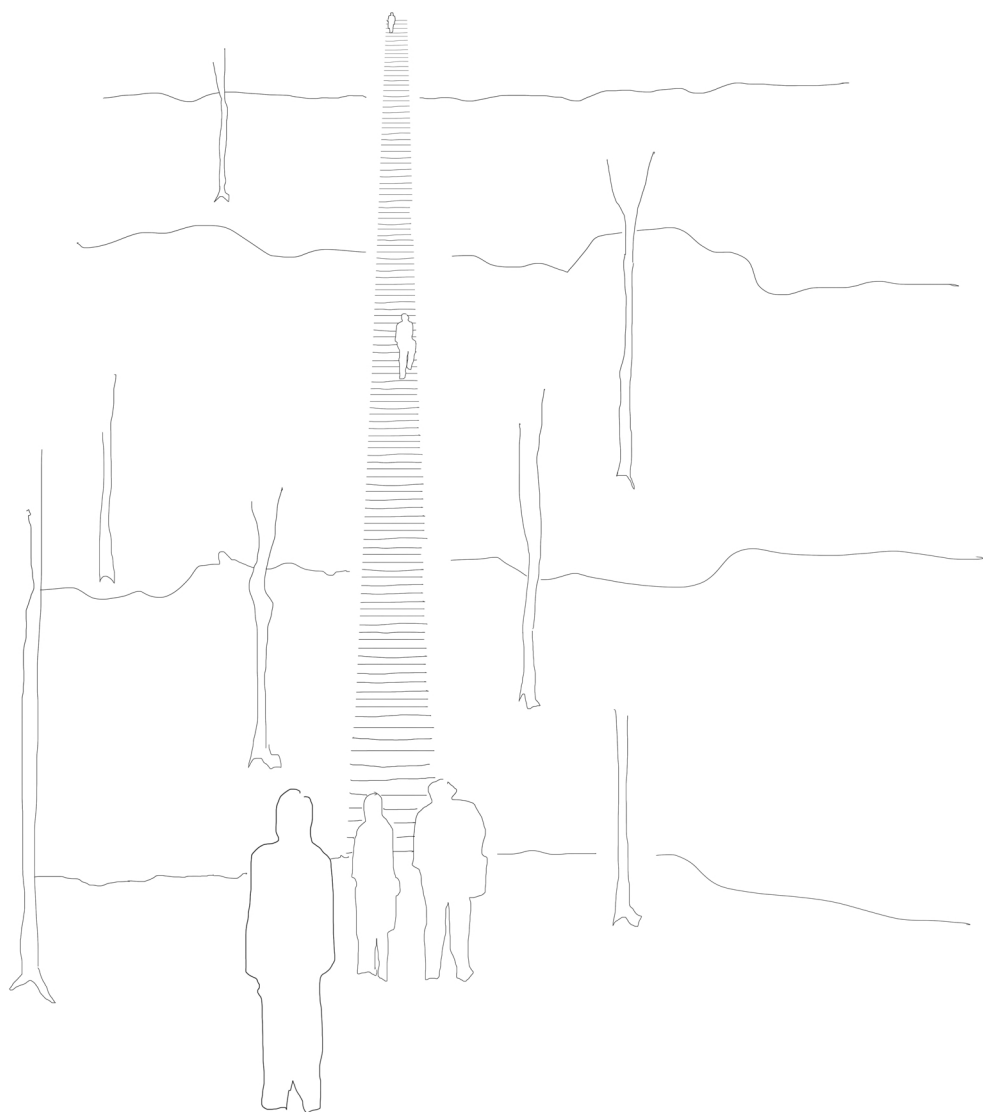

Kröller-Müller Museum
Houtkampweg 6, 6731 AW Otterlo

1) Jan van Munster, +-, 1987, 2) Aldo van Eyck, Aldo van Eyck Paviljoen (1965-66), 3) Sol LeWitt, Six-sided tower, 1993 4) Richard Serra, One, 1987-88, 5) Krijn Giezen, Kijk Uit Attention, 1986-2005, 6) Piet Hein Eek, Huisje, 2002, 7) Chris Booth, Echo van de Veluwe, 2004-2005, 8) Jean Dubuffet, Jardin d'email, 1974, 9) Mario Merz Igloo di pietra, 1982, 10) Kenneth Snelson, Needle tower, 1968, 11) R.W. van de WintView, 2001, 12) Marta Pan, Amphithéâtre, 2007, 13) Auguste Rodin, Femme accroupie, 1882, 14) Marta Pan, Sculpture flottante, Otterlo, 1960-1961, 15) Gerrit Rietveld, Rietveld-paviljoen, 1964-65 (rebuild 2010), 16) Mark Di Suvera, K-piece, 1972, 17) Oswald Wenckebach, Meneer Jacques, 1955, 18) Claes Oldenburg, Troffel, 1971-1976, 19) Henry van de Velde, Stevnbank, 1924 Andreas Rimkus, EuropaHammer, 2008.

Route

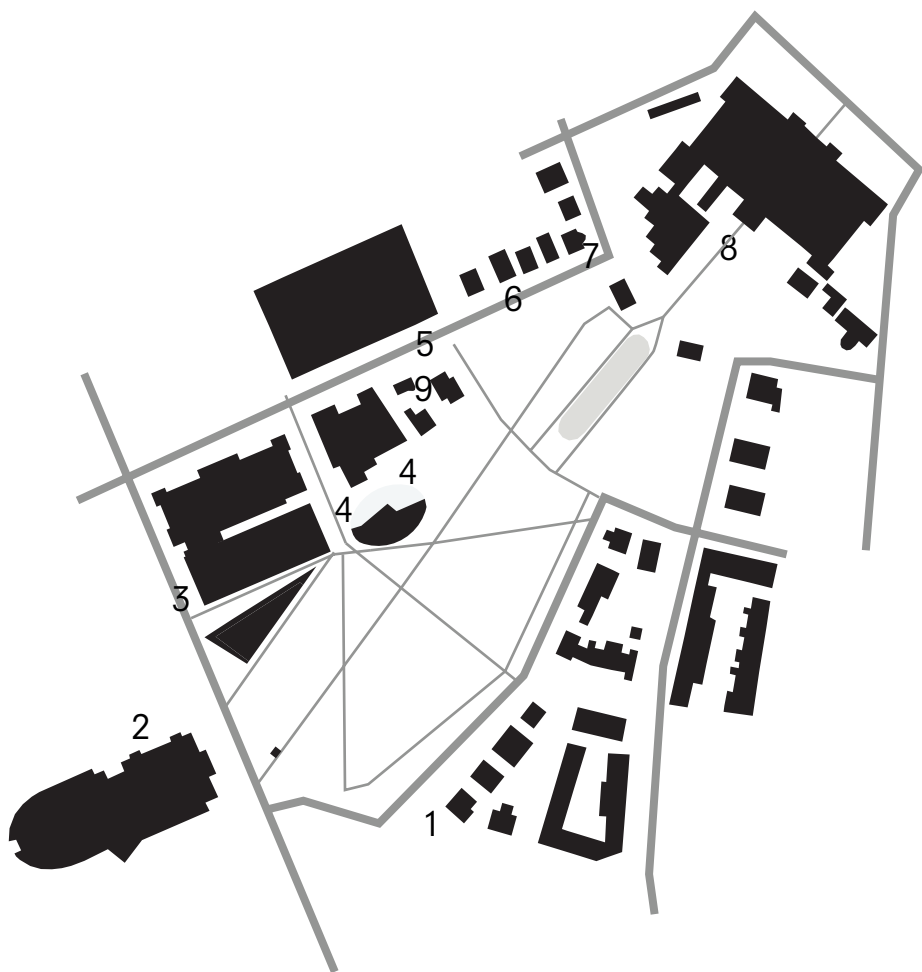
- When build? 1938.

- Who ? The Kröller-Müller Museum was founded by Helene Kröller-Müller, an avid art collector who, being advised by H.P. Bremmer, was one of the first to recognize Vincent van Gogh's genius and collect his works. In 1935, she donated her whole collection to the state of the Netherlands. In 1938, the museum, which was designed by Henry van de Velde, opened to the public.

- Tourism? Estimated 380.000 people visit the park each year

- Why unique? The garden reflects Helene Kröller-Müller's conception of a symbiosis between art, architecture and nature.

- Programm? The museum is famous for its large sculpture garden, within the forest park, of more than 75 acres (30 ha) and one of the largest in Europe, with a fine collection of modern and contemporary sculptures.

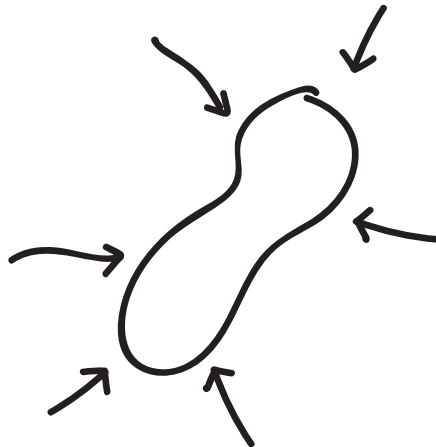

1:500 ↑

Museumkwartier
Museumpromenade 1079 RA, Amsterdam,
The Netherlands

Legend:

1) Consulate General of the United States, 2)
Concertgebouw, 3) Stedelijk Museum,
4) Van Gogh Museum, 5) House of Bols, 6) Di-
amond Museum, 2002, 7) Coster Diamonds,
8) Rijksmuseum, 9) Moco Museum.

Route

- When build? Construction began following the completion of the Rijksmuseum in 1885.

- Who ? Construction began following the completion of the Rijksmuseum in 1885, with a street plan based on the design of Pierre Cuypers. The Museumplein was reconstructed after a design by the Swedish/Danish landscape architect Sven-Ingvar Andersson in 1999.

- Tourism? Estimated 2.1 million people visit the Van Gogh Museum each year. Estimated 2.2 million people visit the Rijksmuseum each year. Estimated 675.000 people visit the Rijksmuseum each year.

- Why unique? The square has the highest density of museums in Europe.

- Programm? Located at the Museumplein are three major museums – the Rijksmuseum, Van Gogh Museum, and Stedelijk Museum – and the concert hall Concertgebouw. The space is also used for (mass) events such as festivals, celebrations, and demonstra-

1:500 ↑

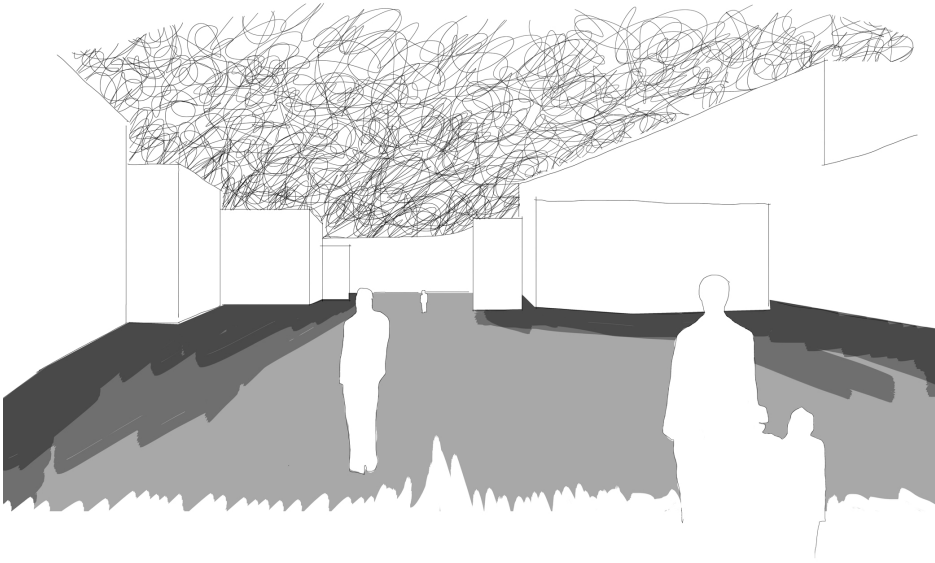
Louvre Abu Dabhi
Saadiyat Cultural District, Saadiyat Island -
Abu Dhabi - United Arab Emirates

Legenda:

1) Main entrance & check points, 2) Permanent Galleries, 3) Temporary exhibitions, 4) Childrens museum, 5) Collection treatment, 6) Restaurant & Cafeteria, 7) Auditorium, 8) VIP, 9) Administration.

Route

- When build? 2017
- Who ? Jean Nouvel designed the Louvre Abu Dhabi.
- Tourism? Estimated 4.4 million visitors visited the museum.
- Why unique? Artwork from around the world are showcased at the museum, with particular focus placed upon bridging the gap between Eastern and Western art.
- Programm? The museum is approximately 24,000 square metres in size. The permanent collection will occupy 6,000 square metres, and the temporary exhibitions will take place over 2,000 square metres.

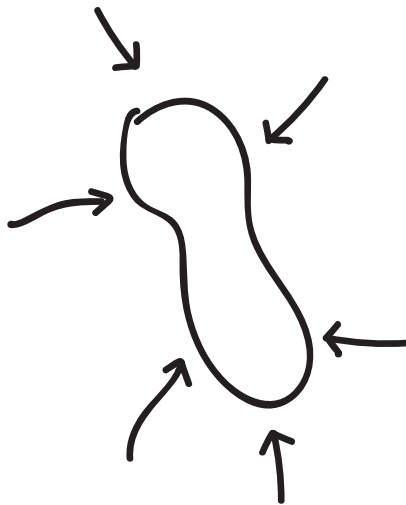

1:1000 ↑

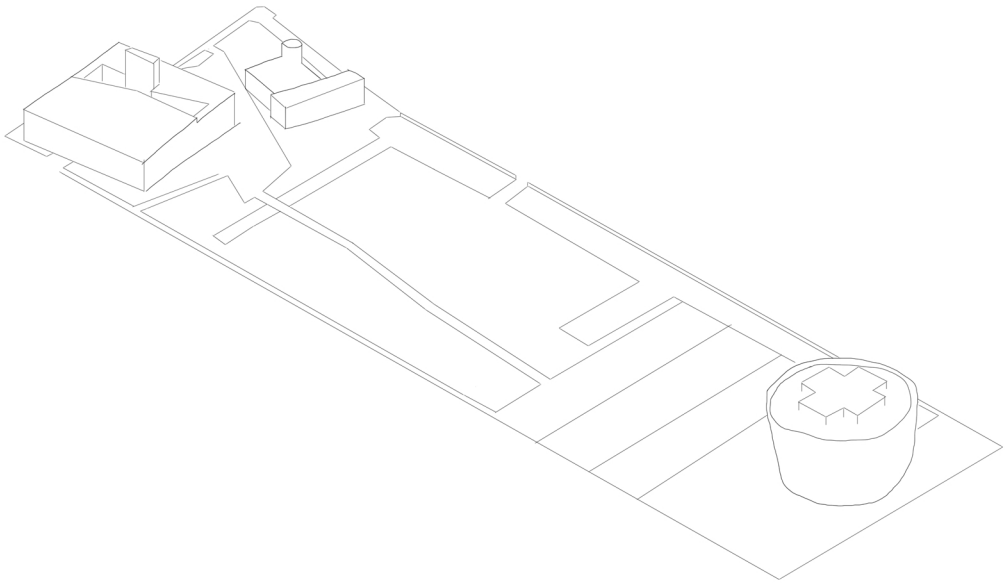
Museumpark Rotterdam
Museumpark 3015CX Rotterdam

Legend:

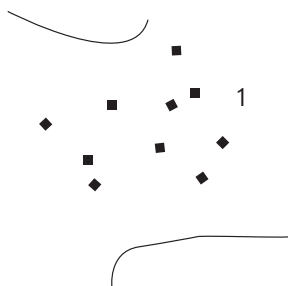
1) Nieuwe Instituut, 2) Chabot museum, 3) Huis Sonneveld, 4) Museum Boijmans van Beuningen, 5) Location new building Museum Boijmans van Beuningen, 6) Kunsthal, 7) Natuur historisch museum, 8) Hoge School Rotterdam, 9) Erasmiaans Gymnasium, 10) Dijkzicht Museum. 11) Arminius Kerk, 12) Debat centrum, 13) Witte de With center for Contemporary Art. 14) Erasmus Mc, 15) Underground parking.

Route

- When build? 1927
- Who ? The park was laid out in 1927 to the design of the architect Witteveen
- Tourism? Estimated 292.711 people visit Museum Boijmans Van Beuningen each year. Estimated 187.482 people visit The Kunsthall each year.
- Why unique? The public art depot for the Museum Boijmans van Beuningen features exhibition halls, a sculpture roof garden and a restaurant, in addition to an enormous amount of storage space for art. The public can see what's going on behind the scenes in a museum and private art collectors will be able to store their own collection.
- Programm? There are a number of museums located in the vicinity of the park. Besides that there are several artworks in the park, so it also serves as a sculpture garden.

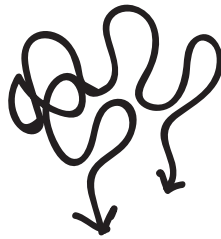
1:200 ↑

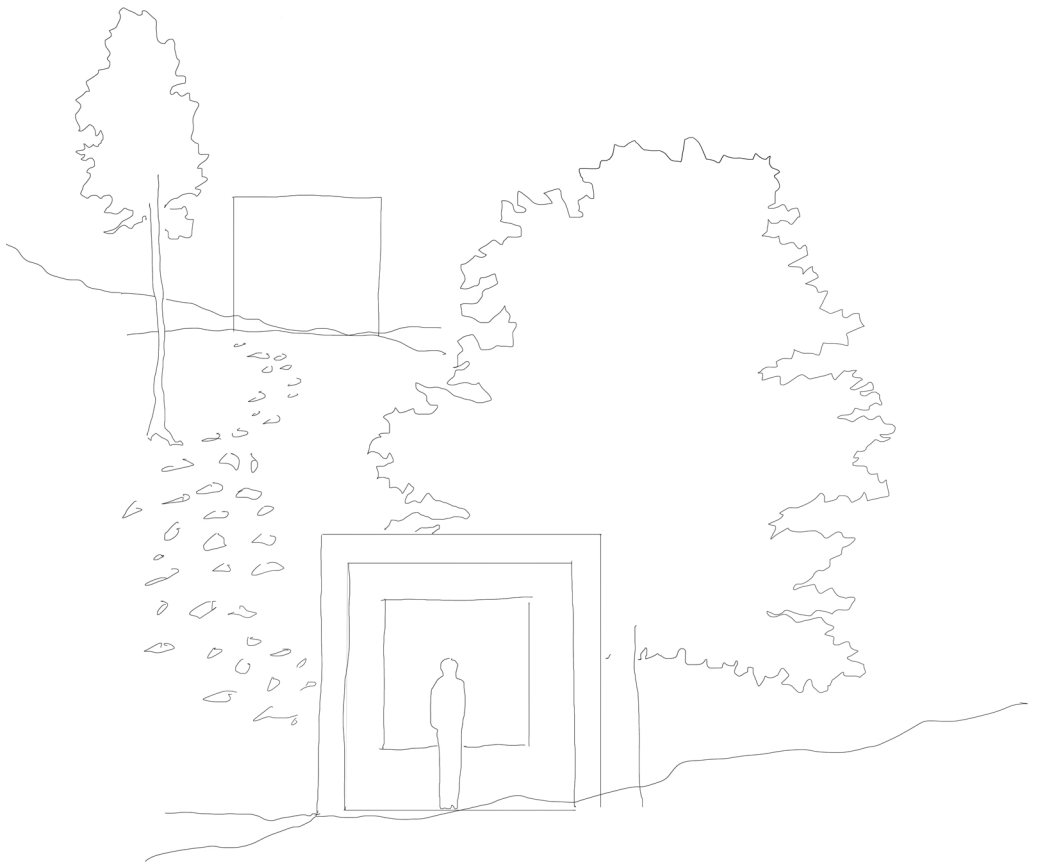
Smallest largest Art Museum
Aix-en-Provence, France

Legend:

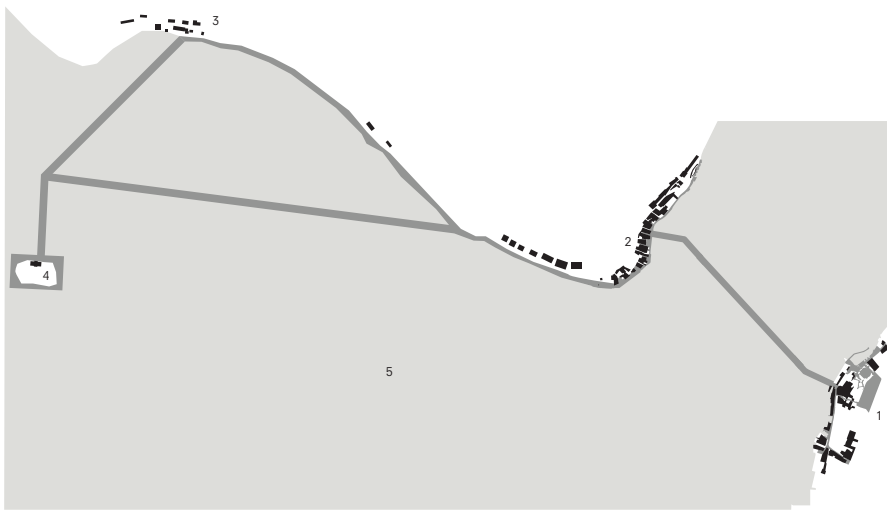
1) small exposition rooms on a hill

Route

- When build? Not yet
- Who ? Sou Fujimoto
- Tourism? Not known
- Why unique? According to Sou Fujimoto it is not necessary to divide the city and architecture or architecture and furniture. By melding them together, we can create something entirely new. The small cubes ensure a unique experience. Because the visitor admires a single painting in a relatively small space, the experience of the painting is overwhelming.
- Programm? Ten small cubes (3x3 meters) spread over a hill.

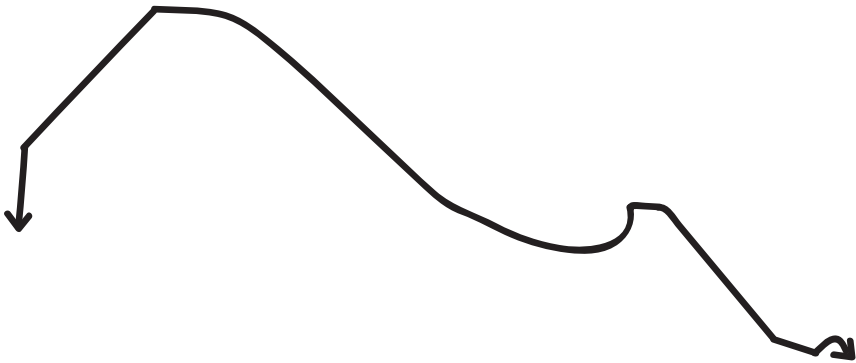

1:2000 ↑

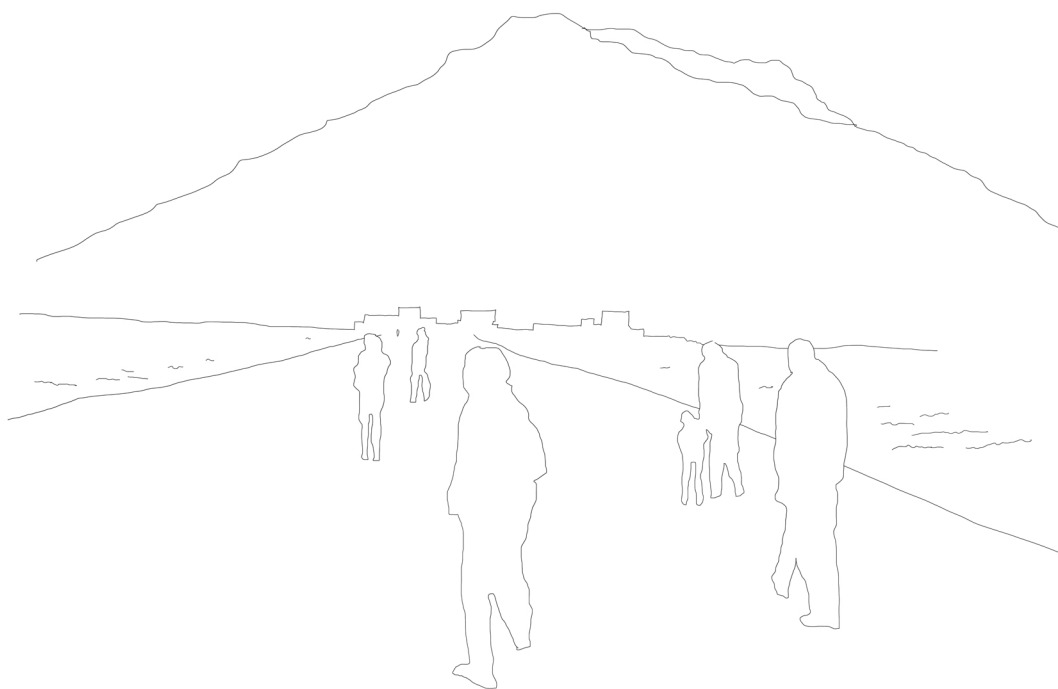
Floating Piers
Lake Iseo, Italy

Legend:

1) Sulzona, 2) Peschiera Maraglio, 3) Sen-
sole, 4) Isola di San Paolo, 5) Lake Iseo.

Route

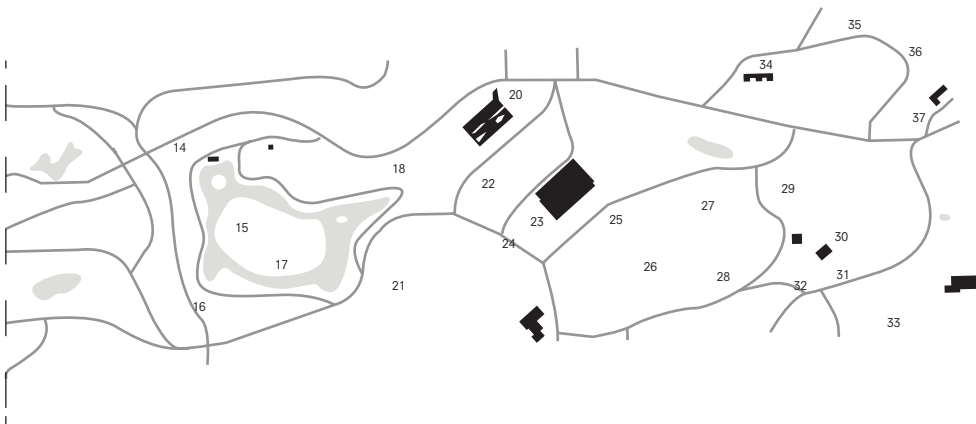
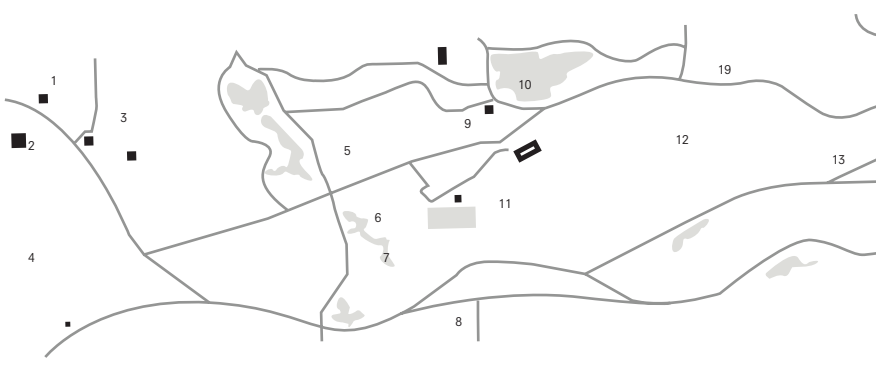
- When build? 2016

- Who ? Artist Jeanne-Claude.

- Tourism? Estimated 1.2 million visitors visited the park (an average of 72,000 per day).

- Why unique? For only 16 days Italy's Lake Iseo was reimagined. "Those who experienced The Floating Piers felt like they were walking on water – or perhaps the back of a whale," said Christo. "The light and water transformed the bright yellow fabric to shades of red and gold throughout the sixteen days."

- Programm? A 3-kilometer-long walkway was created as The Floating Piers extended across the water of Lake Iseo. The piers were 16 meters wide and approximately 35 centimeters high with sloping sides. The fabric continued along 2.5 kilometers of pedestrian streets in Sulzano and Peschiera Maraglio.

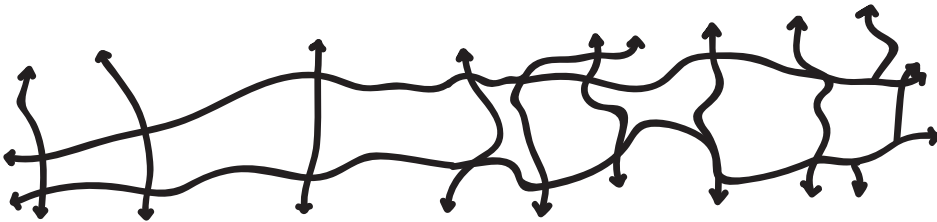
1:2000 ↑

Golden gate park
San Francisco, California, United States

Legend:

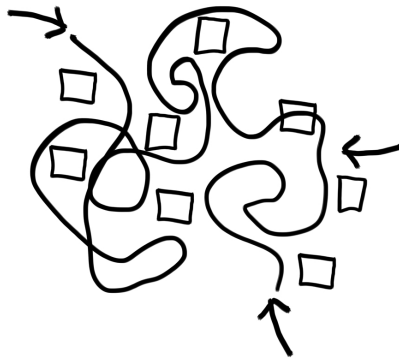
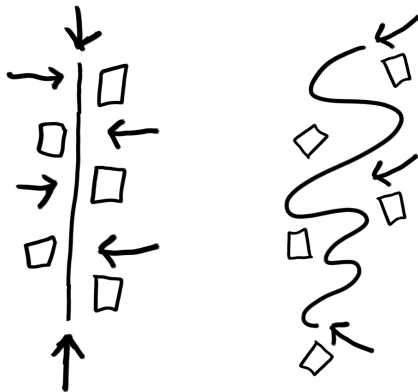
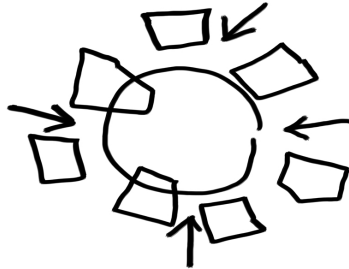
1) Dutch Windmill, 2) Beach Chalet, 3) Golf Clubhouse, 4) Soccer Fields, 5) Buffalo Paddock, 6) Anglers Lodge, 7) Fly Casting Pools, 8) Dog Run, 9) Model Yacht Club, 10) Spreckles Lake, 11) Soccer & Polo Fields, 12) Barbecue Pits, 13) Picnic Area, 14) Boat-house/ Baat Rentals, 15) Strawberry Fields, 16) Playground, 17) Stow Lake, 18) Japanese Tea Garden, 19) Disc Golf Course, 20) M.H. de Young Memorial Museum, 21) Strybing Arboretum, 22) Music Concourse, 23) California Academy of Sciences, 24) Shakespeare Garden, 25) Handbal! Courts, 26) Baseball Fields, 27) AIDS Memorial Grove, 28) Tennis Courts, 29) Bowling Greens, 30) Sharon Art Studio, 31) Children's Playground, 32) Carousel, 33) Kezar Stadium, 34) Conservatory of Flowers, 35) Dog Run, 36) Horseshoe Pits. 37)Mclaren Lodge, 38) Basketbal Courts.

Route

Three variants in composition and structure.

8.

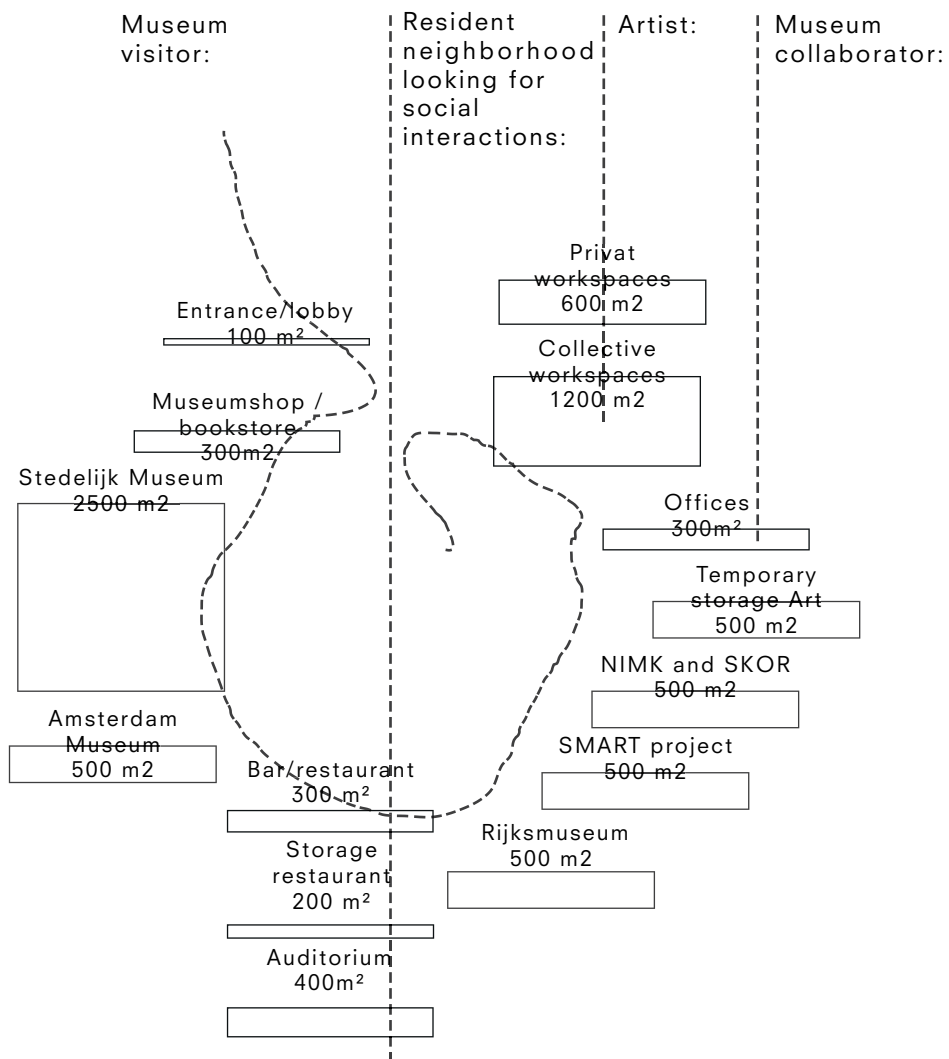
Design brief:

- Routing
- Composition
- References
- Sections
- Plans

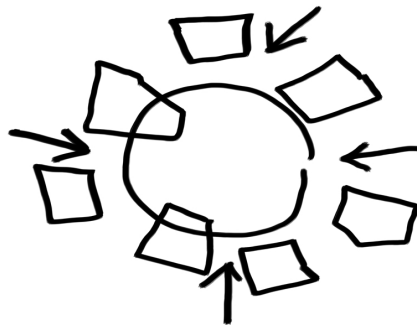
8.1

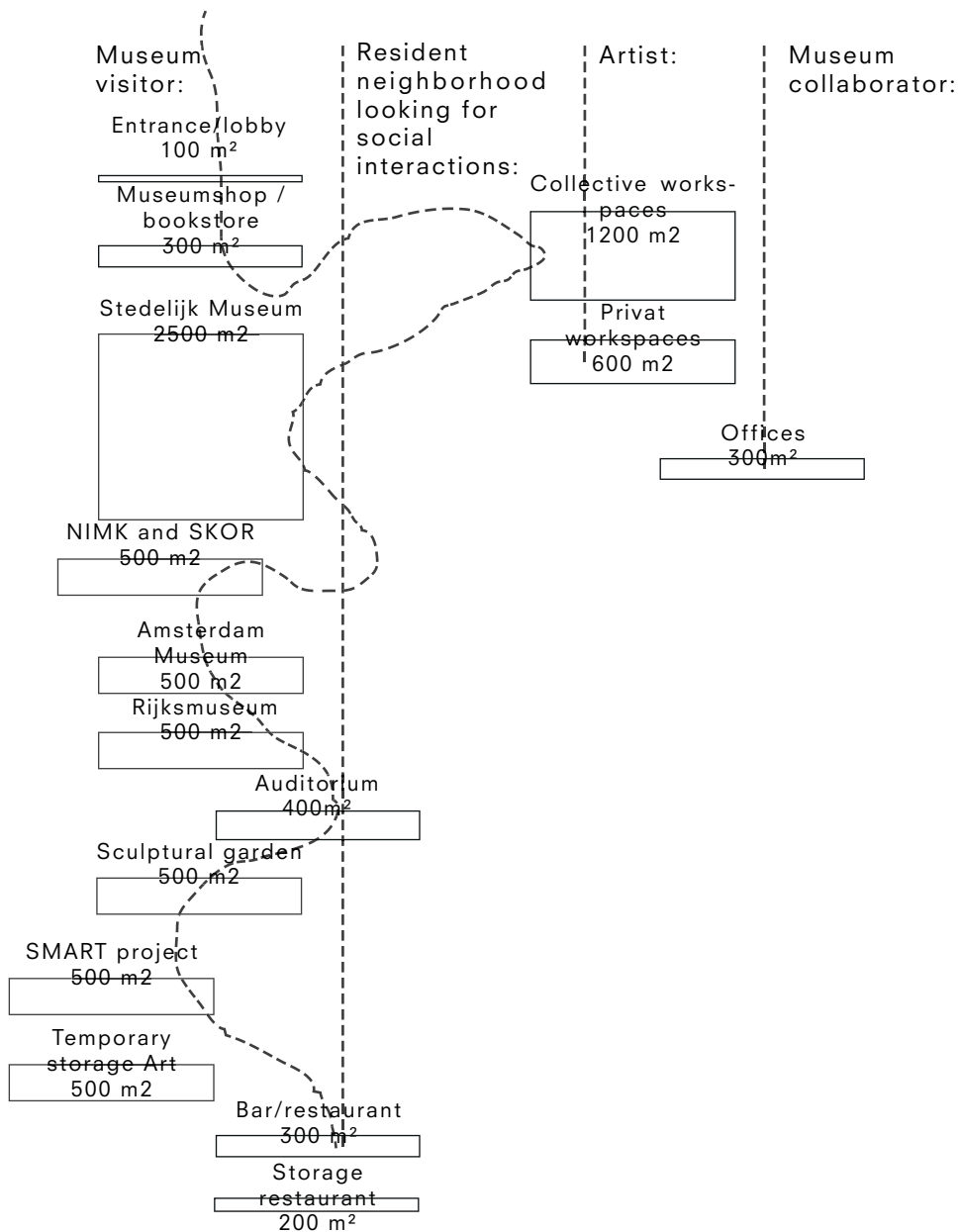
Routing

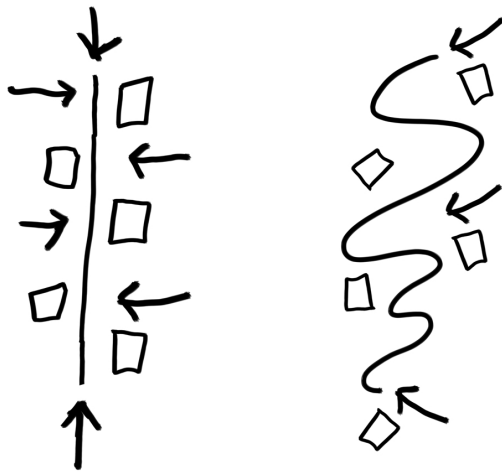
Relations target groups, routing and composition

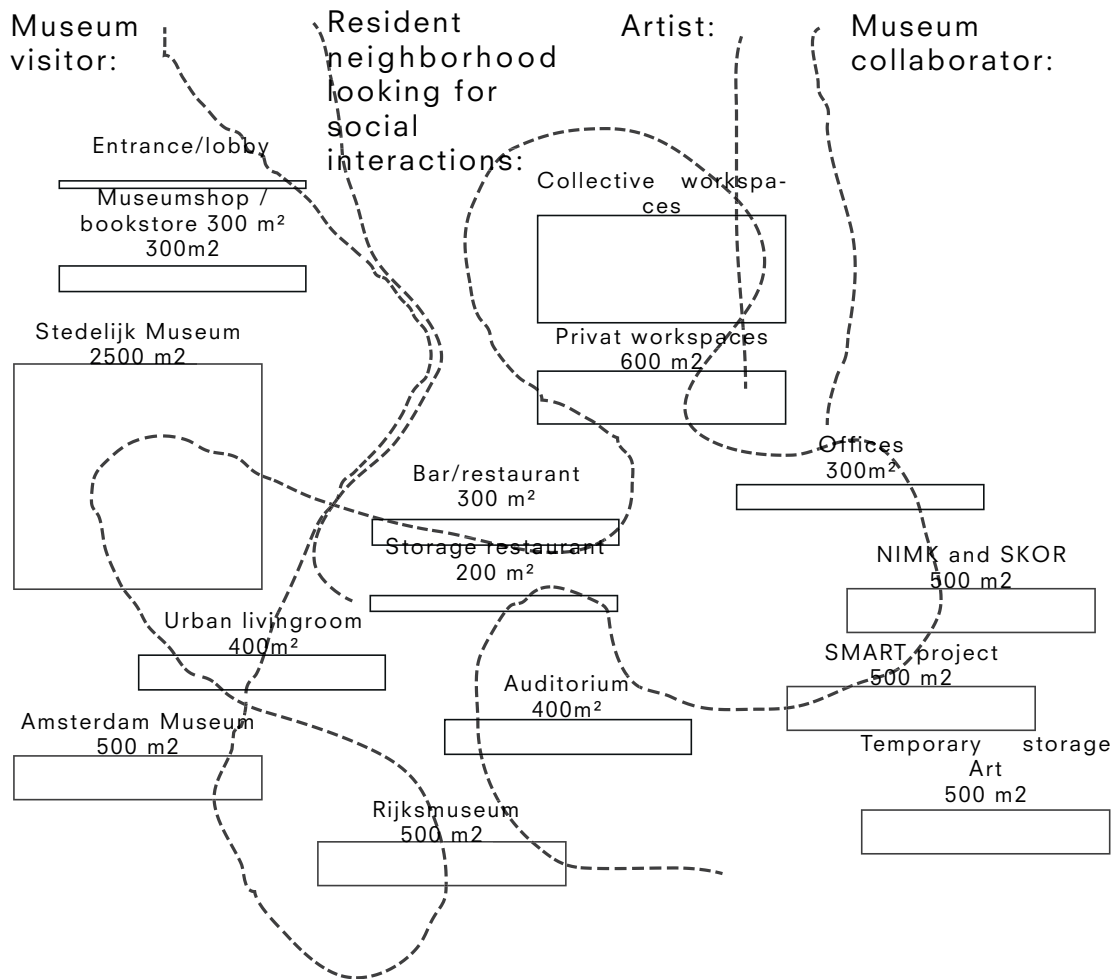

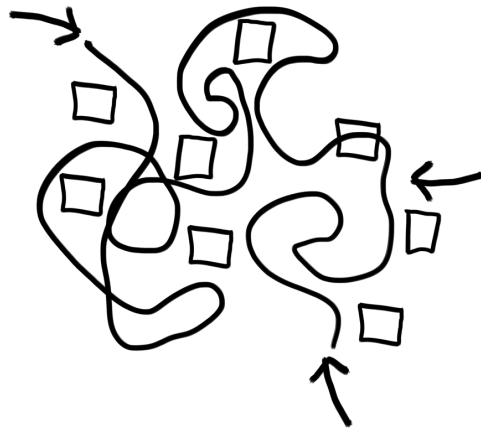

Relations target groups, routing and composition

Relations target groups, routing and composition

8.3

References

Pier
Poetic final destination

Rintala Eggertsson Architects
Floating Sauna

Multiple volumes: different materials,
different sizes

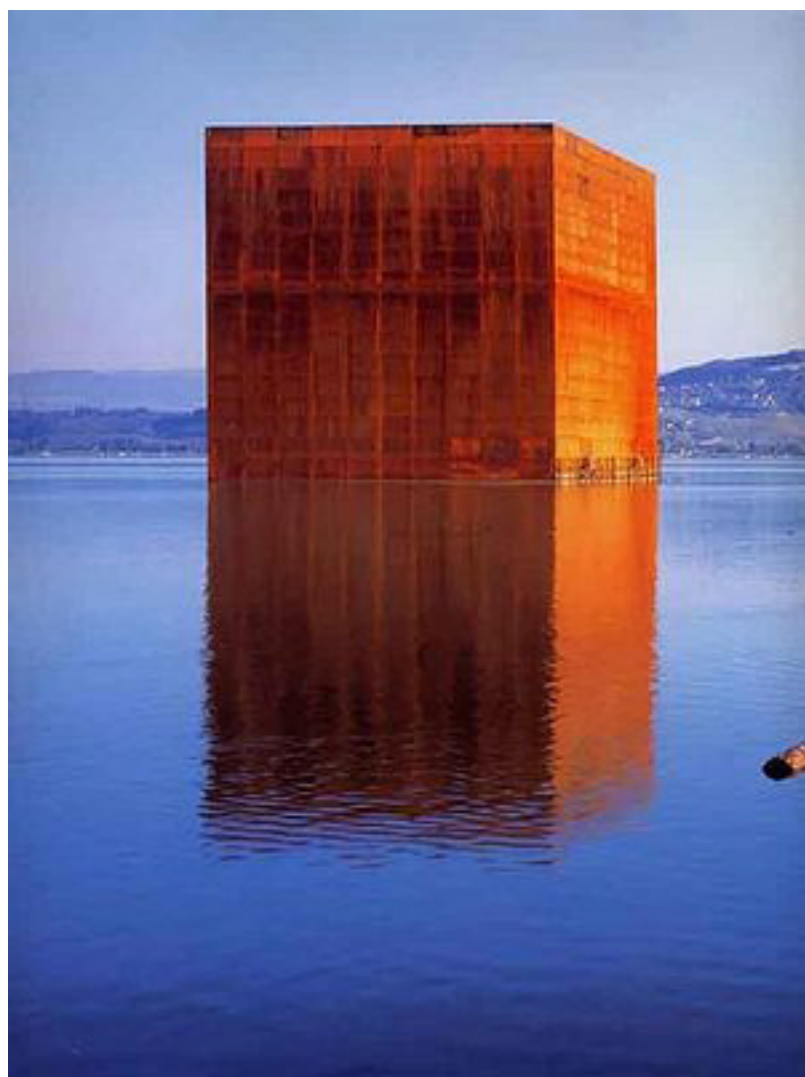

Peter Zumthor
Mine museum

Multiple volumes: same material,
different sizes

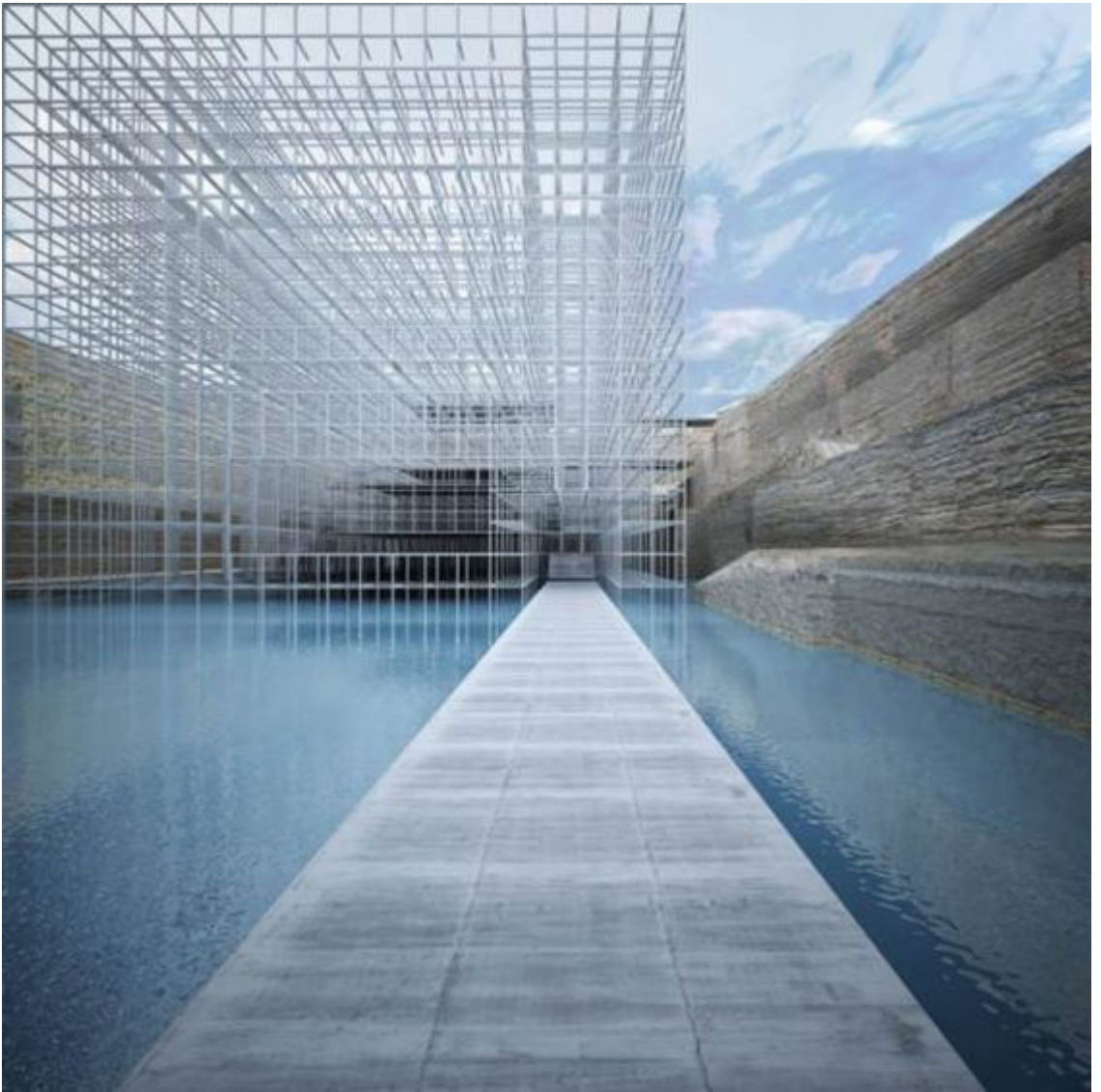

Juan Nouvel
Expo 2002 Pavillion
abstract volumes

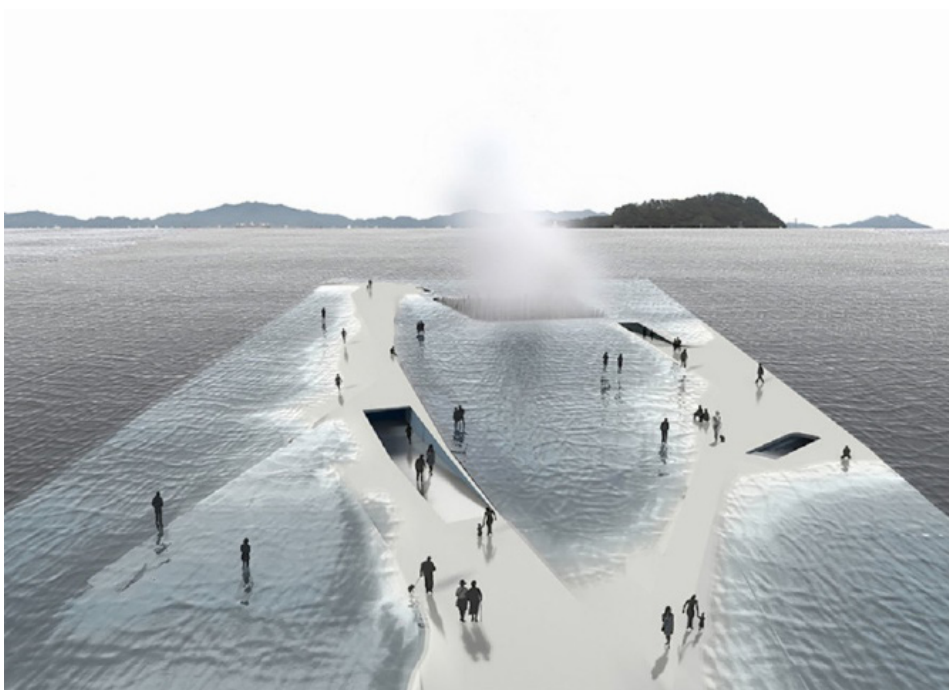
Axis cutting through transparant or
massive volumes

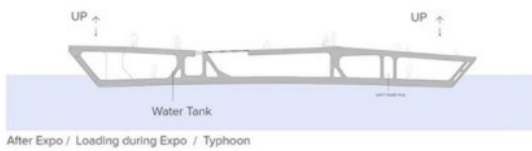
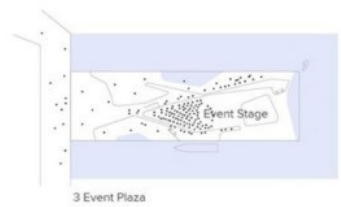
Daniel Valle Architects 4
Water Pavilion

Playing with the water level

Daniel Valle Architects 4
Water Pavilion

Playing with the water level

Juan Nouvel
Louvre Abu Dhabi
light and water

Eduardo Chillida
Tindaya, Controversial Land Art
Masterpiece

Skylights

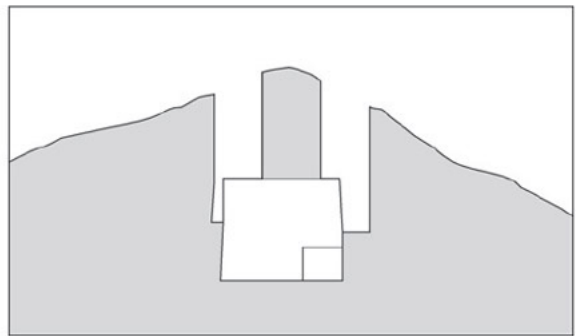
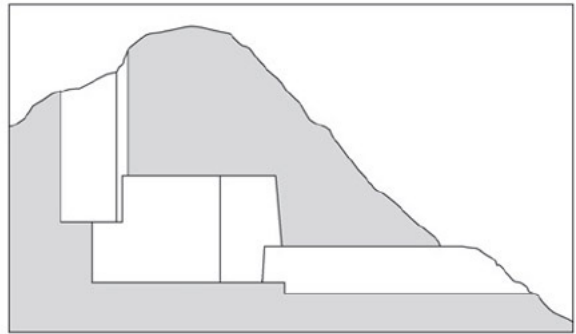
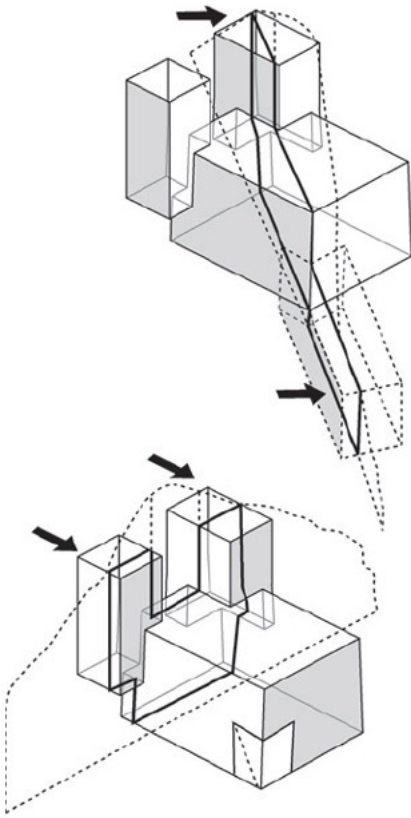
Eduardo Chillida
Tindaya, Controversial Land Art
Masterpiece

Skylights

Eduardo Chillida
Tindaya, Controversial Land Art
Masterpiece

Skylights

Eduardo Chillida
Tindaya, Controversial Land Art
Masterpiece

Skylights

Eduardo Chillida
Tindaya, Controversial Land Art
Masterpiece

A monumetal poetic space , all about light and texture, a space which provides an atmosphere where you are not distract by the bizzy daily life.

Broad principles for the potential project:

- A place where different people and ideas meet and can have a dialogue.
- A project which has the potential to change lives and strengthen communities.
- A project which will put Sloterdijk on the map, and in return attract tourism and cultural energy.
- A project which adds something to the potentials and issues of the current and future art world in Amsterdam.
- A project that strengthens the important relationship of the site with the urban context

